

**EVLİLİK UYUMUNA İLİŞKİN MODEL
ARAŞTIRMASI**

Semanur KODAN ÇETİNKAYA

Doktora Tezi

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

2018

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

EVLİLİK UYUMUNA İLİŞKİN MODEL ARAŞTIRMASI
(Research for a Model About Marital Adjustment)

DOKTORA TEZİ

Semanur KODAN ÇETİNKAYA

Danışman: Prof. Dr. Başaran GENÇDOĞAN

Erzurum
Aralık, 2018

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Semanur KODAN ÇETİNKAYA tarafından hazırlanan “Evlilik Uyumuna İlişkin Bir Model Araştırması” başlıklı çalışması 07/12/2018 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalında doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

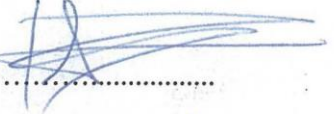
Jüri Başkanı: Prof. Dr. Sırrı AKBABA

Üsküdar Üniversitesi

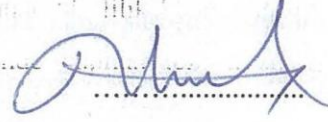
Danışman: Prof. Dr. Başaran GENÇDOĞAN

Atatürk Üniversitesi

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Ahmet Ragıp ÖZPOLAT

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

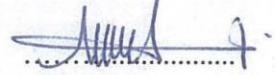
Jüri Üyesi: Doç. Dr. Adem PEKER

Atatürk Üniversitesi

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Arzu GÜLBAHÇE

Atatürk Üniversitesi

Enstitü Yönetim
Kurulunun .../.../....
tarih vesayılı
kararı.

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR

Enstitü Müdürü

07 Ocak 2019

tarih vesayılı

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Doktora Tezi olarak sunduğum “Evlilik Uyumuna İlişkin Model Araştırması” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

07 / 12 / 2018

Semanur KODAN ÇETİNKAYA

Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../.... tarih vesayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../.... tarih vesayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Araştırmanın her aşamasında bana desteği, anlayışı ve katkılarından dolayı danışman hocam Prof.Dr. Başaran GENÇDOğAN'a teşekkür ederim. Olumlu yaklaşımı ile bana destek olan değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Arzu GÜLBAHÇE'ye teşekkür ederim. Destek ve yardımlarından dolayı Dr. Öğr. Üyesi İzzet UÇAN'a ve Lucy ABRAHAM' a teőekkürlerimi sunarım.

Bu çalışmaya katılan ve sabırla ölçekleri dolduran katılımcılara ve ölçeklerin katılımcılara ulaştırılması ağısından bana yardımcı olan danışma merkezlerine desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Semanur KODAN ÇETİNKAYA

ÖZ
DOKTORA TEZİ
EVLİLİK UYUMUNA İLİŞKİN MODEL ARAŞTIRMASI

Semanur KODAN ÇETİNKAYA

Aralık 2018, 126 sayfa

Amaç: Bu araştırmada cinsiyet, algılanan sosyo ekonomik düzey, çocuk sayısı, evlilik süresi, ebeveynlerinin evliliklerine yönelik algıları, var olan psikolojik veya fiziksel rahatsızlık, eşlerin aile yapılarının benzerliği vb. değişkenlerine göre evlilik uyum düzeyleri ve problem çözme becerileri, iletişim becerileri, cinsel yaşam kalitesi ve eşlerin aile yapılarının benzerliklerinin evlilik uyumunu yordama gücü incelenmiştir. Ayrıca açık uçlu sorular aracılığıyla evlilik uyumunu etkileyen değişkenlerin derinlenmesine araştırılması amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu araştırmanın oluşturulmasında nicel araştırma yaklaşımı benimsenmiş ve ilişkisel tarama modeli çerçevesinde yapısal bir model geliştirilmiş ve test edilmiştir. Bu araştırmanın çalışma grubunu 143(286 birey) çift oluşturmaktadır. Bu çalışmada, Çift Uyum Ölçeği, Evlilikte Problem Çözme Becerileri Ölçeği, İletişim Şekilleri Ölçeği-Kadın ve Erkek Formu, Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği-Kadın Formu ve Erkek Formu veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmanın bulgularına göre evlilik uyumu ile sosyo ekonomik düzey, çocuk sahibi olma, fiziksel veya psikolojik rahatsızlık, son bir yıl içinde olumsuz bir olay yaşama, evlilik süresi, haftasonunu eş ile geçirme, eşlerin aile yapılarının benzerlikleri ve ebeveynlerinin evliliklerinin değerlendirilmesi değerşkenleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Problem çözme becerileri ve iletişim şekillerinin evlilik uyumu üzerinde etkisi orta düzeyde etkisi bulunurken; cinsel yaşam kalitesi ve eşlerin aile yapılarının benzerlikleri evlilik uyumu üzerindeki etkisi düşük düzeyde bulunmuştur.

Sonuç: Evlilikte problem çözme becerileri, cinsel yaşam kalitesi ve eşlerin aile yapılarının benzerliklerinin evlilik uyumu üzerinde doğrudan pozitif yönde etkisi olduğu görülmekle birlikte bu etkinin oldukça düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Buna göre, evlilik uyumu modelde hem kadın hem de erkekler için geçerli bulgular sunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Evlilik uyumu, evlilikte problem çözme becerileri, iletişim şekilleri, cinsel yaşam kalitesi, eşlerin aile yapılarının benzerlikleri, cinsiyet, yapısal eşitlik modellemesi

ABSTRACT
DOCTORAL DISSERTATION
RESEARCH FOR A MODEL ABOUT MARITAL ADJUSTMENT

Semanur KODAN ÇETİNKAYA

December 2018, 126 pages

Purpose: In this study, marital adjustment levels and problem solving skills, communication skills, sexual satisfaction and similarities of the family structures of spouses were investigated according to variables of gender, perceived socio-economic level, number of children, duration of marriage, marital status of parents, existing psychological or physical discomfort, similarity between families. In addition, it aims to investigate in depth the variables that affect marital adjustment through open-ended questions.

Method: In formation of the research, quantitative research approach was adopted and a structural model was developed and tested in the context of relational survey model. Within the scope of the study, the effects of problem solving skills, communication skills, sexual life quality and similarities of spouses' family structures on the marital adjustment were discussed. The study group consisted of 143 couples (286 individuals). In this study Couple Adjustment Scale, Problem Solving Skills in Marriage Scale, Communication Forms Scale - Female and Male Forms, Sexual Life Quality Scale -Female Form and Male Form were used as data collection tools.

Finding: As a result of the study, it was found that there was a significant relationship between marital adjustment, socio-economic level, having a child, physical or psychological disturbance, experiencing a negative incident in the last year, duration of marriage, spending weekend with the spouse, similarities of spouses' family structures and evaluation about their parents' marriage. The effect of problem solving skills and communication styles on the marital adjustment was moderate. And the effect of quality of sexual life and similarities of spouses' family structures were found to be low on marital adjustment.

Result: The problem solving skills in marriage, sexual life quality and similarities of spouses' family have a direct positive effect on marital adjustment, but this effect is seen to be quite low. Hence, marital adjustment model has presented valid findings for both women and men.

Keywords: Marital adjustment, marriage problem solving skills, communication methods, sexual life quality, similarities of spouses' family structures, gender, structural equation modeling

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
TABLolar DİZİNİ.....	x
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xii
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ.....	xiii
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş.....	1
Problem Durumu.....	1
Araştırmanın Amacı.....	4
Alt problemler.....	6
Araştırmanın Önemi.....	7
Varsayımlar.....	7
Sınırlılıklar.....	7
Tanımlar.....	8
İKİNCİ BÖLÜM.....	9
Araştırmanın Kuramsal Yapısı ve İlgili Araştırmalar.....	9
Araştırmanın Kuramsal Yapısı.....	9
Evlilik uyumu.....	9
Evlilikte problem çözme becerileri.....	16
İletişim şekilleri.....	18
Cinsel yaşam kalitesi.....	20
Araştırma Değişkenleri İle İlgili Çalışmalar.....	21
Evlilik uyumu ile ilgili çalışmalar.....	21
Evlilik uyumu ve problem çözme becerileri ile ilgili çalışmalar.....	23
Evlilik uyumu ve iletişim şekilleri ile ilgili çalışmalar.....	24
Evlilik uyumu ve cinsel yaşam ile ilgili çalışmalar.....	26
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	28
Yöntem.....	28
Araştırmanın Yöntemi.....	28
Araştırma Grubu.....	29

Veri Toplama Araçları.....	29
Kişisel bilgi formu (KBF).....	29
Çift uyum ölçeği (ÇUÖ).....	30
Evlilikte problem çözme ölçeği (EPÇÖ).....	30
İletişim şekilleri ölçeği (İŞÖ).....	31
Cinsel yaşam kalitesi-kadın formu (CYKÖ-K).....	33
Cinsel yaşam kalitesi-erkek formu (CYKÖ-E).....	35
Araştırma kapsamında kullanılan ölçme araçlarının geçerlik ve güvenilirliklerine ilişkin bulgular.....	38
Araştırma doğrultusunda yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda Cinsel yaşam kalitesi-kadın formu ölçeğine ilişkin uyum indeksleri değerlendirildiğinde ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğinin tekrar gözden geçirilmesi önerilmektedir.....	39
Verilerin Düzenlenmesi.....	39
Kayıp değer analizi.....	39
Uç değer analizi.....	39
Normal dağılım ve doğrusallık analizi.....	40
Çoklu bağıntı analizi.....	40
Araştırma grubunun büyüklüğü.....	41
Araştırmanın işlem yolu.....	41
Verilerin analizi.....	42
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	43
Bulgular.....	43
Tanımlayıcı Bilgiler.....	43
Örneklem Grubunun Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi.....	45
Örneklem grubunun evlilik uyumunun sosyo ekonomik düzeye dayalı farklılıklarına ilişkin bulgular.....	45
Örneklem grubunun evlilik uyumunun çocuğunun olup olmadığına dayalı farklılıklarına ilişkin bulgular.....	45
Örneklem grubunun evlilik uyumunun çalışma durumuna dayalı farklılıklarına ilişkin bulgular.....	46
Örneklem grubunun evlilik uyumunun fiziksel veya psikolojik bir rahatsızlık durumuna dayalı farklılıklarına ilişkin bulgular.....	47
Örneklem grubunun evlilik uyumunun son bir yıl içinde karşılaşılan olumsuz olay durumuna dayalı farklılıklarına ilişkin bulgular.....	47

Örneklem grubunun evlilik uyumunun evlilik süresine dayalı farklılıklarına ilişkin bulgular.	48
Örneklem grubunun evlilik uyumunun eşlerin aile yapılarının benzerliklerine dayalı farklılıklarına ilişkin bulgular.	49
Örneklem grubunun evlilik uyum düzeyi ve hafta sonu eş ile geçirme değişkeni arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik bulgular.	50
Örneklem grubunun evlilik uyumunun ebeveynlerinin evliliklerine yönelik algıları değişkenine ilişkin farklılıklarına ilişkin bulgular.	51
Yapısal Modelin Test Edilmesi	52
Toplam ve doğrudan etkiler.	54
Kadınların evlilik uyumlarını etkileyen unsurların yapısal model ile test edilmesi.....	55
Toplam ve doğrudan etkiler.	56
Erkeklerin evlilik uyumlarını etkileyen unsurların yapısal model ile test edilmesi.....	57
Toplam ve doğrudan etkiler.	58
Frekans Dağılımının Değerlendirilmesi	59
Örneklem grubunun eşlerin maddi açıdan farklı gelire sahip olmasının evliliğe etkisine ilişkin görüşleri.	59
Örneklem grubunun eşlerin ve eşlerin ailelerinin kültürel açıdan farklı olmasının evliliğe etkisine ilişkin görüşleri.	59
Örneklem grubunun eşlerin dini inançlar ve uygulamalar açısından birbirinden farklı olmasının evliliğe etkisine ilişkin görüşleri.	61
Örneklem grubunun evlilik sürecinde ne gibi problemlerle karşılaştınız sorusuna ilişkin görüşleri.....	62
BEŞİNCİ BÖLÜM	64
Sonuç ve Tartışma	64
Evlilik uyumunun çeşitli değişkenler açısından incelenmesi.....	64
Yapısal eşitlik modellemesinin incelenmesi.	69
Frekans analizi sonuçlarının incelenmesi.....	77
Öneri.....	80
KAYNAKÇA	82
EKLER	98
EK-1. KİŞİSEL BİLGİ FORMU	98
EK-2.ÇİFT UYUM ÖLÇEĞİ	99
EK-3. EVLİLİKTE PROBLEM ÇÖZME ÖLÇEĞİ.....	100
EK-4. İLETİŞİM ŞEKİLLERİ ÖLÇEĞİ	102

EK-5. CİNSEL YAŞAM KALİTESİ ÖLÇEĞİ-ERKEK FORM.....	104
EK-6. CİNSEL YAŞAM KALİTESİ ÖLÇEĞİ-KADIN FORM	105
EK-7. İZİNLER.....	107
ÖZGEÇMİŞ.....	111

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Araştırma Grubuna Ait Tanımlayıcı Bulgular	29
Tablo 2. Evlilikte Problem Çözme Ölçeğine İlişkin Faktör Yükleri.....	31
Tablo 3. İletişim Şekilleri Ölçeğine İlişkin Faktör Yükleri.....	32
Tablo 4. Cinsel Yaşam Kalitesi (Kadın Formu) Ölçeğine İlişkin Faktör Yükleri.....	34
Tablo 5. Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeğine İlişkin Faktör Yükleri.....	35
Tablo 6. Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonucu Uyum İyiliği İndeksleri.....	36
Tablo 7. CYKÖ-E Türkçe Formunun Madde-Toplam Madde Puan Korelasyonu	38
Tablo 8. Ölçme Araçlarının Geçerlik ve Güvenirliklerine İlişkin Bulgular.....	39
Tablo 9. Ölçme Araçlarına ilişkin Basıklık ve Çarpıklık Katsayıları.....	40
Tablo 10. Değişkenler Arasındaki İlişkiler.....	41
Tablo 11. Araştırma Grubuna Ait Tanımlayıcı Bilgiler	43
Tablo 12. Örneklem Grubunun Evlilik Uyumunun Sosyo Ekonomik Düzeye Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Tek yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonucu	45
Tablo 13. Örneklem Grubunun Evlilik Uyumunun Çocuğunun Olup-Olmadığı Değişkenine Dayalı Farklılıklarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları	46
Tablo 14. Örneklem Grubunun Evlilik Uyumunun Çalışma Durumuna Dayalı Farklılıklarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları	46
Tablo 15. Örneklem Grubunun Evlilik Uyumunun Fiziksel veya Psikolojik Bir Rahatsızlık Durumuna Dayalı Farklılıklarına İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	47
Tablo 16. Örneklem Grubunun Evlilik Uyumunun Son Bir Yıl İçinde Karşılaşılan Olumsuz Olay Durumuna Dayalı Farklılıklarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları.....	48
Tablo 17. Örneklem Grubunun Son Bir Yıl İçinde Karşılaştıkları Olumsuz Olaylar	48
Tablo 18. Örneklem Grubunun Evlilik Uyumunun Evlilik Süresine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine ilişkin Tek yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonucu ..	48
Tablo 19. Örneklem Grubunun Evlilik Uyumunun Eşlerin Aile Yapılarının Benzerliklerine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine ilişkin Tek yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonucu	49
Tablo 20. Örneklem Grubunun Evlilik Uyumunun Hafta Sonu Eş İle Geçirme Değişkenine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine ilişkin Tek yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonucu	50

Tablo 21. Örneklem Grubunun Evlilik Uyumunun Ebeveynlerinin Evliliklerine Yönelik Algularının Değerlendirmesi Değişkenine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine ilişkin Tek yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonucu	51
Tablo 22. Ölçüm Modeline İlişkin Uyum İndeksleri	52
Tablo 23. Yapısal Modele İlişkin Uyum İndeksleri	53
Tablo 24. Yapısal Modele İlişkin Parametre Tahminleri	54
Tablo 25. Yapısal modele İlişkin Uyum İndeksleri.....	55
Tablo 26. Yapısal Modele İlişkin Parametre Tahminleri	56
Tablo 27. Yapısal Modele İlişkin Uyum İndeksleri	57
Tablo 28. Yapısal Modele ilişkin Parametre Tahminleri	58
Tablo 29. Katılımcıların Eşlerin Maddi Açından Farklı Gelire Sahip Olmasının Evliliğe Etkisine İlişkin Görüşleri.....	59
Tablo 30. Katılımcıların Eşlerin ve Eşlerin Ailelerinin Kültürel Açından Farklı Olmasının Evliliğe Etkisine İlişkin Görüşleri	60
Tablo 31. Katılımcıların Eşlerin ve Eşlerin Ailelerinin Kültürel Açından Farklı Olmasının.....	61
Tablo 32. Katılımcıların Eşlerin ve Eşlerin Dini İnançlar ve Uygulamalar Açından Farklı Olmasının Evliliğe Etkisine İlişkin Bulgular	61
Tablo 33. Katılımcıların Eşlerin Dini İnançlar ve Uygulamalar Açısından Birbirinden Farklı Olmasının Evliliğe Etkisine İlişkin Bulgular	62
Tablo 34. Katılımcıların Dini Uygulamalar Sizin İçin Ne Kadar Önemlidir Sorusuna Yönelik Cevaplarına İlişkin Bulgular	62
Tablo 35. Katılımcıların Evlilik Sürecinde Ne Gibi Problemlerle Karşılaştığına İlişkin Bulgular	63

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Evlilik uyum modeli.....	13
Şekil 2. Larson (2002)' un evlilikte üçgen modeli.	15
Şekil 3.Yapısal model.....	28
Şekil 4. CYKÖ'nün tek faktörlü modeline ilişkin path diagramı ve faktör yükleri.	37
Şekil 5. Tanımlayıcı istatistik bulgularına ilişkin sütun grafiği.....	44
Şekil 6. Tanımlayıcı istatistik bulgularına ilişkin sütun grafiği.....	44
Şekil 7.Örnekleme grubunun çocuk sahibi olup olmamaya göre evlilik uyum düzeyi.....	46
Şekil 8. Örnekleme grubunun fiziksel veya psikolojik bir rahatsızlık var mı durumuna göre evlilik uyum düzeyi.	47
Şekil 9. Örnekleme grubunun evlilik süresine göre evlilik uyum düzeyi.	49
Şekil 10. Örnekleme grubunun eşlerin aile yapılarının benzerliklerine göre evlilik uyum düzeyi.	50
Şekil 11. Örnekleme grubunun eşlerin hafta sonunu eş ile geçirme değişkenine göre evlilik uyum düzeyi.	51
Şekil 12. Örnekleme grubunun ebeveynlerinin evliliklerini değerlendirme değişkenine göre evlilik uyum düzeyi.	52
Şekil 13. Yapısal modele ilişkin path diyagramı.....	53
Şekil 14. Yapısal modele ilişkin path diyagramı.....	55
Şekil 15. Yapısal modele ilişkin path diyagramı.....	57

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

AGFI	: Adjusted Goodness of Fit Index
CFI	: Comparative Fit Indices
CYKÖ	:Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği
ÇUÖ	: Çift Uyumu Ölçeği
DFA	: Doğrulayıcı Faktör Analizi
EPÇÖ	: Evlilikte Problem Çözme Ölçeği
GFI	: Goodness of Fit Index
IFI	:Incremental Fit Index
İŞÖ	: İletişim Şekilleri Ölçeği
NFI	: Normed Fit Index
RFI	:Relative Fit Index
RMSEA	: Root Mean Square Error of Approximation
YEM	: Yapısal Eşitlik Modeli

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Problem Durumu

Aile hiç kuşkusuz hala önemli bir kurumdur. Özellikle günümüz ailesini zorlayan koşullardan biri ekonomik durumlar ve kadının kendi potansiyelini gerçekleştirme açısından ev dışında çalışmaya başlamasının eşler arasında dengeli bir iş paylaşımının yapılmasını gerektirmesidir. Ailelerle yapılan çalışmalar kadının ev dışında çalıştığı ailelerde bile geleneksel kadın ve erkek rollerinin etkisinin sürdüğünü göstermektedir. Bu bağlamda kadının hem dışarı hem de ev içi sorumlulukları ev içi ilişkilere yansıtılabilmektedir. Bu nedenle sağlıklı ve uyumlu bir evlilik açısından eşler arasında iş paylaşımının yapılması, babanın da ev işi ve çocuk eğitime ilişkin görev alması önemlidir (Önder, 2003). Son yıllardaki bu toplumsal değişim aile kavramına verilen önemi artırmış ve bununla birlikte evlilik ilişkilerine daha fazla önem verilmeye başlanmış ve bu alanda birçok çalışma yapılmıştır. Aile, sosyal bir varlık olan insanın başka insanlarla yaşamasının en temel birimidir (Önder, 2003). Ulusların temel yapısını oluşturan; toplumun en küçük parçası olan ailenin temel yapısını da evlilik oluşturmaktadır (Kansız & Arkar, 2011; Özgüven, 2000). Evlilik, karşılıklı cinsel doyumun sağlanmasını, birlikteliği, dayanışmayı ama bunlardan da önemlisi, neslin devamını sağlayan bir ilişki biçimidir (Polat, 2006). Evlilik bazı kişiler için önemli bir doyum ve mutluluk kaynağı olurken, bazı kişiler için pek çok olumsuz sonuca yol açmaktadır. Evlilik, dinamik bir kavramdır yani sosyal, kültürel, ekonomik gelişim ve değişimlerden etkilenir (Anar, 2011). Tüm dünya toplumlarında olduğu gibi toplumumuzda da meydana gelen sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda hızlı değişim ve kadının iş hayatına girmesi ile değişen ilişkiler evlilik ilişkilerine (Tezer, 1992) de yansımış ve geçmişe oranla eşler arasında uyum sorunu ve anlaşmazlıklar artış göstermiştir (Şener & Terzioğlu, 2002).

Aile kavramına göre daha belirgin bir kavram olan evlilik; iki ya da daha fazla insan arasında hukuken kabul edilen ve toplumca onaylanan, taraflara çeşitli hak ve sorumluluklar yükleyen bir ilişki biçimi olarak tanımlanırken aile; birbirleriyle kan, evlilik veya evlatlık bağı olan, aynı çatı altında yaşayan ve sosyal, ekonomik bir birim oluşturan bireyler grubu olarak tanımlanmaktadır (Budak, 2009). Diğer bir ifade ile 'aile' aynı yerde oturan, ekonomik işbirliği olan ve çocuk yetiştirme hakkına sahip olan toplumsal bir kurum iken, 'evlilik' karşı cinsten en az iki kişinin yaşantılarını birleştirdikleri kendine özgü ilişkiler bütünüdür (Bilen,

2009). Sosyal ve psikolojik sınırları olan bir kurum olan evlilik (Tarhan, 2010b), kadınla erkeği 'karı-koca' olarak birbirine bağlayan doğacak çocuklara belli bir statü kazandıran ve devletin kontrolünde hak ve yükümlülüklerin verildiği, eşlerin birbirleri ile nasıl iletişim kuracakları ve karşılaştıkları problemlerle nasıl baş edeceklerini birlikte öğrendikleri, yasal bir ilişki biçimidir. Eşlerin ve çocukların yükümlülükleri sadece yasalarla değil toplumsal kurallar, inançlar, geleneklerle de belirlenmiştir (Bradbury & Karney, 2004; Özgüven, 2000).

Kültürler arasında farklılıklar gösterse de tüm toplumlarda geleneksel olarak oturmuş ve resmi olarak kabul edilmiş evlilik (Tarhan, 2010b), iki kişinin biyolojik, sosyal ve psikolojik doyumlarını karşılamak amacıyla birbirleriyle kurduğu ilişki biçimidir. Evliliğin temelinde bu ihtiyaçların doyurulması yatmaktadır. Biyolojik gereksinim; eşlerin birbirlerinin cinsel ihtiyacını karşılaması, sosyal gereksinim; birlikte güven içerisinde olma, geleceğe güvenle bakma, birbirleri ile onur ve kıvanç duyma vb., psikolojik gereksinim; koşulsuz sevmeye ve sevilme, birlikte olma hazzı olarak ifade edilebilir. Bu gereksinimlere ekonomik boyut da eklenebilir. Evlilik, bireylerin birlikte hareket etmesi, sosyal ve duygusal paylaşımlarda bulunmasıdır. Evlilik ilişkisinin sağlıklı bir şekilde sürmesi iki farklı kişilik yapısının uyumu çerçevesinde gerçekleşmektedir (Kansız & Arkar, 2011). Uyumlu bir evlilik aynı zamanda olumlu, dinamik ve büyüyen ilişkiler bütünlüğünü ifade eder (Bilen, 2009).

Yeni bir neslin yetiştirildiği ve aile ilişkisinin kurulduğu evlilik en önemli insan ilişkisini içeren temel bir yapıdır (Larson & Holman, 1994). Bu bağlamda evliliğin çiftlerin birbirleriyle ya da bir başkasıyla ilişki kurma becerileri açısından ele alınması gerektiği söylenebilir. Evlilik uyumu, doyumu, mutluluğu, bütünlüğü vb. kavramlar evlilik ilişkisinin kalitesini ifade etmek için kullanılmaktadır (Winemiller & Mitchell, 1994). Bir diğer ifadeyle evlilik uyumu, mutluluğu, doyumu, bütünlüğü vb. kavramların evlilik ilişkisi ile doğrudan ilişkili olduğu söylenebilir. Psikoloji alan yazısında, evlilik ilişkisi (marital relationship), evlilik doyumu (marital satisfaction), mutlu evlilik (marital happiness), evlilik istikrarı (marital stability) ve evlilik uyumu (marital adjustment) olmak üzere araştırmacıların evlilik kalitesi (marital quality) için kullandıkları kavramlar çeşitlilik göstermektedir. Bu kavramların nasıl ölçüleceği ya da tanımlanacağı konusunda hala bir görüş birliği yoktur (Civan, 2011; Glenn, 1998; Norton, 1983; Spainer & Lewis, 1980). Bu nedenle evlilik uyumunun iyi bir şekilde açıklanması önemlidir. Birbiriyle etkileşim içerisinde olan, ortak kararlar alabilen ve karşılaştıkları sorunları, problemleri olumlu bir şekilde çözebilen çiftlerin evliliği uyumlu bir evlilik olarak değerlendirilebilir. Bir diğer ifadeyle evlilik uyumu, çiftlerin evlilik yaşamlarına yansıyan mutluluk ve memnuniyetliklerini ifade etmektedir. Evlilik uyumunda bireylerin evliliğe yönelik öznel değerlendirmelerinden çok aralarındaki ilişkinin niteliğinin

değerlendirilmesi daha önemlidir. Bu bağlamda evlilik uyumu açısından bireylerin bir ilişki kurma ve bu ilişkiyi sürdürme kapasitelerinin önemli olduğu söylenebilir (Spainer, 1979). Batı alan yazınında eşler arası ilişkiyi inceleyen çok yaygın çalışmalar olmakla birlikte Türkiye’de bu alanla ilgili çalışmaların çok sınırlı düzeyde olduğu söylenebilir (Erbek, Beştepe, Akar, Eradamlar & Alpkan, 2005). Tüm dünyada boşanma oranlarının ve evlilik sorunları nedeniyle psikolojik yardım talebinde bulunan kişi sayısının artmasıyla birlikte, evlilik ilişkisinin çeşitli boyutlarıyla ilgili çalışmalar yürütülmesine ihtiyaç duyulmaktadır (Shek, 1999).

Evlilik bir iletişim ve etkileşim sistemidir. Eşlerin birbirlerine yönelik ruhsal, toplumsal, cinsel beklentilerini rahatlıkla dile getirebilmeleri için sağlıklı iletişim oldukça önemlidir. Bu bağlamda iletişimin uyumlu bir evliliğin ön koşullardan birisi olduğu söylenebilir. Eşler arası iletişim yetersizliği evlilik ilişkisine zarar vermekte bu nedenle iletişim sorunlarını çözmek uyumlu bir evliliğin sürmesi açısından önemlidir (Ersanlı & Kalkan, 2008; Özgüven, 2000). Bireylerin günlük ihtiyaçları onların iletişim şekillerini etkilemekte ve bu durum insanların kişilerarası ilişki kurmalarında kilit rol oynamaktadır. Yetersiz iletişim becerisine sahip bireyler bu iletişim şekillerinden sadece birisini aktif olarak kullanmakta ve bu da diğer insanlar ile olan iletişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle bu çalışma kapsamında iletişim şekilleri ölçeği altında iletişim becerileri ifade edilmiştir. Bu bağlamda bu çalışmada çiftlerin iletişim becerileri evlilik uyumu açısından araştırılmak istenmiştir.

Evlilik uyumu ile ilgili araştırılan bir diğer kavramda problem çözme becerileridir. İnsan yaşamının en önemli kararlarından biri olan evlilik mutlulukla birlikte beraberinde bir takım sorunlar, anlaşmazlıklar getirirse de yaşamın temel amaçlarından birisidir. Evlilikte olduğu gibi yaşamın her alanında sorunla karşılaşan bireyler, bu sorunlarla farklı şekillerde başa çıkmaya çalışmaktadırlar. Kimileri sorunları umursamazken, bazıları suçu kendisinde aramakta ve kendisine yönelmekte bazıları ise çatışmanın artmasına neden olabilecek davranışlar sergilemektedirler. Sorunlarla baş etmede kullanılan olumsuz yaklaşımlar bireylerin evlilik ilişkilerinin bozulmasına ve bununla birlikte evlilik uyumunun azalmasına neden olmaktadır. Toplumun varlığı ve insanların toplum içinde yaşamı için gerekli olan toplumun temel yapı taşı ailenin varlığı evlilik ilişkisinin kurulmasına ve bu ilişkinin devam ettirilmesine bağlıdır. Günümüzde evlilik ilişkisinin sürdürülmesinin zorluğu ve karşılaşılan sorunlar boşanma oranının artmasıyla sonuçlanmaktadır. Her evlilikte problemlerin çıkması kaçınılmaz olsa da evliliğin sürdürülmesinde bu problemlerin olumlu şekilde çözülmesi

önemlidir. Evlilik içinde yaşanan sorunların çoğunun cinsellikle alakalı olabileceği de söylenebilir (Çelik, 2012).

İnsanın varoluş kaynağı olan cinsellik, doğumdan ölüme kadar bireyin yaşamında önemli bir yer kaplamaktadır. Cinsellik, rüya, hayal, korku ve kaygıların temelinde yer alan günlük duygu ve düşüncelerin bir parçasıdır (Şentürk, 2006). Cinsellik biyolojik açıdan üremeyi, psikolojik açıdan sevmeye ve sevilme gibi bireyin doyurulması gereken temel ihtiyaçları, toplumsal düzeyde toplumun işleyişi, özelliği, değer yargıları, üretim, eş ve evlenme tercihleri gibi birçok alanla ilişki içerisindedir. Bu bağlamda cinselliğin birçok bireysel davranışları ve insan ilişkilerini içerdiği söylenebilir (Özgüven, 1997). Evlilik ve daha geniş anlamda insan ilişkileri diğer alanlarda olduğu gibi cinsel ilişkiler de dinamik olup, gelişmeye açıktır (Bilen, 2009). Cinsellik, karşılaşılan güçlüklerle başa çıkılması, eşler arasında yakınlık sağlanması ve hazzın paylaşılması açısından evlilikte önemli bir kavramdır. Bu bağlamda evlilik sürecinin olumlu yönde işlemesi açısından cinselliğin önemli ihtiyaçlardan birisi olduğu söylenebilir. Cinsel işlevlere yönelik yaşanan sorunların evliliği olumsuz yönde etkilediği söylenebilir (McCarthy, 1997).

Evlilik istikrarını bireylerin kişilik özellikleri, yaşamış oldukları kültürel çevre ve geçmiş yaşantıları etkilemektedir (Doğan, 2010). İfadeler doğrultusunda evlilik uyumu ile ilişkili iletişim becerileri, problem çözme becerileri, cinsel yaşam ve eşlerin aile yapılarının benzerlikleri önem arz etmektedir.

Araştırmanın Amacı

Aile içinde yaşanan huzursuzluklar bireyleri etkilediği gibi genel olarak toplumun yapısını da etkilemektedir. Bu bağlamda eşler tarafından evlilik ilişkisinin uyumlu algılanmasının toplumun ruh sağlığı açısından faydası göz ardı edilemez (Bradbury, Finchman & Beach, 2000; Özgüven, 2000). Mutlu ve uyumlu evlilikler bireylerin aile içi huzurlarını sağlarken aynı zamanda toplumun genel huzurunu sağlama açısından da oldukça önemlidir. Bu bağlamda yapılacak bu araştırmanın evlilik uyumunu etkileyen değişkenlerin ortaya çıkarılması ve evlilik danışmanlığı açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Evlilik ilişkilerinin bozulması ve boşanma ile sonuçlanan evlilikler sadece çiftlerin ve çocukların değil aynı zamanda toplumun genelini de olumsuz etkilemektedir (Güven, 2005).

Bireyler aile içinde ilişkilerini nasıl geliştirirlerse toplumun gelişmesine ya da gerilemesine katkıda bulunacak ilişkileri de aynı şekilde kurmakta ve geliştirmektedirler. Bu bağlamda toplumun ve bireyin varlığı, gelişimi ve devamlılığı açısından öncelikle sağlıklı bir aile ortamının olması oldukça önemlidir. Sağlıklı, mutlu ve uyumlu bireylerin yetişmesi ve

sağlıklı toplum için aile ortamı önemlidir (Çelik, 2012). Bu bağlamda evlilik uyumunun araştırılmasının sağlıklı birey ve sağlıklı toplum geliştirme açısından önemli olduğu söylenebilir. Toplumun huzuru ve sağlığı için önemli yapı taşlarından olan aile kurumu evlilik ilişkilerine yönelik yapılacak çalışmaları gerekli kılmaktadır (Atçeken, 2014).

Evliliği geliştiren en önemli becerilerden bir diğeri de problem çözme becerileridir. Her evlilikte kaçınılmaz olarak karşılaşılan güçlüklerin zamanında çözülmesi evliliğin istikrarı ve uyumluluğu açısından önemlidir. Evlilikte karşılaşılan problemleri çözümlenmekten kaçınmak çiftler arasında anlaşmazlıkların daha da artması ile sonuçlanabilmektedir. Bu nedenle ailesel işlevlerin sağlıklı bir şekilde devam etmesi açısından problem çözme becerilerinin evlilik uyumu açısından önemli olduğu söylenebilir (Akt., Atam, 2009). Bu doğrultuda evlilik uyumu açısından önemli olan problem çözme becerilerinin araştırılması önem kazanmaktadır. Evlilikte cinsel yaşamı genel iletişimden ayrı düşünmek mümkün değildir. Bu bağlamda iletişim bozukluğunun cinsel işlevi etkilediği söylenebilir (Gülsün, Ak & Bozkurt, 2009). Bireylerin evlilikte cinsellik hakkında ne düşündükleri aynı zamanda bireylerin tüm ilişkileri ile ne hissettikleri ile ilgilidir (Öztürk & Arkar, 2014). Bu çalışmada evlilik uyumundan ayrı düşünülemeyen cinsel doyumun etkisi araştırılmak istenmiştir.

Toplumsal düzenin sağlıklı bir şekilde ilerlemesi açısından kültürlerarası farklılıklar gösteren evlilik bir gerekliliktir (Özgüven, 2000). Evlilik kurumunun başarılı şekilde yürütülmesinde kültürel farklılıklar ve benzerlikler göz ardı edilemez. Farklı sosyoekonomik gruplar, para ve kültürel konularda da farklı görüşlere sahip olurlar (Atçeken, 2014). Bu nedenle ömür boyu sürmek üzere çıkılan bu yolda eşlerin birbirlerine yakın gruptan olması aralarındaki sevgi, saygı ve bağlılığı sürdürmesi açısından önemlidir. Eşler arasında ortak noktalar az ise ve birinin hoşlandığı şeyden diğeri nefret ediyorsa, birinin davranışları diğeri rahatsız ediyorsa bu evlilikte sorunlar kaçınılmaz olacaktır. Ekonomik, kültürel benzerlik, kişiliklerin uyumu, yetiştirilme tarzları, eğitim düzeyleri, zenginlik, soy vb. özellikler evlilik ilişkisinde benzerlik kapsamında dikkate alınan parametrelerdir. Bu bağlamda evliliğin sürekliliği ve uyumluluğu açısından eşlerin yetiştikleri aile ortamının, sahip olunan alışkanlıkların, ailelerin birbirlerini anlayabilecek düzeyde olmalarının önemli olduğu söylenebilir (Tarhan, 2010a). Ekonomi, kültürel benzerliklerle birlikte bireyler arasındaki dini benzerlikler de evliliğin mutluluğu ile doğrudan ilişkilidir. Çiftler arasındaki kültürel farklılıklar ne kadar az ise evliliğin başarılı olma ihtimali daha yüksektir. Bu durum kültürlerle bağlı olarak değişen örf ve adetler, değer sistemi ve kuralları bireylerin davranışlarını etkilemektedir (Atçeken, 2014). Bu doğrultuda çalışmada ekonomik, kültürel ve aile

yapılarının benzerlikleri dikkate alınmıştır. Özellikle aile yapılarının benzerlikleri kapsamında eşlerin yetiştirilme tarzları, ailelerin çekirdek veya geniş aile olması ve ekonomik olarak birbirlerine benzerlikleri ele alınmıştır. Aile yapılarının benzerlikleri ile ilişkili olarak da eşlerin dini ve kültürel benzerliklere yönelik görüşleri araştırmayı destekleme açısından dikkate alınmıştır.

Bu araştırmada test edilmek istenen evlilik uyumu modeli Larson (2002)'un "Evlilikte Üçgen Model" kuramına dayandırılarak oluşturulmuştur. Larson evlilik uyum modelini bireysel özellikler, çift özellikleri ve çevresel etmenler olmak üzere üç temel başlıktır. Bu araştırma kapsamında evlilikte problem çözme becerileri bireysel özellik; cinsel yaşam kalitesi ve iletişim şekilleri ölçeği çift özellikleri, aile yapılarının benzerlikleri çevresel özellikleri altında ele alınmıştır. Genel olarak değerlendirildiğinde çiftlerin evlilik uyumlarının bireylerin evlilikte problem çözme becerileri, iletişim şekilleri, cinsel yaşam kalitesi ve eşlerin aile yapılarının benzerlikleri değişkenlerine göre farklılaşabileceği ifade edilebilir. Bu doğrultuda araştırmanın nihai amacı evlilikte problem çözme, iletişim şekilleri, cinsel yaşam kalitesi ve eşlerin aile yapılarının benzerliğinin evlilik uyumu üzerindeki etkisini cinsiyet değişkeni açısından değerlendirmektir.

Alt problemler.

Bu probleme daha ayrıntılı yanıtlar bulabilmek için alt problemler aşağıda belirtilmiştir:

1. Evli çiftlerin evlilik uyum düzeyleri; cinsiyet, algılanan sosyo ekonomik düzeyi, çocuk sahibi olma, evlilik süresi, ebeveynlerinin evliliklerine yönelik algılar, var olan psikolojik veya fiziksel rahatsızlık, eşlerin aile yapılarının birbirine benzerliği vb. değişkenlerine göre anlamlı bir biçimde farklılaşmakta mıdır?
2. Problem çözme becerileri, iletişim şekilleri, cinsel yaşam kalitesi ve eşlerin aile yapılarının benzerlikleri değişkenlievlilik uyumunu yordamakta mıdır?
3. Cinsiyet değişkeninebağlı olarak problem çözme becerileri, iletişim şekilleri, cinsel yaşam kalitesi ve eşlerin aile yapılarının benzerlikleri evlilik uyumunu yordamakta mıdır?
4. Evlilik birlikteliğinde;

Eşlerin maddi açıdan farklı gelire sahip olmaları,

Eşlerin ve eşlerin aile yapılarının kültürel açıdan farklı olmaları,

Eşlerin dini inançlar ve uygulamalar açısından farklı olmaları,

Eşlerin evlilik sürecinde karşılaştıkları problemlere ilişkin görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Toplumun uyumu için önemli olan evlilik ilişkilerinin sağlıklı şekilde devam etmesi açısından evlilik ilişkisini etkileyen faktörleri belirlemek araştırma açısından büyük önem taşımaktadır. Çalışma sonucunda elde edilecek bulguların evlilik, çift ve aile danışmanlığı, sorun yaratan farklılıkların yönetilmesi için gerekli müdahalelerin daha etkili şekilde kullanılması açısından faydalı olacağı düşünülmektedir (Duman, 2012). Bu bağlamda son yıllarda evlilik uyumunu etkileyen faktörleri belirlemeye yönelik yapılan çalışmalarda artış görülmektedir.

Eşler arasındaki iletişim becerilerinin ve problem çözme becerilerinin artırılmasının evlilik uyumunu artırma açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle bu çalışmada evlilik uyumunu yordamada iletişim ve problem çözme becerileri araştırılmak istenmiştir (Ersanlı & Kalkan, 2008).

Evlilik uyumunu etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla gerçekleştirilen çalışma sonucunda elde edilen bulguların, bireylere iletişim ve problem çözme becerilerinin öğretilmesi, geliştirilmesi ve evlilik uyumlarının artırılması açısından faydalı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca yapılacak olan bu çalışmanın evlilik ve aile danışmanlığı, çift danışmanlığı alanındaki çalışmalara katkı sağlaması ve daha sonraki çalışmalara öncülük etmesi açısından faydalı olacağı düşünülmektedir. İletişim ve problem çözme stilleri, cinsel yaşam kalitesi ve eş benzerliğinin evlilik uyumunu yordadaki yeri ve önemini ortaya koyması açısından önemli bir çalışma olduğu düşünülmektedir (Hacı, 2011).

Varsayımlar

1. Araştırma sürecinde kullanılan ölçme araçları geçerli ve güvenilir bir yapıya sahiptir ve kullanılan veri toplama araçları araştırmanın amaçlarına hizmet edecek niteliktedir.
2. Araştırmada yer alan çiftler çalışmaya gönüllü olarak katılmışlardır ve çiftler veri toplama araçlarını içtenlikle ve gerçekleri yansıtacak şekilde doldurmuşlardır.

Sınırlılıklar

1. Bu araştırma 2016-2018 yılları arasında İstanbul, Ankara, Burdur, Çanakkale, Sinop, Diyarbakır, Trabzon, Uşak, İzmir, Erzincan, Antalya, Bursa illerinde yaşayan 143 çift(286 birey) ile sınırlıdır.

2. Araştırma sürecinde elde edilen veriler kullanılan ölçme araçları ile sınırlıdır.
3. Evlilik uyumunu açıklama modeli, modeli oluşturan değişkenlerle ilgilidir.

Tanımlar

Evlilik: Türk Medeni Kanunu'nda (185.madde) evlilik kavramı şöyle açıklanmaktadır: “Eşler arası bağlılık evlenme ile gerçekleşir. Bu bağın devam ettirilmesinde çocukların eğitim, bakım ve gözetiminde yükümlülükleri birlikte almaları önemlidir. Eşler birlikte yaşamak, birbirlerine sadık kalmak ve yardımcı olmak zorundadırlar (www.tbmm.gov.tr). Bireylerin hayatlarını paylaşmak, birlikteliklerini sürdürmek ve anne-baba olmak amacıyla bir araya gelerek yaptıkları sözleşme evlilik olarak tanımlanmıştır (Uğur, 2017).

Evlilikte Problem Çözme: Bireylerin evlilik sürecinde karşılaştıkları sorunlara yönelik etkili çözüm yolu bulma becerileridir (Güven, 2005). Yıldız (2003) tarafından problem çözme becerisi, problemin ortaya çıkması ve çözüme ulaşması sürecine kadar devam eden ve bireylerin sonuçlarından hoşnut olduğu durum şeklinde tanımlanmıştır.

Evlilik Uyumu: Evlilik uyumu, çiftlerin günlük yaşantı içinde değişen koşullara adapte olması ve eşlerin davranışlarını birbirlerine uygun olarak değiştirebilmesi olarak tanımlanmıştır (Spainer,1976). Çiftlerin etkileşim içinde olması, evlilik ve aile ile ilgili konularda ortak kararlar alabilmeleri ve karşılaşılan sorunları olumlu şekilde çözebilmeleri evlilik uyumu olarak tanımlanabilmektedir (Erbek, Beştepe, Akar, Eradaamlar & Alpkan, 2005).

İletişim Şekilleri: İletişim bilgi, duygu ve düşünce üretme, aktarma ve anlamlandırma süreci olarak tanımlanırken (Çalapkulu, 2015), iletişim şekilleri, bir sistem içinde bilgi alış verişinin nasıl olabileceğini gösteren bir yol şeklinde tanımlanmıştır (Goldenberg & Goldenberg, 2008).

Cinsel Yaşam Kalitesi: Cinsel yaşam kalitesi, cinsellikle ilgili fonksiyonları etkileyen fiziksel rahatsızlıkların olmaması, cinsel tepkilerin baskılanmaması, iletişimi olumsuz yönde etkileyen utanç, korku, suçluluk, yanlış inançların olmaması, cinsel tutumları kontrol edebilme ve bu durumdan mutluluk duyma olarak tanımlanmıştır (Kütmeç, 2009).

İKİNCİ BÖLÜM

Araştırmanın Kuramsal Yapısı ve İlgili Araştırmalar

Bu bölümde araştırmanın temelini oluşturan kuramsal yapılar evlilik uyumu, problem çözüme, iletişim şekilleri, cinsel yaşam ve eşlerin aile yapılarının benzerliği başlıkları altında ayrıntılı olarak verilmiştir. Ayrıca araştırmada incelenen kuramsal yapılara ilişkin betimsel ve deneysel çalışmalara da yer verilmiştir. Bu araştırmanın gerekliliğine yönelik açıklama yer almaktadır.

Araştırmanın Kuramsal Yapısı

Evlilik uyumu.

Gerek bireyler gerek toplumlar açısından sağlıklı evlilikler önemli olduğu için son yıllarda sosyal bilimlerin üzerinde fazla durduğu konulardan birisi evlilik uyumu olmuştur (Ergin, 2008). Bu durum dünyada olduğu gibi ülkemizde de sosyal, kültürel ve ekonomik değişimlerle birlikte değişen evlilik ilişkileri ve farklılaşan sorunlar ile açıklanabilir (Şener & Terzioğlu, 2002). Ayrıca evlilik uyumu aile içinde yaşanan sorunların nedenlerinin belirlenmesinde de incelenmesi gereken önemli bir kavramdır (Fıfıloğlu, 1992a). Aile kurumunun temelini karı-koca sistemi oluşturmaktadır. Aile kavramı sistem yaklaşımı, yapısalcı yaklaşım, stratejik yaklaşım, yaşantısal yaklaşım, dinamik yaklaşım gibi farklı bakış açıları ile ele alınmıştır (Hoşgör, 2013).

Yapısalcı yaklaşımda aile sisteminde aile yapısı sürekli olan sosyokültürel sistem, ailenin yeniden şekillenmesi için geçen gelişim süreci ve aileyi oluşturan üyelerin psikososyal gelişimlerini sağlayan adaptif özelliği olmak üzere 3 temel özelliği içermektedir (Fıfıloğlu, 1992b).

Davranışçı yaklaşım ise davranışların öğrenme yolu ile gerçekleştirildiğini ve iletişim üzerine odaklanılarak kalıplaşmış davranış örüntülerinin değişebileceğine inanmışlardır (Çelik, 2006).

Bilişsel-davranışçı yaklaşımda ise aile sisteminde işlevsel olmayan davranış kalıplarının çeşitli öğrenme teorileri aracılığıyla sonlandırılması amaçlanmıştır. Bilişsel-davranışçı yaklaşımda aile bireylerinin hisleri ve davranışları ile birlikte düşüncelere odaklanılmıştır. Bu nedenle aile içi iletişimin niteliği ve aile içi roller önemlidir (Nazlı, 2009).

Yaşantısal yaklaşıma göre bireyler duygularını bastırmakta ve bu durum bir takım duygusal sorunların ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir. Bu nedenle duyguların paylaşılması birlikte yapılan faaliyetlerin sayısının ve kalitesinin artması açısından önemlidir. Ayrıca sağlıklı aile fonksiyonu açısından duyguların paylaşımı, kişisel yaşantılar ve şimdi ve burada kavramı önemlidir (Nazlı, 2009).

Stratejik yaklaşıma göre aile içinde sorun yaşayan bireyler diğer bireyleri de aynı duruma düşürerek kontrolü kendi elleri altına almak isterler. Bu nedenle stratejik yaklaşımda aile sınırlarının belirlenmesi ve netleştirilmesi önemlidir. Aile içindeki uyum çeşitli stratejik müdahalelerle sağlanabilir (Akt., Hoşgör, 2013).

Aile kavramının ilk adımını evlilik ilişkisi oluşturmaktadır. Bireylerin evlenmesi ile birlikte evlilik kavramına yükledikleri anlam önem kazanmaktadır. Çiftlerin birbirlerini nasıl tanımladıkları evlilik ilişkisinin uyumu açısından önemlidir (Tarhan, 2010b).

Evlilik ilişkisini tanımlamada evlilik doyumu, evlilik kalitesi ve evlilik uyumu gibi birçok kavram birbirlerinin yerine kullanılmaktadır (Polat, 2006). Özellikle evlilik uyumu ile doyumu arasında yüksek korelasyon olması nedeniyle sıklıkla birbirlerinin yerine eş anlamlısı olarak kullanılabilir. Ancak bazı araştırmacılar doyum ve uyum kavramının birbirinden farklı olduklarını ifade etmişlerdir. Evlilik doyumu bireylerin öznel algılarını ifade ederken evlilik uyumunda bireylerin arasındaki ilişkinin niteliği incelenmektedir (Kışlak-Tutarel & Çabukça, 2002). Bu bağlamda evlilik uyumu kavramının daha kapsamlı olduğu ve evlilik uyumunu sağlamada her ikisinin de ilişki sürdürme kapasitelerinin önemli olduğu söylenebilir (Akar, 2005; Çakırlar, 2012). Her ne kadar çeşitli araştırmalar da evlilik uyumu ve doyumu birbiriyle eş anlamlı olarak kullanılabilse de bu araştırmada bu iki kavram birbirinden ayrıştırılmış ve farklı iki kavram olarak ele alınmıştır. Bu bağlamda daha geniş anlam içermesi açısından evlilik uyum kavramının kullanılması tercih edilmiştir.

Evlilik uyumu, bireylerin çatışmayı çözümlendiği, birbirleriyle evli olmaktan mutluluk duydukları, ortak ilgi ve aktivitelerin paylaşıldığı ve evliliğe yönelik beklentilerinin karşılandığı durum olarak açıklanmaktadır (Locke & Williamson, 1958). Evlilik uyumu, eşlerin iletişimlerinin iyi olması, çatışmalarla baş edebilmeleri ve birlikte vakit geçirmekten hoşlanmaları olarak tanımlanmaktadır (Öztürk & Arkar, 2014). Evlilikteki ilişkinin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesinde bireylerin gerekli iletişim ve problem çözme becerilerine sahip olması ve evlilikle ilgili rollerinin farkında olmaları önemlidir (Hamamcı, Buğra & Duran, 2011). Bir diğer ifadeyle evlilik uyumu açısından eşler arasındaki iletişimin güçlü olması, benzer değer ve amaçlara sahip olmaları, ortak karar alabilmeleri, aile üyeleri ile olan

ilişkilerinde, boş zaman aktivitelerinde ve gelirin idaresinde uzlaşabilmeleri önemlidir (Şener, 2002).

Evlilik uyumunu açıklayan kuramlar.

Evlilikte uyumu açıklayan birçok kuram bulunmaktadır. Bu kuramsal yaklaşımlar gözden geçirildiğinde; “Wilson’un Sevginin Evrimi Kuramı, Miller ve Steinberg’in Kişiler arası İletişime Dair Sosyal Biliş Kuramı, Walster’in Romantik Aşk Kuramı, Psikodinamik Model, Bowlby’nin Biyolojik Kökenli Bağlanma Kuramı, sosyal mübadele kuramına dayanan Sosyal Öğrenme Modeli, Stuart’ın Pekiştirme Modeli ve Fincham, Bradbury ve Baucom tarafından geliştirilen Evlilikte Yükleme Kuramı, Lewis ve Spainer’in Uyumlu Evlilik Modeli” gibi kuramlar bulunmaktadır (Ersanlı & Kalkan, 2008).

Wilson’un “Sevginin Evrimi Kuramına” göre sevgi korunma, koruma ve cinsel dürtü olmak üzere üç güdüden oluşmaktadır. Korunma içgüdüsüne göre eşe bağımlı davranış korunma ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Bu durum da ilk çocukluk yıllarındaki anne figürü tarafından korunmanın devamı niteliğindedir. Bu nedenle özellikle erkekler annelerine benzeyen kadınları seçme eğilimindedirler. Koruma içgüdüsü ise eşlerin birbirlerini yetişkin olarak görmekle birlikte çocuk olarak da görmeleri ve birbirlerini koruma ihtiyacı duymalarıdır. Cinsel dürtünün amacı ise üremektir (Akt., Hortaçsu, 2012).

Miller ve Steinberg’in “Kişilerarası İletişime Dair Sosyal Biliş Kuramı” insanların diğer insanların nasıl düşündüklerine dair açıklamalarda bulunmuştur. Bireyler “bilgi bankası” olarak adlandırdıkları başkaları hakkındaki bilgi, tutum ve inançları içeren birikimler aracılığıyla iletişimlerini sürdürürler. Eşler arasındaki süreçte aynı şekilde sağlanmaktadır. Eşlerini olduğu gibi kabul eden ve geleneksel role göre algılamayan çiftlerin evlilik doyumlarının daha yüksek olduğu çünkü eşin kendi özelliğiyle kabul edildiği ve bunun da eşitlikçi bir yaklaşım olduğunu düşündürür (Gökmen, 2001).

Walster’in “Romantik Aşk Kuramı” aşık olmayı duyguları adlandırma ve sosyal öğrenme ile açıklamıştır. İnsanlar gazete, dergi, tv gibi çeşitli iletişim kaynaklarından ve kültürel kaynaklardan nasıl aşık olunduğunu ve kimlere aşık olunabileceğini öğrenirler. Birey çevresinde aşık olunabilecek model tanımına uygun bir kişi varsa, duygularının nedenini o kişide arayacak ve ona aşık olduğuna inanacaktır (Hortaçsu, 2012).

“Psikodinamik Model”e göre insanlar bilinçli veya bilinçsiz şekilde narsistik ihtiyaçlarını karşılayacak kişiyi ararlar. Eşlerden birisi baskın ve saldırgan olabilirken diğeri boyun eğici ve mazoşist olabilir. Bir diğer ifadeyle insanlar ego ideallerini en iyi karşılayacak

kişiyi seçerler ve evlilik aracılığıyla da bu ihtiyacını karşılamaya çalışırlar. Diğer yandan ihtiyaçların benzerliğide eşleri bir araya getiren etmen olabilir (Akt., Ersanlı & Kalkan, 2008).

Bowlby'nin "Biyolojik Kökenli Bağlanma Kuramına" göre psikoseksüel gelişim evlilik uyumunda önemli role sahiptir. Bu kurama göre herhangi bir dönemde yaşanan yetersizlik diğer dönemlerde karşılanamadığı için evlilik yaşantısında da etkisini hissettirmekte ve uyum düzeyini düşürmektedir. Mutlu ve sağlıklı bir çocukluk geçirmiş ve psikoseksüel çatışmaları sağlıklı bir şekilde çözümlenmiş bireylerin evlilik uyumları da yüksektir. Çocukluk döneminde güvenli yakınlık kurmuş bireylerin yetişkin evresi romantik ilişkilerinde de olumlu özellikler gösterirler (Akt., Ersanlı & Kalkan, 2008).

Thibaut ve Kelley'in sosyal mübadele kuramına dayanan "Sosyal Öğrenme Modeli" ikili ilişkilerde karşılıklı bağımlılığı açıklamaktadır. Bu kurama göre ilişkiden alınan doyum ile ilişkiye bağımlı olma birbirinden farklı kavramlardır. Bir kişi fazla doyum almadığı ilişkiyi bağımlılığı yüksek olduğu için devam ettirebilir. Bu durum "karşılaştırma düzeyi ve seçenekler için karşılaştırma düzeyi" olarak isimlendirilmiştir. Karşılaştırma düzeyi, bireysel yaşantılar ve gözlemlere bağlı olarak bir ilişki türü için doyum-doyumsuzluk boyutundaki nötr durumu ifade eder. Herhangi bir ilişkiden alından netice nötr noktanın üstündeyse ilişki tatmin edici, altında ise tatmin edici olmayan bir ilişki olarak adlandırılır. Seçenekler için karşılaştırma düzeyi ise bireyin mevcut ilişkilerini, olası başka bireylerle yaşaması durumunda elde edeceği doyuma ilişkin tahminlerinin orta noktasıdır. Bu durumda kurama göre bireyler, ilişkiyi sürdürüp sürdürmeyeceği konusunda karar verirken seçenekler için karşılaştırma düzeyini ölçüt olarak kullanmaktadırlar (Hovardaoğlu, 1996).

Bir başka kuramda Fincham, Bradbury ve Baucom tarafından geliştirilen "Evlilikte Yükleme Kuramı"dır. İnsanların "neden" diye başlayan soruları nasıl cevapladıklarıyla ilgilenen bir kuramdır. Bireylerin yükleme yaparken davranışlara içsel veya dışsal sebepler yüklediğini ve bunu yaparken de yaygınlık, tutarlılık ve belirginlik ile ilgili bilgi üzerine odaklandığını ifade eder. Sorumluluğun nedenselliği de içerdiğini öne sürer ve genel anlamda sorumluluk yüklemeye "bireyin niçin ve kime karşı sorumlu olduğunu düşünmesi gerektiği" ve "kişinin eylemlerinden sorumlu tutulabileceği" olmak üzere iki betimleme üzerinde durur. Bu kurama göre nedensel yüklemeler ve sorumluluk yüklemeleri ile evlilikte doyum arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır (Tutarel-Kışlak, 1995).

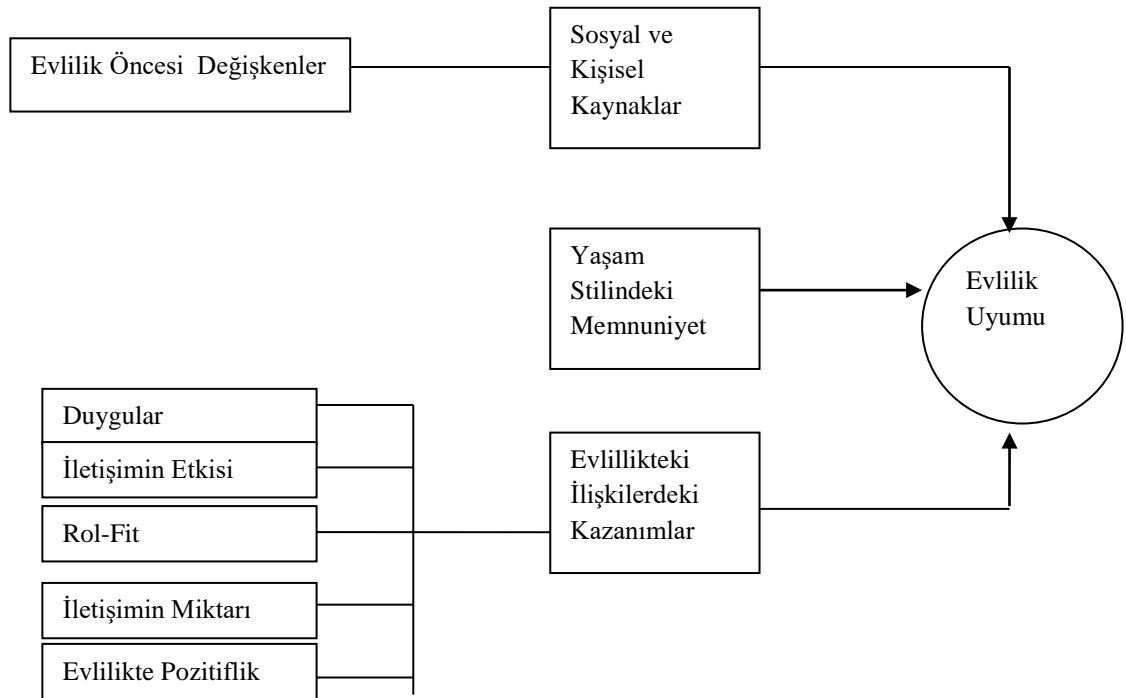
"Stuart'ın Pekiştirme Modeline" uyumlu ve uyumsuz çiftlerin davranışları gözlemlendiğinde uyumsuz çiftlerin bireylerin birbirlerini hoşnut edecek çok az davranışta buldukları ve çoğunlukla birbirlerine karşı negatif davranışta buldukları ve boş zamanlarını pek fazla birlikte katılmadıkları görülmektedir. Uyumsuz çiftler genellikle

şikâyetçi, savunmacı ve karşı koyucu davranışlar sergilerken; uyumlu çiftlerin ise daha anlayışlı oldukları ifadeleri daha olumlu değerlendirdikleri gözlenmiştir (Ersanlı & Kalkan, 2008).

Lewis ve Spainer, evlilik uyumu ve sürekliliğini etkileyen değişkenlerin bireyler açısından iyi anlaşılması amacıyla evlilik uyumu, kalitesi ve mutluluğu üzerine birçok çalışma yapmışlardır. Bu çalışmalar doğrultusunda “Uyumlu Evlilik Modeli” adını verdikleri bir model geliştirmişlerdir. Bu modelde 3 değişken söz konusudur:

1. Sosyal ve kişisel kaynaklar: (bireylerin evlilik kurumuna getirdikleri kaynaklar)
Kendine güven,
Mental ve fiziksel beceriler,
Sağlık,
2. Yaşam stilineki memnuniyet: (arkadaş ve aile desteği, toplumdaki durumu, çalışmalarındaki memnuniyet) ve
3. Evlilik ilişkisinden kazanılan ödüller:
(iletişimin etkili olması, iletişimin miktarı ve uygun iletişim).

Modelde evlilik için pozitif yaklaşım, etkili iletişim, rol uyumu ve etkileşim miktarı gibi birkaç temel öğeden de bahsedilmektedir. Bu değişkenlerin çiftlerin günlük yaşamını etkilediği gibi evlilik uyumlarını da etkilediği düşünülmektedir (Sütataç, 2010). Modele ilişkin değişkenler Şekil 1’de gösterilmektedir.

Şekil 1. Evlilik uyum modeli.

Larson (2002) evliliği etkileyen faktörler üzerine geliştirdiği modele “Evlilikte Üçgen Model” adını vermiştir. Bu modeli 3 temel başlıkta ele almıştır;

a. Bireysel Özellikler:

Sorunlar:

Stresle başa çıkma güçlüğü,
İşlevsel olmayan düşünceler,
Aşırı tepkisellik, aşırı kızgınlık ve saldırganlık
Tedavi edilmemiş depresyon,
Kronik irritabilite,
Aşırı utangaçlık.

Olumlu özellikler:

Dışadönüklük,
Esneklik.
Özgüven,
İddialılık,
Teslimiyet,
Aşk.

b. Çift Özellikleri:

Sorunlar;

Negatif ilişki tarzları.

Olumlu Özellikler:

İletişim ve çatışma çözme becerileri,
Yakınlık,
Güç paylaşımı veya kontrolü,
Uzlaşma.

c. Çevresel Etmenler:

Aileden bağımsızlaşabilme,

Anne babanın evliliği,

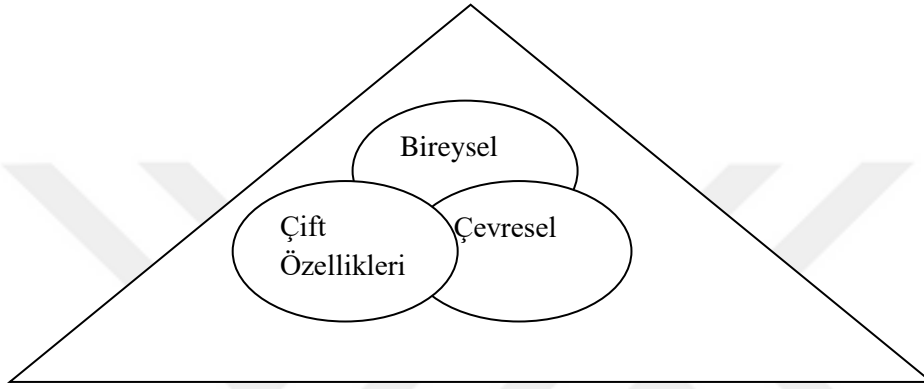
Anne babanın ve arkadaşların desteği,

İş stresi,

Ebeveyn olmanın stresi,

Dışarı uğraşlarının gerilimi,

Diğer stresörler -borçlanma, sağlık, eşin yakın akrabaları- (akt., Akar, 2005).

Şekil 2. Larson (2002)'un evlilikte üçgen modeli.

Evlilik uyumunu etkileyen faktörler.

Evlilik uyumunu birçok faktör etkilemektedir. Uyumlu bir evlilik için karşılıklı sevgi ve saygı dışında eşlerin birbirlerinin ve ilişkilerinin farkında olması, birbirlerini dinleyip ve duygularını açıkça ifade edebilmeleri de gereklidir (Demir, 2016). Evlilik sürecinde en çok yaşanan problemlerden birisi çiftler arasındaki iletişim eksikliğidir (Fidanoğlu, 2007). Evlilik uyumu açısından karşılıklı iletişim ve etkileşimin önemli faktör olduğu söylenebilir (Fıfıloğlu & Demir, 2000). Eşlerin ayrı değerlere sahip olan ailelerde yetişmiş olması (Şener & Terzioğlu, 2002), doyurulmamış duygusal ihtiyaçlar, eşlerin birbirleriyle ve eşinin ailesiyle çatışma yaşamaları, cinsel tatminsizlik, gelir idaresindeki anlaşmazlık, çocuklarla ilgili problemler, inançlardaki uyuşmazlık, madde kullanımı, boş zamanı değerlendirilmede anlaşmazlık, ailede rol çatışmaları gibi etmenlerde evlilik uyumunu etkilemektedir (Özgüven, 2014). Ayrıca eşlerin birbirleriyle benzer oldukları algısı da evlilik uyumunu en çok etkileyen faktörlerden birisi olarak bulunmuştur (Sparakowski & Hughston, 1978). Eşler arasındaki baskınlık, benzerlik, boş zaman, çocuk, ev işleri, gelir, iletişim, sorun çözme, sözel ve fiziksel şiddet (Kocadere, 1995) ve cinsellik (Yekenkunrul, 2011) gibi etkenlerde evlilik uyumunu etkilemektedir. Bazı sosyal değişkenlerinde evlilik uyumu üzerinde etkisi vardır. Eşlerin yaşları, evlilik süreleri, gelir düzeyi, eğitim düzeyi, aile ziyaretleri gibi evlilik uyum

düzeylerini etkilemektedir (Demiray, 2006). Eşlerin sorumlulukları paylaştığı ve etkili iletişimi evlilik başarısını ve uyumunu da olumlu yönde etkileyecektir (Şener, 2002).

Kısaca, evlilik uyumunu birçok faktör etkileyebilmektedir. Ayrıca evlilik uyumu yalnızca bir kurama veya bir değişkene bağlı olarak açıklanamayacağı için evlilik uyumunun daha iyi anlaşılabilmesi için birçok değişken açısından incelenmesi gereklidir. Evlilik uyumunu etkileyen değişkenlerin başında da eş seçim kararı, ekonomik sorunlar, iletişim ve dayanışma, cinsel yaşam ve kültürel farklılıklar gelmektedir (Karaburç, 2017). Bu bağlamda bu çalışmada evlilik uyumu modeli geliştirilirken problem çözme, iletişim ve cinsel yaşam değişkenleri ön planda tutulmuştur.

Evlilikte problem çözme becerileri.

Evliliği geliştiren en önemli becerilerden biri olan problem çözme becerileri, evlilik ilerledikçe daha da artmaktadır. Hemen hemen her evlilikte karşılaşılan sorunlarla etkin bir biçimde mücadele etmek ailenin işlevsel fonksiyonları için önemlidir. Evlilikte karşılaştıkları problemleri çözümlenmekten kaçınan çiftler ise zamanla daha fazla güçlkle karşılaşmaktadırlar (Epstein, Bishop, Rych, Miller, & Keitner, 1993).

Problem, istenilen hedefe ulaşmada karşılaşılan güçlük olarak ifade edilebilir. Günlük yaşamda birçok problemle karşılaşılabilmesi için bu problemlerle nasıl mücadele edileceğinin öğrenilmesi ve hatta küçük yaşlarda kazandırılması gereken önemli bir beceridir (Sancaktar, 2016). Kişilerarası ilişkilerde aktif olarak kullanılması gereken problem çözme becerisinin doğru bir şekilde kullanılması ilişkinin devamlılığı açısından önemlidir (Koca & Yüksel, 2017). Özellikle evlilik sürecinde problem çözme becerisinin kazanılması önemlidir. Problem çözme becerisi eşler arasındaki iletişimi olumlu yönde etkiler ve çiftin ilişkisinin devamlılığı açısından önemlidir (Khodabakhsh, 2007). Bir diğer ifadeyle evlilikte yaşanan sorunlarla sağlıklı bir şekilde baş edilebilmesi evlilik ilişkisinin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi için önemlidir (Koca & Yüksel, 2017).

Evlilikte karşılaşılan sorunlarla mücadele etmekten kaçınılması ya da bu sorunların etkili bir şekilde çözümlenmemesi sorunların birikmesi ile sonuçlanmakta ve bu da evlilik ilişkisini olumsuz yönde etkilemekte ve hatta boşanma ile sonuçlanabilmektedir. Problem çözme becerisine sahip olan bireyler kriz anlarında kolayca çözüm bulabilmekte ve sorunların büyümeden çözümlenmesine ve sorunların çözümünde işbirliği içinde hareket etmelerine katkı sağlayabilmektedir (Cohan & Bradbury, 1997). Bu bağlamda evlilikte karşılaşılan problemlerin çözümlenmesi için eşler arasındaki iletişimin kalitesinin de önemli olduğu söylenebilir (Uçar, 2018).

Evlilik uyumu ve problem çözme becerileri.

Evlilikte karşılaşılan problemlere yönelik sahip olunan evlilikte problem çözme becerisi derecesi evlilik uyumu üzerinde etkili olan bir faktördür (Şentürk, 2013). Birbirinden farklı düşünen bireylerin bazı konularda çatışma yaşaması oldukça doğal bir durumdur, ancak burada önemli olan sorunun her iki bireyi de memnun edecek şekilde çözümlenmesidir. Bunun içinde önemli olan eşlerin birbirleriyle nasıl iletişim kuracaklarıdır (Ergin, 2008). Sorunu ortak amaçlar doğrultusunda çözen evlilikler uyumlu evlilik olarak değerlendirilmektedir (Gürsoy, 2004).Eşlerin yetersiz iletişim şekilleri sahip olduğu ve problem çözme becerilerinin etkili olmadığı durumlarda problemler çözüme ulaşmamakta ve çatışma durumunda eşler bahaneler üreterek birbirlerine küsmekte ya da ilk adımı karşı taraftan beklemektedirler (Dökmen, 2008). Bu nedenle uyumlu bir evlilik için gerekli etmenlerden birisi etkili iletişim ve problem çözme becerilerine sahip olmalarıdır (Halford, Kelly & Markman, 1997; Sabatelli, 1988).

Evlilik ve ailevi konularda fikirlerini paylaşabilen ve sorunları ortak amaçları doğrultusunda çözebilen kişilerin uyumlu bir evliliğe sahip olduğu ifade edilmektedir (Erbek, 2004). Synder (1979) tarafından yapılan çalışmada iletişimin evlilik memnuniyetinin en iyi yordayıcısı olduğunu bulunmuştur. Benzer şekilde problem çözme becerilerinin evlilik uyumunu yordadığı sonucuna ulaşılmıştır (Johnson vd., 2005). Bu nedenle evlilik alanında araştırma yapanlar evlilikte problem çözmeyi etkileyen faktörleri ve problem çözme becerilerinin artırılması üzerinde çalışmalar yürütmüşlerdir (Güven, 2005).

Karı-koca ilişkisinin doğurduğu sorunlar genel kapsamıyla:

1. Psikososyal sorunlar
2. Sosyo-ekonomik sorunlar
3. Anne-babanın yakınları ile ilgili sorunlar
4. Karı-kocanın cinsel sorunları şeklinde özetlenebilir.

Özüğurlu (2001) 'ya göre evli kadınların evlilik yaşamlarında karşılaştığı sorunlar ise;

1. İnsan olarak kocalarının kendilerine gerekli değeri vermediklerinden şikayetçidirler.
2. Yetersiz iletişimden kaynaklanan sorunlar ve esas sorunu ortaya koyamama.
3. Araştırma sonucunda çoğunluğun sağlıklı iletişim kuramadıkları için ortak bir noktada eşleri ile buluşamadıklarından şikayetçidirler.
4. Eşlerin ailelerinin evlilik ilişkisine müdahaleleri ve istenmeyen öğütler.

5. Ev işlerinin paylaşımında karşılaşılan sorunlar.

6. Eşleri birbirlerine yönelik toplum içinde kırıcı davranışlar sergilemeleri, evde söylenen sözlerin hoşgörü ile karşılanması ancak toplum içinde bu durumun tolere edilememesi.

7. Zamanını evinde geçiren kadınların kocalarının akşam eve gelince neler yaşadıklarını sormamaları ve kendileri ile ilgilenmemeleri,

8. Evde zamanını geçiren kadının kocasının dışarıda yaşadıklarını paylaşmamaları araştırma sonucunda evlilikte karşılaşılan problemler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu bağlamda evlilikte karşılaşılan problemlerin temelinde iletişim eksikliğinin olduğunu görebiliriz.

İletişim şekilleri.

İletişim, bir organizma olarak var olan insanın psikolojik ve kültürel bir varlık olarak toplumsal ve kültürel çevreyi anlamlandırması ve bu çevreye uyum sağlamasında önemli ve etkili bir araçtır (Zillioğlu, 2010). Organizmaların ortak bir dil aracılığıyla birbirleriyle bilgi alış verişini yapmalarına olanak sağlayan iletişim, rahatlama, problem çözme, stresi giderme, bilgi verme, ilişkileri anlamlandırma ve sürdürme, duyguları açıklama, ikna etme ve karar verme gibi birçok etmeni de içinde barındırır (Baran, 2013). İletişim, bireylerin birbirlerini etkiledikleri bir süreçtir (Wilson, 1979). İletişim, sözlü iletişimle birlikte jest ve mimik, yüz ifadeleri, göz kontaktı ve dinlenme şekilleri gibi sözsüz iletişimi de içermektedir (Buck & Van Lear, 2002). Bir diğer ifadeyle iletişim, semboller, işaretler, davranışlar ve mimikler vb. araçlarla bilginin bir yerden başka bir yere aktarılmasıdır (Budak, 2000). İletişimin, ilişkideki en önemli sosyal ve demografik faktör olduğuna inanılmaktadır (Fitzpatrick, 1988). Aile içindeki iletişim bireylerin kişilerarası iletişim kurma ve sürdürmeleri açısından önemlidir (Kaypakoğlu, 2010).

Evlilik, iletişim ağlarının ve etkileşim rollerinin oluşturduğu bir sistem olarak ifade edilmektedir. Bu bağlamda evlilikte iletişim mesajların açıkça paylaşıldığı, zamanla gelişen ve kişilerarası ilişkilere beraberliği zorunlu kılan etkileşim mekanizmasıdır (Şener & Terzioğlu, 2008). Ailedeki bireylerin açık ve sık iletişimleri, etkili iletişim özellikleri iletişim becerilerinin geliştirilmesi aileyi güçlü kılar. Çift yönlü iletişim evlilik uyumu açısından önemlidir. Bir diğer ifadeyle aile içindeki etkili iletişimevli çiftin ilişkilerinin kalitesi ve uyumu açısından önemlidir (Önder, 2003).

Evlilik uyumu ve iletişim şekilleri.

Sağlıklı bir evlilik için sağlıklı bir iletişim gereklidir (Fitzpatrick, 2009). Evlilik sisteminde iletişimin önemli bir rol oynadığı düşünülmektedir (Burlseon & Denton, 1997). Doğru bir iletişim becerisine sahip olan eşler birbirleriyle açık, etkili ve dürüst bir şekilde iletişim kurabilmekte ve bu durum bireylerin mutluluk düzeylerini olumlu yönde etkilemektedir. Aile içinde sorunlara yol açan faktörlerin başında yetersiz iletişim veya yanlış iletişim gelmektedir (Canel, Işılak, & Erdoğan, 2012). Eşler arasında kullanılan yetersiz iletişimin ortak paylaşımların azalmasına ve bu paylaşımların azalması da eşler arasındaki bağların kopmasına yol açabileceği düşünülmektedir (Yılmaz, 2015). Bu bağlamda sağlıklı bir evlilik, aile hayatı için güçlü iletişim becerisinin önemli olduğu söylenebilir (Acat, 2012). Yapılan çalışmalar iletişim şekilleri ile evlilik uyumu arasında güçlü bir bağ olduğunu ortaya koymaktadır (Gottman & Krokoff, 1989; Halford, Haglweg & Dunne, 1990; Iverson & Baucom, 1990; Sayers, Baucom, Sher, & Weiss, 1991). Özetle evlilik ve aile terapisi alanında çalışanlar için evlilikte iletişim faktörünün önemli olduğu söylenebilir (Malkoç, 2001).

Sağlıksız iletişim içerisinde olan ailelerde bireylerin kendilerini çoğunlukla yalnız hissettikleri, problemlerini göz ardı ettikleri veya bu eksikliklerini dışarıdan birileri ile tamamlamaya çalıştıkları ve bunun sonucunda da aile içindeki bağın zamanla zayıfladığı düşünülmektedir. Eşler arasındaki olumsuz iletişim arttıkça birlikte hareket etme olasılığı azalmakta birlikte geçirilen zaman azaldıkça da iletişim azalmakta ve aile bağları kopabilmektedir. Bununla birlikte iletişim şekillerinin cinsiyete bağlı olarak değiştiği görülmektedir. Özellikle kadınların duyguların erkeklere göre daha kolay ifade ettikleri ve erkeklerin sosyal ilişkilerinde kadınla göre daha az duygusal oldukları gözlenmiştir. Ayrıca kadınların daha detaycı ve duygu odaklı iletişim kurdukları ve erkeklerin ise pratik amaçlı ve sonuç odaklı iletişim kurdukları dikkat çekmektedir. Bu bağlamda iletişim faktörünün evlilik uyumu açısından önemli olduğu söylenebilir. Cinsiyet açısından bu farklılıkların bilinmesinin evlilik uyumunu artırma açısından önemli olduğu söylenebilir. Cinsiyete bağlı olarak farklılaşan iletişim becerilerine dikkate alındığında her iki taraf da kendisini mutlu hissedecek ve bu mutluluk ister istemez bireylerin evlilik uyumlarını da arttıracaktır (Yılmaz, 2015).

Yetersiz iletişim becerileri sonucu bireyler bir takım problemlerle karşılaşabilmektedir. İletişim becerilerindeki yetersizlik bireylerin problem çözme sürecini olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Robin & Foster, 1989). Bu nedenle ortaya çıkan problemlerin çözümünde iletişim becerilerinin etkili şekilde kullanılması önemlidir (Kurtyılmaz, 2005). Eşler arasındaki evlilik uyumunun artması açısından eşlerin birbirleri ile açık iletişim kurmaları, eşlerin birbirlerini dinlemeleri, yapıcı iletişim şekilleri kullanmaları,

eşlerin hak ve sorumluluklarının neler olduğunun bilinmesi, eşlerin kendi özel alanlarının sınırlarının çizilmesi, aile üyelerinin empati kurarak birbirlerini anlamaları ve buna göre davranışlarını düzenlemeleri önemlidir (Yılmaz, 2015). Bu bağlamda problem çözme becerileri ve iletişim becerilerinin evlilik uyumunu etkileyen önemli faktörlerden bazıları olduğu söylenebilir.

Cinsel yaşam kalitesi.

Cinsellik bireyin duygusal, toplumsal ve düşünsel alanlarda bütünleşmesini sağlayan ve sevgi, iletişim ve kişiliğin gelişimine katkıda bulunan temel bir gereksinimdir (İncesu, 2006). Temel insan gereksinimlerden biri olan cinsellik, yaşamın bir doğal parçasıdır (Nazik & Eryılmaz, 2011). Dünya Cinsel Sağlık Birliği (World Association for Sexual Health (WAS) cinselliğin kişiliğin kaçınılmaz bir parçası olduğunu ve cinsiyet, cinsel kimlik, cinsel rol, cinsel yönelim, erotizmi haz, yakınlık ve üreme kavramlarını içerdiğini bildirir (World Association for Sexual Health, 2018). Dünya Sağlık Örgütü cinsel sağlığı, cinsel açıdan fiziksel, psikolojik ve sosyokültürel olarak iyi olma ve bu durumun devamlılığı şeklinde tanımlamıştır (World Health Organization, 2018). Cinsel faaliyetler fizyolojik olarak neslin devamını sağlarken psikolojik olarak eşler arasındaki olumlu duyguları artırır (Gökdağ, 2002). Bu doğrultuda eşler arasında zamanla oluşan cinsel uyumun sağlanması için çiftlerin birbirlerine yönelik hoşgörü, sevgi ve saygı göstermeleri önemli bir koşuldur. Yapılan alan yazını taraması sonucunda cinsel işlev bozukluğunun beraberinde evlilik sorunlarını da getirdiği görülmektedir. Cinsel işlev bozukluğu ile birlikte cinsel yaşam kalitesini etkileyen faktörlerden bir diğeri de ekonomi olabilir. Evlilikte uyum ve cinsel yaşam kalitesi eşlerin iletişim becerileri ile ilişkili olabilir. Bu nedenle sağlıklı ve mutlu bir cinsel yaşam için eşlerin problemlerini birbirleri ile konuşabilmeleri, cinsel konulara yönelik bilgi düzeylerini artırarak birbirlerini daha iyi tanımaları önemlidir (Yılmaz, 2015). Bu bağlamda cinselliğin evlilik ilişkisinde bireyleri birbirine bağlayan önemli bir güç olduğu söylenebilir (Canel, 2012).

Evlilik uyumu ve cinsel yaşam kalitesi.

Eşler arası cinsel yaşam evlilik uyumunu etkileyen faktörler arasındadır. Cinsel ilişki fiziksel doyum ile birlikte beraberinde psikolojik doyumunu da getirmektedir. Bu bağlamda psikolojik ve fizyolojik doyumların bir arada sağlanması çiftlerin evlilik uyumlarını artırmaktadır (Koçak-Çelik, 2003). Eşler arasında sağlıklı ilişkinin kurulmasında cinsellik faktörünün de önemli olduğu unutulmamalıdır (Vural & Temel, 2010). Bireyin cinsel yaşamı evlilik yaşamından ayrı olarak düşünülmemelidir. Cinsel yaşamdaki herhangi bir sorun evlilik yaşamını ve diğer yaşam alanlarını etkilemektedir (İncesu, 2006). Yapılan çeşitli

araştırmalarda cinsel yaşam ile evlilik uyumunun karşılıklı olarak birbirlerini etkiledikleri bulunmuştur (Basat, 2004; Kudiaki, 2002; Sokolski & Hendrick, 1999).

Eşler arasında cinsel uyum belli bir zaman ve çaba gerektiren bir süreçtir. Cinsel uyumun n koşulu çiftlerin birbirlerine karşı sevgi ve hoşgörü göstermeleridir. Ekonomik sorunlar, iletişimsel çatışmalar evlilikteki cinsel uyumu etkileyebilmektedir. Bu nedenle evlilikte ve cinsellikteki mutluluğu iletişim becerilerinden ayrı düşünemeyiz. Eşler arasında sağlıklı bir iletişim söz konusu ise cinsel sorunlar üzülebilir ve bu da cinsel uyumu olumlu yönde etkileyebilir. Bu nedenle cinsel uyum için eşlerin birbirleriyle konuşabilmeleri ve birbirlerini tanımaya çalışmaları gerekmektedir (Yılmaz, 2015). Evlilik hayatında cinsel sorunların olması oldukça doğaldır önemli olan eşlerin birbirleriyle sağlıklı iletişi kurabilmesi ve cinsellik ve diğer konularla ilgili karşılıklı fikir alış verişinde bulunabilmeleridir (Kankaya, 2015).

Araştırma Değişkenleri İle İlgili alışmalar

Evlilik uyumu ile ilgili alışmalar.

Doğan (2014) evlilik uyumunun ikili ilişkilerde güven ve depresyon ile ilişkisi incelenmiştir. Bulgulara göre, genel evlilik uyumu ile demografik özelliklerden evlilikteki ocuk sayısı negatif ilişkili bulunmuştur. Evlilikte ilişi tarzı ile demografik özelliklerden evlilikte kadının yaşı ve ocuk sayısı arasında negatif yönde ilişi bulunmuştur. Evlilikteki yaş ve ocuk sayısı azaldıkça, evlilik uyumu ve tatmini artmaktadır. Depresyon ile evlilik uyumu arasında alanyazınla uyumlu olarak negatif yönde bir ilişi görülmüştür. Depresyon seviyesinin yükseldiği ilişkilerin tatmin seviyesi ve uyumu düşmektedir. Son olarak, ikili ilişkilerde güven ile evlilikte ilişi tarzı arasında pozitif yönde bir ilişiye rastlanmıştır. Evlilikteki karşılıklı güven seviyesi arttıkça ilişi doyumunu ve tatmininin de arttığı görülmektedir.

Tulum (2014) tarafından yapılan çalışmada yeni evli bireylerin bağlanma boyutları ile evlilik uyumu arasındaki ilişkide çatışma çözme stillerinin aracı rolü incelenmiştir. Kaygılı bağlanma ile evlilik uyumu arasında çatışma çözüm stillerinin kısmi aracı değişken rolü üstlendiği bulunmuştur. Bununla birlikte bağlanmanın kaçınma boyutu ile evlilik uyumu arasında olumsuz çatışma çözme stillerinin kısmi aracı değişken rolü üstlendiği bulunmuştur. Özellikle evliliğin ilk yıllarında olumsuz çatışma çözme stillerinin bağlanma özellikleri ile evlilik uyumu arasında önemli bir rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır.

ocuk sahibi olma ile evlilik uyumunun araştırıldığı çalışmalarda tutarsızlıklar olsada, araştırma sonuçları ağırlıklı olarak ocuk sahibi olmanın evlilik uyumunu olumsuz yönde

etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Denli, 2016). Abbot ve Brody (1985) tarafından yapılan araştırma sonucunda çocuk sahibi olmanın evliliği olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak daha ayrıntılı araştırma sonucunda iki çocuk sahibi olan ve erkek çocuk sahibi olmanın evlilik uyumunu olumsuz önde etkilerken kız çocuğa sahip olmanın evlilik uyumu üzerinde olumsuz bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Wilcoxon ve Hovestadt (1985) tarafından yapılan çalışmada farklı aile ortamında yetişen eşlerin evliliklerinin ilk yıllarında evlilik uyumunu olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Creamer ve Campbell (1988) tarafından yapılan çalışmada bireylerin kendilerini nasıl algıladıkları ile eşleri tarafından nasıl algılandıkları arasında uyumsuzluk ile evlilik uyumu arasındaki ilişki 20 evli çift üzerinde araştırılmıştır. Araştırmada benzerlik ile çift uyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Yapılan bazı çalışmalar sonucunda eş benzerliği ile evlilik uyumu arasında anlamlı ilişki olduğu eş benzerliğinin arttıkça evlilik uyumunun da arttığı sonucuna ulaşılmıştır (Dökmen & Tokgöz, 2002; Gaunt, 2006; Kocadere, 1995).

Şendil ve Korkut (2008) tarafından yapılan çalışmada evlilik uyumu ile evlilik süresi, cinsiyet, çocuk sayısı, evlenme biçimi, eğitim ve ekonomik durum gibi demografik değişkenler arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda anlaşarak evlenen, eğitim ve ekonomik düzeyi yüksek olan bireylerin evlilik uyumları yüksek bulunurken evlilik uyumu ile çocuk sayısı artışı arasında negatif yönde ilişki olduğu bulunmuştur.

Şentürk (2013) tarafından yapılan çalışmada 200 evli birey üzerinde evlilik uyumu ile ilişkili çeşitli değişkenler arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırma sonucunda cinsiyet, eğitim durumu, meslek, evlilik şekli, evlilik süresi, çocuk sayısı, birlikte yaşanan kişiler değişkenleri ile evli bireylerin evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bununla birlikte evlilik uyumunun yaş değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Bu farklılaşmanın 20-35 yaş aralığında olan bireylerin lehine olduğu saptanmıştır. Ekonomik durum dikkate alındığında ekonomik durumu iyi olan bireylerin evlilik uyumları orta olanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Eş benzerliği değişkenine göre ise eşi ile oldukça benzeyen bireylerin evlilik uyumları eşi ile biraz benzeyen ve hiç benzemediğini ifade edenlere göre daha yüksek bulunmuştur. Yaşam doyumu ile evlilik uyumu arasında anlamlı farklılaşma olduğu bulunmuştur. Bu bağlamda yaşam doyumu arttıkça evlilik uyumunun arttığı söylenebilir. Ayrıca evlilikte problem çözme becerilerinin arttıkça evlilik uyumunun da arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Demiray (2006) tarafından 51 evli çift üzerinde gerçekleştirilen çalışmada evlilik uyumunun yaş, cinsiyet, eğitim, evlilik süresi, çocuk sayısı, çalışma durumu, aile ziyaretleri,

evlilik biçimi, gelir düzeyi, aile tipi vb. çeşitli değişkenler ile ilişkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda evlilik uyumu açısından evlilik süresinin önemli bir rol oynadığı bulunmuştur. Evlilik uyumu ile yaş arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Ayrıca aile ile görüşme sıklığı arttıkça evlilik uyumunun arttığı bulunmuştur.

Rogers ve Deboer (2001) tarafından evli kadınların gelir düzeylerindeki yükseliş ile evlilikten sağlanan mutluluk arasında pozitif yönde ilişki olduğu bulunmuştur. Ayrıca Polat (2006) tarafından yapılan çalışma sonucunda kadınları kişisel gelir düzeyleri ile evlilik uyumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Evlilik uyumu ve problem çözme becerileri ile ilgili çalışmalar.

Hacı (2011) tarafından yapılan çalışmada empatik eğilim, aile içi iletişim ve çatışma çözme stillerinin evlilik uyumunu yordama gücü araştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda evlilik uyumunun anlamlı yordayıcıları olarak aile içi iletişim, olumsuz ve itaat çatışma çözme stilleri bulunmuştur. Bununla birlikte empatik eğilim, olumlu ve geri çekilme çatışma çözme stillerinin evlilik uyumunu anlamlı düzeyde yordamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Erus (2013) tarafından yapılan çalışmada evliliğe yönelik özyeterlilik inancını yordayan değişkenler incelenmiştir. Bu değişkenler evlilikte problem çözme becerileri ve ilişkiye yönelik akılcı olmayan inançlar olarak belirlenmiştir. Evlilikte özyeterlilik inancının yaş, eğitim, evlilik süresi, çocuk sayısı, eşten görülen kötü muamele, algılanan romantizm ve eşin ailesiyle anlaşma değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca yapılan basit regresyon analizi sonucunda algılanan problem çözme becerilerinin evlilikte özyeterlilik inançlarını anlamlı şekilde yordadığı ancak ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların evlilikte özyeterlilik inançlarını anlamlı şekilde yordamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Taşköprü (2013) tarafından yapılan çalışmada evlilik doyumu ile problem çözme becerileri, stresle başa çıkma ve evlilik süresi arasındaki bir ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırma sonucunda cinsiyet, eğitim düzeyi değişkenleri ile bireylerin evlilik doyumları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı bulunmuştur. Bununla birlikte yaş değişkeni ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu ve bu farklılaşmanın 21-30 yaş lehine anlamlı çıktığı bulunmuştur. Ayrıca çocuk sahibi olmayan bireylerin evlilik doyumları daha yüksek bulunmuştur. Yüksek ve orta gelire sahip olan bireylerin evlilik doyumları geliri düşük olanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Evlilikte travmatik bir olay yaşamayan bireylerin evlilik doyumlarının daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Evlilik

süresi ile evlilik doyumunun anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu bağlamda evlilik süresi arttıkça evlilik doyumunun azaldığı söylenebilir.

Fichten ve Wright (1983) mutlu ve mutsuz 58 evli çift üzerinde problem çözme davranışlarını araştırmışlardır. Yaptıkları araştırma sonucunda mutsuz çiftlerin sorunlarını çözmek için daha fazla kavga ettiklerini ortaya çıkarmıştır.

Cohan ve Bradbury (1997) yeni çiftler üzerinde yaşam olayları ve bu olaylar karşısında problem çözme davranışlarının evlilik uyumu ile ilişkisi incelendiğinde araştırma sonucunda bireylerin problem çözme becerilerinin evlilik ilişkilerinde birbirleriyle olan uyumlarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Metts ve Cupach (1990) tarafından ilişki doyumunda işlevsel olmayan inançlar ile problem çözme tepkilerinin etkisi araştırılmıştır. Araştırma sonucunda işlevsel olmayan inançların problem çözme tepkileri ile ilişki doyumu arasında aracı rol oynadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Yılmaz, İlketenci, Yılmaz ve Mamirova (2018) tarafından yapılan çalışmada evli bireylerin problem çözme becerileri ile evlilik uyumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın sonucuna göre problem çözümünde acelesi, düşünen ve kaçınan yaklaşım gösterenlerin evlilik uyumlarının olumsuz olduğu, kendine güvenli ve planlı problem çözme yaklaşımı gösteren bireylerin ise evlilik uyumlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Güven (2005) tarafından 305 kişi üzerinde yapılan araştırma sonucunda evlilik doyumunu evlilikte problem çözme becerilerinin birinci sırada yordadığı bilişsel çarpıtmaların ise ikinci sırada yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yaş, cinsiyet, yakınlıktan kaçınma ve zihin okuma gibi değişkenlerin evlilik doyumunu anlamlı düzeyde yordamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Keller, Cummings ve Davies (2004) tarafından yapılan çalışma sonucunda çatışmanın uygun bir şekilde çözümlenmemesinin eşleri birbirlerine karşı daha kırıncı, öfkeli ve savunucu yapmakta ve bu da onları problemi çözme eylemlerinden vazgeçirmektedir. Serpen ve Mackan (2017) tarafından yapılan çalışma sonucunda problem çözme becerilerinin evlilik uyumu üzerinde etkili olduğu bulunmuştur.

Evlilik uyumu ve iletişim şekilleri ile ilgili çalışmalar.

Güngör Houser (2009) tarafından yapılan çalışmada evli bireylerin evlilik doyumları; iletişim çatışmaları türü, duygusal zeka ve romantik kıskançlık düzeyleri açısından incelemiştir. Araştırma sonucuna göre cinsiyet açısından kadınların evlilik doyumları erkeklere göre daha yüksek bulunmuştur. Görücü usulü ile evlenen kadınların iletişim çatışmalarına girme eğilimlerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Evlenme

biçimleri açısından ele alındığında flört ederek evlenen kadınların evlilik doyumları görücü usulü ile evlenenlere göre daha yüksek bulunmuştur. Kadınlarla benzer şekilde görücü usulü ile evlenen erkeklerin iletişim çatışmalarına girme eğilimleri daha yüksek bulunmuştur. Evlenme biçimleri açısından flört ederek evlenen erkeklerin evlilik doyumlarının görücü usulü ile evlenenlere göre daha yüksek bulunmuştur. Araştırmanın sonucuna göre evlenme biçimlerinin evlilik doyumu üzerinde etkili olduğu görülmüştür.

Gordon, Baucom, Epstein, Burnett ve Rankin (1999) tarafından 387 evli çift üzerinde yapılan çalışmada çiftlerin iletişim biçimleri ile evlilikle ilgili algılarının evlilik uyumunu nasıl etkilediği araştırılmıştır. Araştırma sonucunda aynı ilde yaşayan ve benzer kültürel özelliklere sahip olan iletişim odaklı çiftlerin evlilik uyumları daha yüksek bulunmuştur.

Tucker ve Horowitz (1981) tarafından evli olan üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada evlilik uyumu ile cinsel uyum, sözel olan ve sözel olmayan iletişim becerileri birlikte yaş, cinsiyet, çocuk sayısı gibi demografik değişkenler arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda evlilik uyumu ile sözel olan ve sözel olmayan iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Stanley, Markman ve Whitton (2002) tarafından yapılan çalışma sonucunda olumsuz etkileşim ile evlilik uyumu arasında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur.

Malkoç (2001) tarafından yapılan çalışmada evli bireylerin iletişim şekilleri ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucuna göre evli bireylerin her bir iletişim şekilleri ile evlilik uyumları arasında ilişki olduğu bulunmuştur. Bununla birlikte evlilik uyumu düşük bireylerin yıkıcı iletişim şekillerini daha fazla yapıcı iletişim şekillerini ise daha az kullandıkları belirlenmiştir. Kullanılan iletişim şekillerinin cinsiyet açısından farklılaşmadığı bulunmuştur. Ayrıca evlilik süresi, cinsiyet, çocuk sayısı ve eğitim düzeyinin yıkıcı iletişim şeklini yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Değişkenler açısından sadece eğitim düzeyi ile duygusal, saldırgan ve yapıcı iletişim şekilleri arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur.

Heffner, Loving, Kiecolt-Glaser, Himawan, Glaser ve Malarkey (2006) tarafından 31 yaşlı çift üzerinde yapılan araştırma sonucunda algılanan iletişim şekilleri kalıplarının evlilik çatışmasında karşın nöroendokrin tepkilere yol açtığı bulunmuştur. Evlilik ve sağlık alanındaki etkileri araştırılmaktadır. Feeney (1994) tarafından 361 evli çift üzerinde bağlanma, iletişim şekilleri ve ilişki doyumu araştırılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda yapıcı iletişim ile ilişki kalitesi arasında güçlü bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Evlilik uyumu ve cinsel yaşam ile ilgili çalışmalar.

Çelik (2012) tarafından yapılan çalışmada evli bireylerin cinsel özgüvenleri çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. 336 evli birey üzerinde gerçekleştirilen çalışmada evli bireylerin cinsel öz-güven düzeyleri, cinsel öz-yeterlik, evlilik yaşam doyumu, cinsel utangaçlık düzeyleri çeşitli demografik özellikler açısından ele alınmıştır. Araştırma sonucunda evlilik yaşam düzeyi yüksek olan bireylerin cinsel özgüven düzeylerinin daha yüksek olduğu; cinsel utangaçlık düzeyi ve cinsel öz-yeterlik düzeyi yüksek olan bireylerin ise cinsel özgüven düzeylerinin daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte araştırma sonucunda erkeklerin kadınlardan, anlaşarak evlenen bireylerin görücü usulü ile evlenenlerden, çalışan bireylerin çalışmayan bireylerden daha yüksek cinsel özgüven düzeyine sahip olduğu bulunmuştur. Evliliğin ilk yıllarında yüksek olan cinsel özgüven düzeyinin evliliğin ilerleyen yıllarında düştüğü bulunmuştur. Çocuğu olmayan evli bireylerin cinsel özgüven düzeylerinin çocuğu olanlardan daha yüksek olduğu bulunmuştur. Öğretmenlerin, ek işte çalışanların ve eğitim düzeyi yüksek olan bireylerin cinsel özgüven düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Evlilik yaşam doyumu, cinsel utangaçlık, evlenme biçimi, evlilik süresi ve çocuk sayısı ile cinsiyetin evli bireylerin cinsel özgüven düzeyleri üzerinde ortak bir etkisinin olmadığı bulunmuştur.

Soyer (2006) 200 evli bireyle yaptığı çalışmada erkeksilik, kadınsılık, cinsel fantezi sıklığı, mastürbasyon sıklığı ve evlilik doyumu üzerinde gruplar arasında anlamlı fark olup olmadığını araştırmıştır. Bu çalışma ile cinsel fantezi, mastürbasyon sıklığı ve evlilik doyumu üzerindeki varyansı anlamlı bir şekilde yordayan değişkenlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda cinsiyet değişkeni açısından erkeksilik ve kadınsılık arasında anlamlı bir fark olduğu ancak evlilik doyumu açısından anlamlı bir farklılığın olmadığı bulunmuştur. Ayrıca cinsel ilişki ve mastürbasyon sıklığının evlilik doyumunu anlamlı şekilde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kudiaki (2002) tarafından yapılan çalışmada cinsel doyum ile evlilik uyumu arasındaki ilişki ve cinsel doyumun yordanmasında rol oynayan değişkenler araştırılmıştır. Araştırma sonucunda cinsel doyum ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu, cinsel doyum yüksek olan bireylerin evlilik uyumları cinsel doyum düşük olan bireylere göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Litzinger ve Coop-Gordon (2005) 387 evli çift üzerinde çiftler arasındaki iletişim, cinsel tatmin ve evlilik memnuniyetini araştırmıştır. Bu çalışma sonucunda cinsel doyumun olumsuz iletişimin evlilik uyumu üzerindeki olumsuz etkisini kısmen telafi ettiği sonucuna

ulaşmıştır. Bir diğer ifadeyle cinsel doyum ile iletişim arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir.

Morokof ve Gilliland (1993) yaptıkları araştırma sonucunda kadın ve erkeklerin cinsel doyumları ile evlilik uyumları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu bulmuşlardır. Fahs ve Swank (2011) tarafından 1473 kadın üzerinde yapılan araştırmada cinsel doyum ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırma sonucunda genç olanların, statüsü, eğitim düzeyi düşük olanlar ve tam zamanlı çalışanların cinsel doyumlarının düşük olduğu bulunmuştur.

Sprecher (2010) tarafından 101 evli çift üzerinde yapılan araştırma sonucunda hem erkek hem kadın bireylerin cinsel doyumları ile ilişki kalitesi arasında güçlü bir ilişki bulunmuştur. Cinsel doyum azaldıkça ilişki doyumunda da azalma olduğu bulunmuştur. Bu bağlamda cinsel doyum ile ilişki kalitesi arasında anlamlı ilişki olduğu söylenebilir.

Yalaz (2017) tarafından 200 evli birey üzerinde yapılan araştırmada evli çiftlerin evlilik uyumları ve cinsel doyumları araştırılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda evlilik süresi ile evlilik uyumu arasında güçlü bir ilişki olduğu bulunmuştur. Ayrıca evlilik uyumu ile cinsel doyum arasında pozitif yönde ilişki bulunmuştur.

Yapılan alan yazısı taraması sonucunda evlilikte problem çözme becerileri, iletişim şekilleri, cinsel yaşam kalitesi ve eşlerin aile yapılarının benzerliklerinin farklı çalışmalarda çeşitli değişkenlerle birlikte incelendiği çalışmalara rastlanılmakla birlikte bu değişkenlerin bir arada incelendiği herhangi bir çalışmaya rastlanılamamıştır. Ayrıca evlilik uyumu ile ilgili yapılan çalışmaların çoğunluğunun evli bireyler üzerinde yapıldığı görülmüştür. Ancak bu çalışmada evli bireyler değil evli çiftler dikkate alınmıştır. Özellikle evlilik ilişkisinde mahremiyet ile ilgili olan cinsel yaşam kalitesinin araştırıldığı çalışmaların çoğunluğu kadınlar üzerine yapılmasına rağmen bu çalışmada erkeklerinde cinsel yaşam kalitesi incelenmiştir. Daha önceki çalışmalarda erkekler üzerinde çok az çalışma olması erkeklerin cinsel yaşamları ile ilgili paylaşımında bulunmak istememesi ile açıklanabilir. Özellikle erkeklerin cinsel yaşam kalitesinin ölçülmesi açısından cinsel yaşam kalitesi ölçeği erkek formunun Türkçe'ye uyarlanmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

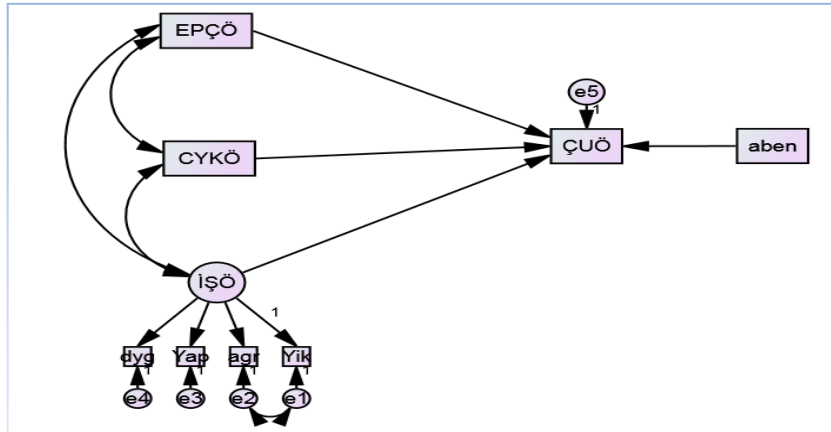
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, araştırmanın işlem yolu ve veri analizinde kullanılan istatistiksel teknikler hakkında bilgi verilmektedir. Ayrıca araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının geçerlik ve güvenilirliği ile ilgili ayrıntılı bilgiler yer almaktadır. Bununla birlikte Türkçe'ye uyarlanan ölçek ile ilgili geçerlik ve güvenilirlik bilgileri yer almaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Evli bireylerin problem çözme becerileri, iletişim becerileri, cinsel yaşam kalitesi ile eşlerin aile yapılarının benzerliklerinin evlilik uyumlarını yordayıcı gücünün araştırıldığı bu çalışmada ilişkisel tarama modeli çerçevesinde yapısal bir model geliştirilmiş ve test edilmiştir. Veri toplama yöntemi olarak geçmişte veya hala var olan durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan ve karşılaştırma ve korelasyon türünden tarama imkanı sunan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli değişkenler arasındaki gerçek neden-sonuç ilişkisi vermemekle birlikte bir değişkendeki durumun incelenmesiyle birlikte diğerinin kestirilmesine olanak sağlamaktadır (Karasar, 2002). Bu amaçla oluşturulan hipotezleri doğrulamak için değişkenler arasındaki nedensel ilişkiler hakkında bilgiler sunan bir yapısal eşitlik modeli geliştirilmiştir. Araştırmacı tarafından oluşturulan yapısal eşitlik modellemesi cinsiyet değişkeni dikkate alınarak kadınlar ve erkekler üzerinde incelenmiştir. Oluşturulan model Şekil 3'de sunulmuştur.

EPÇÖ: Evlilikte Problem Çözme; ÇUÖ: Çift Uyumu; İŞÖ: İletişim Şekilleri, Yık.: Yıkıcı İletişim Örüntüsü; Agr.: Saldırgan iletişim Örüntüsü; Yap.:Yapıcı İletişim Örüntüsü; Dyg.: Duygusal-Mantıksal İletişim Örüntüsü; CYKÖ:Cinsel Yaşam Kalitesi, Aben: Eşlerin Ailelerinin Benzerliği

Şekil 3. Yapısal model.

Araştırma Grubu

Araştırma grubu İstanbul, Ankara, Burdur, Çanakkale, Sinop, Diyarbakır, Trabzon, Uşak, İzmir, Erzincan, Antalya, Bursa illerinde yaşayan evli çiftlerden oluşmaktadır. Araştırma grubunu evlilik süresi 3 ile 39 yıl arasında değişen başlangıçta 304 kişiye uygulanmıştır. Ancak sonrasında içten doldurulmadığı anlaşılan 4 çifte ait veri çıkarılarak araştırma 143 kadın (%50) ve 143 erkek (%50) olmak üzere 286 birey üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma grubunununcinsiyet, sosyo ekonomik düzey, çalışma durumu ve eşin kayın anne-baba birlikte yaşama ile ilgili tanımlayıcı bulgular Tablo 1’de ayrıntılı olarak sunulmuştur. Ayrıca 16 kişi ile yapılan görüşmeler frekans analizi ile değerlendirilmiştir.

Tablo 1. *Araştırma Grubuna Ait Tanımlayıcı Bulgular*

Değişken		N	%
Cinsiyet	Kadın	143	50
	Erkek	143	50
Sosyo Ekonomik Düzey	Gelir giderden az	30	10.7
	Gelir gidere denk	156	55.5
	Gelir giderden çok	95	33.2
Çalışma durumu	Çalışıyor	244	87.1
	Çalışmıyor	36	12.9
Eşin kayın anne-baba birlikte yaşaması	Evet	20	7
	Hayır	266	93

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında evli çiftlere Kişisel Bilgi Formu (KBF), Çift Uyum ölçeği (ÇUÖ), Evlilikte Problem Çözme Ölçeği (EPCÖ), İletişim Şekilleri Ölçeği (İŞÖ) -Erkek ve Kadın Formu ve Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği (CYKÖ)-Erkek ve Kadın Formu uygulanmıştır. Veri toplama araçları ile ilgili detaylı bilgiler aşağıda sunulmuştur.

Kişisel bilgi formu (KBF).

Araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu aracılığıyla evli çiftlere yönelik cinsiyet, yaş, sosyo ekonomik düzey, çalışma durumu, çocuğa sahip olma, evlilik yılı, kaç yıllık evli olduğu, fiziksel ve psikolojik rahatsızlığının olup olmadığı, son bir sene içinde

önemli bir olay yaşayıp-yaşamadığı, ebeveynlerinin evliliklerine yönelik algıları, eşleri ile hafta sonlarını nasıl değerlendirdikleri, eşlerin aile yapısının birbirlerine ne kadar benzediği, farklı dini inanca ve farklı kültüre sahip olmanın evlilik için bir sorun olup olmadığı, eşlerin kayın anne-babaları ile birlikte yaşayıp yaşamadığı, eşleri sürekli kullandıkları bir madde olup olmadığı gibi durumların belirlenmesine yönelik 17 soruya ilişkin bilgi elde edilmiştir.

Çift uyum ölçeği (ÇUÖ).

Spanier (1976) tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye uyarlanması Fışiloğlu ve Demir (2000) tarafından yapılan Çiftler Uyum Ölçeği (ÇUÖ) (Dyadic Adjustment Scale, DAS) evli veya birlikte yaşayan çiftlerin ilişki niteliğini değerlendiren 32 maddeden oluşmaktadır. Spanier tarafından evlilik uyumunu ölçmek amacıyla geliştirilen ölçeğin güvenilir ve geçerli bir ölçüm olduğu kabul edildiği için evlilik uyumunu belirlemede en çok kullanılan yöntemlerden birisidir (Spanier, 1976; Spanier & Thompson, 1982). Ölçek eşler arası fikir (13 madde), eşler arası tatmin (10 madde), eşler arası birliktelik (5 madde) ve duygulanım ifadesi (4 madde) boyutu olmak üzere 4 alt boyuttan oluşmaktadır. 32 maddeden oluşan ölçeğin toplam puanı 0-151 arasında değişmekte olup yüksek puan evlilik kalitesinin arttığını ifade etmektedir. Puanların 98'den düşük olması evlilik uyumsuzluğunu göstermektedir. Fışiloğlu ve Demir (2000) tarafından Türk örnekleme üzerinde yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında ölçeğin içtutarlılık güvenilirlik katsayısı orijinal sonuca yakın olarak .92 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .93 olarak bulunmuştur.

Evlilikte problem çözme ölçeği (EPCÖ).

Baugh, Avery ve Sheets-Hawoth (1982) tarafından geliştirilen evlilikte problem çözme ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması Hünler (2002) tarafından gerçekleştirilmiştir. 9 maddelik 7 dereceli ölçek Türk kültürüne 5 basamaklı değerlendirme ölçeği olarak dönüştürülmüştür. Ölçekten en düşük 9 en yüksek 45 puan alınabilmektedir. Yüksek puan bireyin evlilikte problem çözme açısından başarılı olduğunu gösterir. Ölçeğin iç tutarlılığı pilot çalışmada .88 olarak hesaplanmıştır. İç tutarlık katsayısı orijinal çalışmada .95 iken ters-tekrar test korelasyon katsayısı .86 ($p < .001$) olarak bulunmuştur. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .93 olarak bulunmuştur (Hünler, 2002).

Hünler (2002) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçeğin faktör analizi sonuçlarına ilişkin bilgiler Tablo 2'de verilmektedir.

Tablo 2. Evlilikte Problem Çözme Ölçeğine İlişkin Faktör Yükleri

Madde	Faktör Yüğü Sonuçları
Madde1	.758
Madde2	.681
Madde3	.693
Madde4	.704
Madde5	.687
Madde6	.750
Madde7	.642
Madde8	.731
Madde9	.850

Bu araştırmada ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .93 olarak bulunmuştur.

İletişim şekilleri ölçeği (İŞÖ).

Christensen ve Sullaway (1984) tarafından geliştirilen ve Malkoç (2001) tarafından Türkçe'ye uyarlanan iletişim şekilleri ölçeği eşlerin ilişkilerine yönelik problemlerin tartışılması sırasında ve tartışıldıktan sonra eşlerin davranışlarını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. 35 maddelik 9 dereceli ölçekten alınan düşük puan bireylerin iletişimşekillerinde iyi olduğunu ifade etmektedir. Ölçek orijinal çalışmadan farklı olarak yıkıcı iletişim örüntüsü, yapıcı iletişim örüntüsü, duygusal-mantıksal iletişim örüntüsü ve saldırgan iletişim örüntüsü olmak üzere 4 alt boyut içermektedir. İŞÖ'nün alt boyutlarının iç tutarlılık katsayılarının .61 ve .81 arasında değiştiği gözlenmiştir. Kadın ve Erkek formu olan ölçeğin kadın formu için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı. 86, erkek formu için. 84 olarak bulunmuştur (Malkoç, 2001).

Malkoç (2001) tarafından uyarlanan ölçeğin faktör analizi sonuçlarına ilişkin bilgiler Tablo 3'te verilmektedir.

Tablo 3. İletişim Şekilleri Ölçeğine İlişkin Faktör Yükleri

Maddeler	Faktör Yüğü Sonuçları			
	1	2	3	4
Madde A1	.622			-.387
Madde B5b	.563			.322
Madde C8	.560	-.467		.418
Madde C7	.555	-.366		
Madde B2	-.553	.302	.471	
Madde B9b	.533			.329
Madde C7b	.533			.336
Madde B5	.526			
Madde C2	.523			.386
Madde A2	-.485		.359	
Madde A3b	.447			
Madde C4	.339	-.314		
Madde A3	.333			
Madde B7		-.731		
MaddeB6		-.648		
Madde B7b		-.638		
Madde B6b		-.606		
Madde B1		-.570		
Madde B3		-.505		
Madde C6	.402	-.451	.317	
Madde C3		.377	.359	
Madde C6	.361	.396	.541	
Madde B4	-.353	.423	.533	
Madde C1	-.305		.496	
Madde C5			.455	
Madde B8			.355	
Madde B8b			.344	
Madde B11	.334			.749
Madde B10				.741
Madde C9	.321			.654
Madde B10b	.386			.635
Madde C9b				.612
Madde C8b	.542	-.400		.557
Madde B11b	.361			.505
Madde B9	.465			.466
Explained Variance	20.85	6.44	5.69	3.84
Total Variance				36.85

Bu araştırmada ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı erkek ve kadın formu için .93 olarak bulunmuştur.

Cinsel yaşam kalitesi-kadın formu (CYKÖ-K).

Symonds, Boolell ve Quirk. (2005) tarafından geliştirilen CYKÖ-K ölçeği Tuğut ve Gölbaşı (2010) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. 18-65 yaş üzeri kadınlarda geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan ölçeğin güvenilirlik katsayısı olan Cronbach Alpha değerı .83 olarak bulunmuştur. Altılı likert tipi olan ölçek 18 madde içermekte olup her bir maddenin son dört hafta içindeki cinsel yaşam düşünülerek değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada 1-6 puan sistemi (1=Tamamen katılıyorum. 2=Büyük ölçüde katılıyorum. 3=Kısmen katılıyorum. 4=Kısmen katılmıyorum. 5= Büyük ölçüde katılmıyorum. 6=Hiç katılmıyorum) kullanılmıştır. Bu şekilde ölçekten alınabilecek puan aralığı 18-108 arasındadır. Ölçekten alınan toplam puanın 100'e dönüştürülmesi için; (Ölçekten alınan ham puan-18)x100/90 formülünün kullanılması gerektiği belirtilmektedir. Örneğin ölçekten alınan ham puan toplamı 63 olan bir bireyin 100'e dönüştürülmüş ölçek puanı; (63-18)x100/90=50 olmaktadır. Ölçekten elde edilen yüksek puan cinsel yaşam kalitesinin iyi olduğunu ifade etmektedir.

Tuğut ve Gölbaşı (2010)tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçeğin faktör analizi sonuçlarına ilişkin bilgiler Tablo 4'te verilmektedir.

Tablo 4. *Cinsel Yaşam Kalitesi (Kadın Formu) Ölçeğine İlişkin Faktör Yükleri*

	FaktörYükü Sonuçları
1.Cinsel yaşamımı düşündüğümde, hayatımın eğlenceli /zevkli bir parçası olduğunu düşünüyorum.	0.69
2. Cinsel yaşamımı düşündüğümde, hayal kırıklığı hissediyorum.	0.64
3.Cinsel yaşamımı düşündüğümde, kendimi üzgün (depresif) hissediyorum.	0.64
4. Cinsel yaşamımı düşündüğümde, kendimi bir kadın olarak eksik hissediyorum.	0.42
5. Cinsel yaşamımı düşündüğümde, kendimi iyi hissediyorum.	0.69
6. Cinsel bir eş olarak kendime güvenimi yitirdim.	0.51
7. Cinsel yaşamımı düşündüğümde, sıkıntı hissediyorum.	0.61
8. Cinsel yaşamımı düşündüğümde, kızgınlık hissediyorum.	0.46
9. Cinsel yaşamımı düşündüğümde, eşime yakın olduğumu hissediyorum.	0.65
10. Cinsel yaşamımın geleceği hakkında endişeleniyorum.	0.40
11. Cinsel ilişkiden zevk almıyorum.	0.68
12. Cinsel yaşamımı düşündüğümde, utanıyorum.	0.52
13. Cinsel konularla ilgili eşimle konuşabileceğimi düşünüyorum.	0.79
14. Cinsel ilişkiden kaçınıyorum.	0.67
15. Cinsel yaşamımı düşündüğümde, suçluluk hissediyorum.	0.66
16. Cinsel yaşamımı düşündüğümde, eşimin rencide olmuş yada reddedilmiş hissetmesinden endişeleniyorum.	0.46
17. Cinsel yaşamımı düşündüğümde, bir şeyleri kaybetmiş gibi hissediyorum.	0.64
18. Cinsel yaşamımı düşündüğümde, cinsel ilişki sıklığından memnunum.	0.68

Bu araştırmada ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .94 olarak bulunmuştur.

Cinsel yaşam kalitesi-erkek formu (CYKÖ-E).

Cinsel yaşam kalitesi-erkek formunun (CYKÖ-E) geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin bulgular

Dilsel eşdeğerlik.

Ölçek uyarlama sürecinde dilsel eşdeğerlik oldukça önemlidir (Şeker & Gençdoğan, 2006). Ölçek maddeleri ölçeği geliştiren Abraham, Symonds ve Morris (2008) tarafından İngilizce'den Türkçe'ye çevrilmiştir. Çevirisinin doğruluğu açısından değerlendirilmesi sonucunda on bir maddelik ölçeğin hiçbir maddesinde değişiklik yapılmasına gerek olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yapı geçerliliği.

Ölçeğin Türkçe formunun orijinal ölçeğe benzer şekilde bir faktörlü bir yapı sergileyip sergilemeyeceğini belirlemek amacı ile faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin boyutları faktör analizi ile incelenmiş, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett testi ile verilerin faktör analizine uygunluğu test edilmiştir. Faktör analizin uygun olması için KMO testinin .60'dan yüksek, Barlett's test sphericity analizi sonucunun istatistiksel olarak anlamlı çıkması gerekir. KMO değeri .90 mükemmel, .80 çok iyi, .70 iyi, .60 orta ve .50 zayıf olarak değerlendirilmektedir (Aksayan & Gözüm, 2002; Karagöz, 2016). Bu çalışmada KMO değeri .90 ve Barlett's Test Sphericity analizi sonucu 1494.05 olarak tespit edilmiş olup her iki test sonucuda anlamlı bulunmuştur ($p < .01$). Analiz sonucunda (orijinal ölçekte olduğu gibi) tüm maddelerin tek bir faktör altında toplanmasına karar verilmiştir. Ölçeğin faktör yapısına ilişkin bilgiler Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. *Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeğine İlişkin Faktör Yükleri*

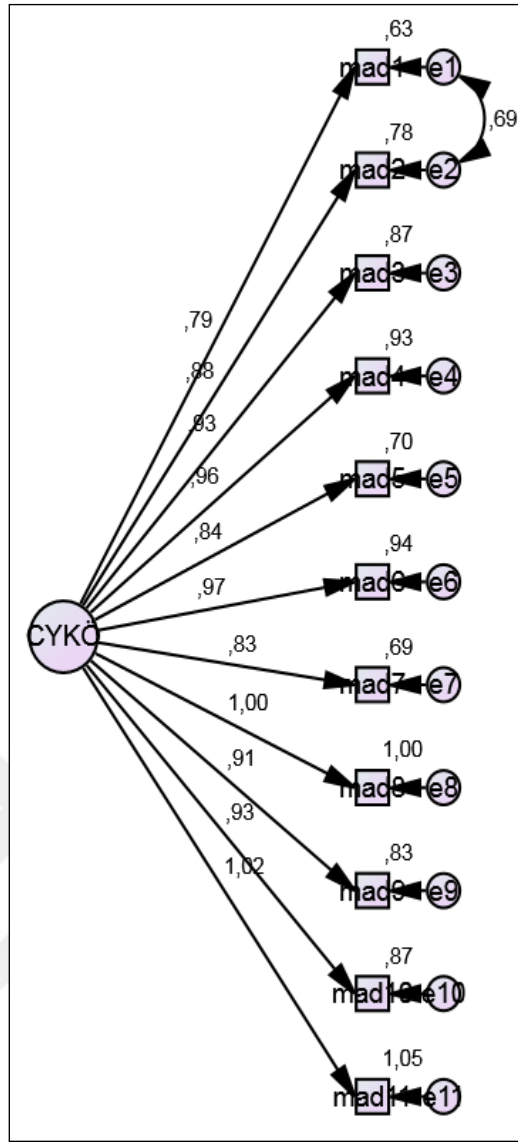
	FaktörYükü Sonuçları
1.Cinsel yaşantımı düşündüğümde, kendimi cesareti kırılmış hissediyorum.	.84
2.Cinsel yaşantımı düşündüğümde, kendimi çökkün hissediyorum.	.86
3.Cinsel yaşantımı düşündüğümde, kendimi eksik bir adam gibi düşünüyorum.	.78
4.Bir cinsel eş olarak kendime güvenimi kaybettim.	.85
5.Cinsel yaşantımı düşündüğümde, gerginlik hissediyorum.	.88
6.Cinsel yaşantımı düşündüğümde, öfke hissediyorum.	.84
7.Cinsel yaşamımın geleceğinden endişe ediyorum.	.82
8.Cinsel yaşantımı düşündüğümde, sıkıntı hissediyorum.	.90
9.Cinsel yaşantımı düşündüğümde, suçluluk hissediyorum.	.70
10.Cinsel yaşantımı düşündüğümde, cinsel eşimin kendini incinmiş ya da reddedilmiş duyduğundan endişe ediyorum.	.66
11.Cinsel yaşantımı düşündüğümde, kendimi bir şey kaybetmiş gibi hissediyorum.	.84

CYKÖ'nün Türk katılımcılar tarafından oluşturulan örnekleme faktör yapısının doğrulanıp doğrulanmayacağına belirlenmesi için doğrulayıcı faktör analizi(DFA) yapılmıştır. DFA'nın yapılmasının amacı önceden belirlenmiş bir yapının toplanan verilerle ne derece doğrulandığının belirlenmesidir (Sümer, 2000). Bu araştırmada sınanan modelin uygunluğunu belirlemek için Ki-kare uyum testi (Chi-Square Goodness), GFI (Goodness of Fit Index), RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation), CFI (Comparative Fit Index), NFI (Normed Fit Index), RFI (Relative Fit Index), IFI (Incremental Fit Index) ve AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index) uyum indeksleri incelenmiştir. GFI, CFI, NFI, RFI, IFI ve AGFI indeksleri için kabul edilebilir uyum değeri .90 ve mükemmel uyum değeri .95 olarak kabul edilmektedir (Bentler & Bonett, 1980; Marsh, Hau, Artelt, Baumert & Peschar, 2006). RMSEA için ise .08 kabul edilebilir uyum ve .05 mükemmel uyum değeri olarak kabul edilmiştir (Bayram, 2013; Karagöz, 2016). DFA'ya ilişkin uyum iyiliği indeks değerleri Tablo 6'da, faktör yükleri ve path diagramı ise Şekil 4'te verilmiştir.

Tablo 6. *Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonucu Uyum İyiliği İndeksleri*

	X ² /df	AGFI	GFI	CFI	RFI	IFI	NFI	RMSEA
Erkek	65.283/43 1.158	.88	.91	.91	.71	.91	.78	.06

Tek faktörlü cinsel yaşam kalitesi ölçeği için uygulanan DFA sonuçlarına göre modelin elde edilen verilerle iyi düzeyde uyum gösterdiği söylenebilir. DFA analizi sonucu elde edilen uyum indeksleri Tablo 6'da verilmiştir.

CYKÖ: Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği

Şekil 4. CYKÖ'nün tek faktörlü modeline ilişkin path diagramı ve faktör yükleri.

Doğrulayıcı faktör analizi sonucu daha iyi uyum indekslerinin sağlanması amacıyla iki ifade arasında modifikasyona gidilmiştir.

Güvenirlilik analizi.

Güvenirlilik çalışması için 11 maddelik ölçeğin madde-toplam madde korelasyonlarına bakılmıştır. Evli erkeklere uygulanan ölçek madde toplam korelasyonlarının .68 ile .89 arasında değiştiği ve her bir madde ile toplam puan arasındaki korelasyonun istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu bulunmuştur ($p < 0.001$, Tablo 7). Bir ölçme aracının güvenirliliği için bir diğer önemli ölçüt ise elde edilen cevaplar arasındaki tutarlılıktır. Elde edilen cevaplar arasındaki tutarlılığı belirlemek amacıyla iki yarı test güvenirliliği yapılmıştır. İki yarı test güvenirliliğini belirleme amacıyla Spearman- Brown, Guttman split-half ve Cronbach alpha güvenirlilik katsayıları incelenmiştir. Split-half reliability (yarıya bölme

yöntemi) iki yarı arasındaki korelasyon 0.88, Guttman formülü ile korelasyon 0.92,iki yarının güvenilirliği Spearman-Brown formülü ile hesaplandığında eşit olan iki yarı 0.94 olarak bulunurken; her iki yarı için Cronbach α değerleri, ilk yarı için (6soru) = 0.92, ikinci yarı için (5 soru) = 0.89 olarak hesaplandı. CYKÖ-E'nin iç tutarlılığını ölçmek için uygulanan Cronbach α güvenilirlik katsayısı 0.95 olarak bulunmuştur. Güvenirlik katsayısı .70 ve üzerinde olan ölçekler güvenilir olarak kabul edilmektedir (Şeker & Gençdoğan, 2006).

Tablo 7. *CYKÖ-E Türkçe Formunun Madde-Toplam Madde Puan Korelasyonu*

Maddeler	R	P
Madde1	.85	.000
Madde2	.87	.000
Madde3	.78	.000
Madde4	.85	.000
Madde5	.88	.000
Madde6	.83	.000
Madde7	.82	.000
Madde8	.89	.000
Madde9	.70	.000
Madde10	.68	.000
Madde11	.84	.000

Araştırma kapsamında kullanılan ölçme araçlarının geçerlik ve güvenilirliklerine ilişkin bulgular.

Bu çalışma kapsamında kullanılan ölçeklerin geçerlikleri doğrulayıcı faktör analizi ile güvenilirlikleri iç tutarlık katsayısı ile yeniden değerlendirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda bu araştırma da kullanılan tüm ölçeklerin geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir. Yapılan analizlere ilişkin doğrulayıcı faktör analizi uyum indeksleri ve iç tutarlık katsayıları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Ölçme Araçlarının Geçerlik ve Güvenirliklerine İlişkin Bulgular

	EPÇÖ	ÇUÖ	İŞÖ	CYKÖ-K	CYKÖ-E
X ² /sd	.21	.79	.30	4.15	1.51
RMSEA	.08	.07	.09	.14	.06
CFI	.79	.85	.98	.80	.91
GFI	.88	.79	.98	.66	.92
RFI	.63	.77	.94	.73	.88
IFI	.79	.85	.98	.81	.91
NFI	.72	.78	.98	.76	.78
α	.93	.93	.93	.94	.95

EPÇÖ: Evlilikte Problem Çözme; ÇUÖ: Çift Uyumu; İŞÖ: İletişim Şekilleri, CYKÖ: Cinsel Yaşam Kalitesi

Araştırma doğrultusunda yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda Cinsel yaşam kalitesi-kadın formu ölçeğine ilişkin uyum indeksleri değerlendirildiğinde ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğinin tekrar gözden geçirilmesi önerilmektedir.

Verilerin Düzenlenmesi

Araştırma doğrultusunda gerekli istatistiksel analizlere geçmeden önce veri setinde geçerli sonuç elde edebilmek için verilerin yeniden düzenlenmesi ve belli varsayımların karşılanması gerekmektedir. Bu doğrultuda karşılanması gereken varsayımlar arasında kayıp değer analizi, uç değer analizi, normal dağılım ve doğrusallık analizi, çoklu bağlantı analizi ile araştırma grubunun büyüklüğü yer almaktadır (Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2010; Karagöz, 2016; Tabachnick & Fidell, 2015).

Kayıp değer analizi.

Kayıp değer analizlerinde kayıp değer içeren gözlemlerin veri setinden çıkarılması ve elde edilen verilerin ortalamalarının alınarak kayıp değer içeren gözlemlere bu ortalamaların atanması gibi birkaç farklı yöntem bulunmaktadır (Çokluk vd., 2010). Yapılan analiz sonucunda random dağılan 10 kayıp veri seri ortalamaları dikkate alınarak yeniden atanmıştır.

Uç değer analizi.

Uç değerler olarak adlandırılan alışılmış değerlerden farklılaşan değerlerin analizinde sıklıkla z puanları değerlendirilmektedir (Aksu, Eser & Güzeller, 2017). Veri setindeki değişkenlerin puanları standart z puanlarına dönüştürülerek verilerin ortalama değerden ne

kadar saptığı belirlenmektedir (Tabachnick & Fidell, 2015). Araştırmada sürekli değişkenlere ait puanlar z puanlarına dönüştürülmüş ve -3 ve +3'den sapan 8 bireye ait veri araştırmadan çıkarılmıştır. 8 kişiye ait ölçekler incelenmiş içten doldurulmadığı gözlenmiştir.

Tablo 9. Ölçme Araçlarına ilişkin Basıklık ve Çarpıklık Katsayıları

	N	Min.	Mak.	Ort.	Std. Sapma	Çarpıklık		Basıklık	
						Değer	Hata	Değer	Hata
EPÇÖ	286	13	45	35	7.99	-.49	.14	-.57	.28
ÇUÖ	286	24	148	110	21.70	-.79	.14	.11	.28
İŞÖ	286	97	206	146	19.66	.21	.14	.10	.28
CYKÖ	286	3.33	110	90	26.12	-.78	.14	-.39	.28

EPÇÖ: Evlilikte Problem Çözme; ÇUÖ: Çift Uyumu; İŞÖ: İletişim Şekilleri, CYKÖ: Cinsel Yaşam Kalitesi

Normal dağılım ve doğrusallık analizi.

Normallik varsayımı verilerin normal dağılıma sahip bir kümeden gelip gelmediğinin değerlendirilmesidir (Aksu, Eser & Güzeller, 2017). Bu çalışmada çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılarak normal dağılım şekilleri incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda değişkenlere yönelik çarpıklık değerleri Yapılan analiz sonucunda değişkenlere ilişkin çarpıklık değerleri problem çözme becerileri için -.49, çift uyumu için -.79, iletişim şekilleri için .21 ve cinsel yaşam kalitesi için -.78. olarak belirlenirken, basıklık değerleri problem çözme becerileri için -.57, çift uyumu için .11, iletişim şekilleri için .10 ve cinsel yaşam kalitesi için -.39 (Tablo 9). İlgili alan yazında basıklık ve çarpıklık değerlerinin -1.5 ve +1.5 değerleri arasında kalması dağılımın normalden aşırı sapmadığının bir göstergesi olarak yorumlanmaktadır (Tabachnick & Fidell, 2007).

Çoklu bağıntı analizi.

Çoklu bağlantı analizi veri setinde yer alan değişkenler arasındaki yüksek düzeyde ilişkiyi ifade etmektedir. Bu doğrultuda yüksek düzeyde ilişki bulunan değişken ya da değişkenlerin modelden çıkarılması gerekmektedir (Field, 2013). Çoklu bağıntı analizi gerçekleştirilirken değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiş ve korelasyon değerlerinin -.03 ile .77 arasında değişkenlik gösterdiği saptanmıştır (Tablo 10). Bu bağlamda değişkenler arasında çoklu bağlantı probleminin olmadığı söylenebilir.

Tablo 10. Değişkenler Arasındaki İlişkiler

	1	2	3	4
EPÇÖ	1			
ÇUÖ	.77	1		
İŞÖ	-.05	-.03	1	
CYKÖ	.50	.57	-.06	1
Ort.	33.51	103.84	147.07	81.45
SS.	7.9	21.7	19.6	26.1

EPÇÖ: Evlilikte Problem Çözme; ÇUÖ: Çift Uyumu; İŞÖ: İletişim Şekilleri, CYKÖ: Cinsel Yaşam Kalitesi, n=286

Araştırma grubunun büyüklüğü.

Yapısal eşitlik modellemesinde (YEM) bazı araştırmacılara göre 100'ün altındaki örneklem küçük, 100-200 arasındaki örneklem orta ve 200'ün üstündeki örneklem ise geniş örneklem olarak ifade edilmektedir. Bazı araştırmacılara göre ise ölçme modelinin en az hata ile elde edilmesi için örneklem büyüklüğü en az 150 olmalıdır. YEM'de ise örneklem büyüklüğünün en az 200 olması gerektiği belirtilmiştir (Aksu, Eser & Güzeller,2017). Her gizil değişken için örneklem büyüklüğünün 200 üzerinde olması kümelenme ve düzensiz çözümlere ilişkin sorunları azalttığı ifade edilmektedir (Akt., Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2014). Bu çalışma kapsamında 143 çiftten veri toplanması nedeniyle yapısal eşitlik modellemesi için örneklem büyüklüğünün yeterli düzeyde olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın işlem yolu.

Araştırma doğrultusunda hazırlanan Kişisel Bilgi formu, Evlilikte problem Çözme, Çift Uyum, İletişim Şekilleri (Kadın-Erkek Formu) ve Cinsel Yaşam Kalitesi (Kadın-Erkek Formu) Türkiye'nin farklı illerinde yaşayan toplam 143 çifte (karı-koca) uygulanmıştır. Ölçeğin uygulanmasında dikkat edilen en önemli nokta ölçeğin karı-koca tarafından doldurulmasıdır. Sadece bir eş tarafından doldurulan veriler değerlendirilmeye alınmamıştır. Verilerin toplanması aşamasında Antalya Psikiyatri, Psikoterapi ve Danışma Merkezi, Bursa Görüş Psikolojik Danışma Merkezi, Uludağ Aile Birey ve Çocuk Psikolojik Danışma Merkezi, Özel Doruk Aile Danışma Merkezi, Apamer Aktüel Psikoloji Merkezi, Denge Psikolojik Danışmanlık Merkezi, Hayat Aile Danışmanlık Merkezi, Mehmet Kılıç Danışma Merkezi, Özel PS Yaşam Aile Danışma Merkezi, Renk Aile Danışmanlığı Merkezi, Olgu Psikolojik Danışma Merkezi, Özel Mavi Yaprak Aile Danışma Merkezi, Parlak Hayat

Psikolojik Danışmanlık Merkezi, İçe Bakış Psikolojik Destek ve Danışma Merkezi, Özel Gürsoy Aile Danışma Merkezi, Deren Aile Danışmanlığı, Özel Kardaş Aile Danışmanlığı Merkezi, Özel Değişim Psikolojik Danışmanlık Merkezi, Tin Psikolojik Danışmanlık Merkezi, Beylikdüzü Psikolojik Danışma Merkezi, Febris Aile ve Evlilik Danışmanlığı Merkezi, Dengeli Yaşam Psikolojik Danışmanlık Merkezi, Poem Psikoloji Organizasyonlar ve Eğitimleri Merkezi, Therapia Garden Psikoloji, Rasyonel Psikoloji, PD Psikolojik Destek ve Aile Danışmanlığı, Milad Psikolojik Danışmanlık Merkezi, Psikonet, Özel Yeni Hayat Aile Danışmanlığı Merkezi, Özel Yetkin Aile Danışmanlığı Merkezi, Özel Psikoaktif Aile Danışmanlığı Merkezi, Ankara Aile Danışmanlığı Merkezi, Özel Motive Aile Danışmanlığı Merkezlerindeki yetkili kişilerle görüşülerek ölçekler ile ilgili uygulama izni alınmış ve bu merkezlerdeki ve bunun dışındaki gönüllü çiftlere uygulama yapılmıştır.

Bu merkezler aracılığıyla dolduran ölçeklerin çoğunluğu klinik olmayan verilerden oluşmaktadır. Toplanan veriler istatistiksel işlemler için hazır hale getirilmiştir.

Verilerin analizi.

Çalışma kapsamında ileri sürülen yapısal eşitlik modellemesinin test edilebilmesi için araştırmada kullanılan ölçme araçlarının geçerliklerinin sağlanmış olması gerekmektedir. Bu amaçla araştırmada kullanılan ölçeklere doğrulayıcı faktör analizi uygulanarak geçerlikleri yeniden incelenmiştir. Ölçeklerin geçerlik ve güvenilirlikleri incelendikten sonra verilerin çözümlenmesinde SPSS 22.0 ve Amos 22.0 paket programları kullanılarak istatistiksel analizler uygulanmıştır. Değişkenlerin çalışma durumu, çocuğun olup-olmaması, son bir yıl içinde yaşanan olumsuz olay durumlarına göre farklılıklarını belirlemek için bağımsız gruplar için t testi; fiziksel veya psikolojik bir rahatsızlık var mı durumuna dayalı farklılıkları belirlemek için Kruskal Wallis Testi, evlilik süreleri, eşlerin aile yapılarının benzerlikleri, ebeveynlerinin evliliklerine yönelik algıları, hafta sonunu eş ile geçirme durumları değişkenlerine ilişkin farklılıkları belirlemek için tek yönlü anova ve bu farklılıkların neden kaynaklandığını belirlemek için Dunnet testi yapılmıştır. Ayrıca evlilikte problem çözme becerilerinin, iletişim becerilerinin, cinsel yaşam kalitesinin ve eşlerin aile yapılarının benzerliklerinin evlilik uyumunu ne kadar yordadığını belirlemek için yol analizi (path analizi) uygulanmıştır. Bununla birlikte 16 evli birey ile yapılan görüşme sonuçlara yönelik veriler frekans analizi ile sunulmuştur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

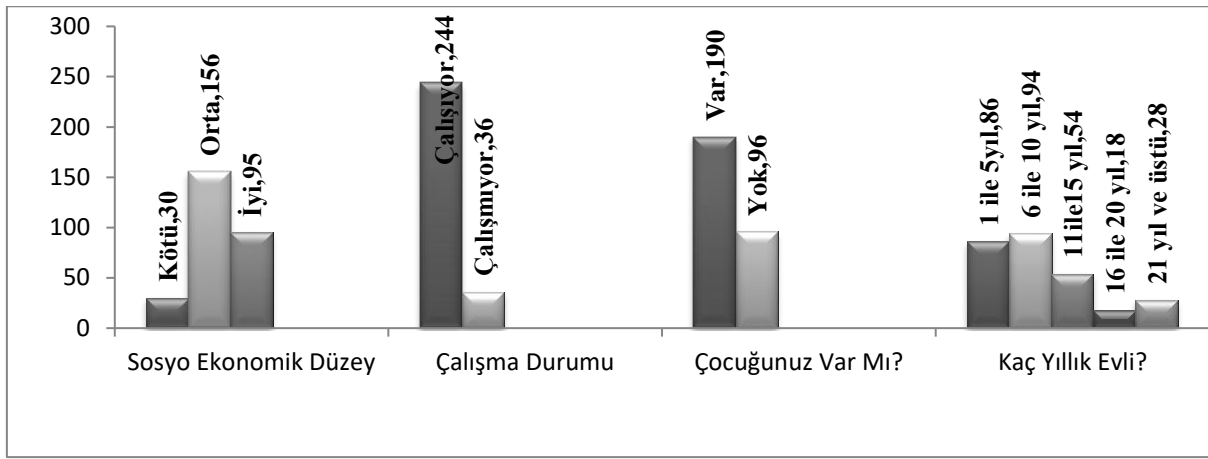
Bulgular

Tanımlayıcı Bilgiler

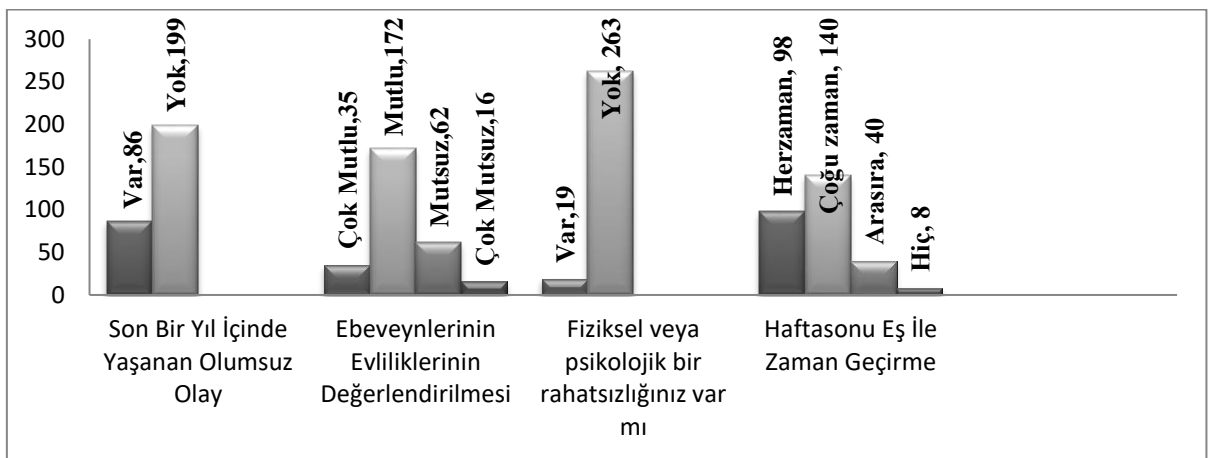
Araştırma grubuna ait tanımlayıcı bilgiler tablolar ve grafikler şeklinde sunulmuştur.

Tablo 11. *Araştırma Grubuna Ait Tanımlayıcı Bilgiler*

		Frekans(f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	143	50
	Erkek	143	50
Sosyo Ekonomik Düzey	Gelir giderden az	30	10.7
	Gelir gidere denk	156	55.5
	Gelir giderden çok	95	33.2
Çalışma durumu	Çalışıyor	244	87.1
	Çalışmıyor	36	12.9
Çocuk var mı?	Evet	190	66.4
	Hayır	96	33.6
Kaç yıllık evlisiniz?	1-5	86	30.7
	6-10	94	33.6
	11-15	54	19.4
	16-20	18	6.4
	21 ve üstü	28	9.8
Son bir yıl içinde karşılaştığınız olumsuz olay?	Var	86	30.2
	Yok	199	69.8
Fiziksel veya psikolojik bir rahatsızlığınız var mı?	Var	19	6.7
	Yok	263	93.3
Ebeveynlerinizin evliliğinin nasıl değerlendiriyorsunuz?	Çok mutlu	35	12.3
	Mutlu	172	60.4
	Mutsuz	62	21.8
	Çok Mutsuz	16	5.6
Hafta sonlarını eşinizle birlikte mi geçirirsiniz?	Her zaman	98	34.3
	Çoğu zaman	140	49.0
	Ara sıra	40	14.0
	Hiç	8	2.8
Eşinizin ailesi ile sizin aileniz birbirine ne kadar benzer?	Çok benzer	19	6.7
	Oldukça benzer	79	27.7
	Biraz benzer	128	44.9
	Hiç benzemez	59	20.7
Sürekli kullandığınız bir madde var mı?	Yok	160	57.3
	Sigara	115	39.8
	Alkol	11	4.0
	Diğer	2	0.7

Şekil 5. Tanımlayıcı istatistik bulgularına ilişkin sütun grafiği.

Şekil 6. Tanımlayıcı istatistik bulgularına ilişkin sütun grafiği.

Araştırma grubu, 143'ü kadın (%50) ve 143'ü erkek (%50) olmak üzere 286 evli bireyden oluşturmaktadır. Sosyo ekonomik düzeylerine bakıldığında 30'u kötü (%10,7), 156'sı orta (%55,5), 95'i iyi (%33,2) olarak değerlendirdikleri, 244'ünün (%87,1) çalıştığı, 36'sının (%12,9) çalışmadığı, 190'ının (%66,4) çocuk sahibi olduğu 96'sının (33,6) çocuk sahibi olmadığı, 86'sının (%30,7) 1 ile 5 yıllık evli, 94'ünün (33,6) 6 ile 10 yıllık evli, 54'ünün (%19,4) 11 ile 15 yıllık evli, 18'inin (%6,4) 16 ile 20 yıllık ve 28'inin (%9,8) 21 yıl ve üstü evli olduğu, 19'unun (%6,7) eşlerinin ailelerinin çok benzediği, 79'unun (%27,7) eşlerinin ailelerinin oldukça benzediği, 128'inin (%44,9) eşlerinin ailelerinin biraz benzediği ve 59'unun (%20,7) eşlerinin ailelerinin hiç benzemediği bilgilerine ulaşılmıştır. Ayrıca 86'sının (%30,2) son bir yıl içinde olumsuz olaylarla karşılaştıkları, 19'unun (6,7) fiziksel veya psikolojik bir rahatsızlığı olduğu, 35'inin (%12,3) ebeveynlerinin evliliğini çok mutlu. 172'sinin (%60,4) mutlu, 62'sinin (%21,8) mutsuz ve 16'sının (%5,6) çok mutsuz olarak değerlendirdiği, hafta sonu eşi ile her zaman vakit geçirdiği, 140'ının (%49) çoğu zaman, 40'ının (%14) ara sıra ve 8'inin (%2,8) hiç bir zaman eşi birlikte vakit geçirmediği bilgilerine ulaşılmıştır. Bununla birlikte 160 (%57,3) bireyin herhangi bir madde kullanmadığı, 115'inin

(%39,8) sigara, 11'inin (%4) alkol ve 2'sinin (%0,7) diğeri (eroin, uyuşturucu) kullandığı bilgilerine ulaşılmıştır.

Örneklem Grubunun Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Örneklem grubunun evlilik uyumunun sosyo ekonomik düzeye dayalı farklılıklarına ilişkin bulgular.

Evli çiftlerin evlilik uyumunun sosyo ekonomik düzeye göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Tablo 12. *Örneklem Grubunun Evlilik Uyumunun Sosyo Ekonomik Düzeye Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Tek yönlü Varyans Analizi(ANOVA) Sonucu*

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
SED	Gruplararası	6454.70	2	3227.35	7.09	.001	Gelir giderden çok>Gelir gidere denk, gelir giderden az
	Gruplarıçi	126467.7	278	454.92			

Tablo 12'de görüldüğü üzere örneklem grubunun sosyo ekonomik düzey değişkenine göre evlilik uyum düzeylerinde farklılık olup olmadığını saptamak amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizisonucunda evlilik uyum düzeyinde sosyo ekonomik düzey değişkenine göre anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($F_{(2,278)}=7.09$ $p<.05$). Bu bağlamda farklılaşmanın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için Post Hoc Dunnet testi yapılmıştır. Post Hoc Dunnet testine göre gelirin giderden çok olduğunu belirten evlilerin evlilik uyumu gelir gidere denk ya da gelir giderden az diyenlere göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

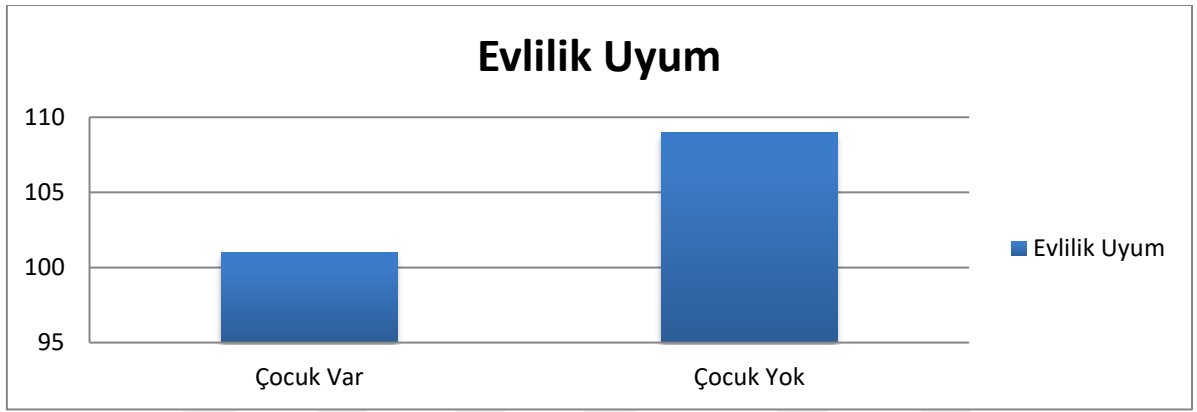
Örneklem grubunun evlilik uyumunun çocuğunun olup olmadığına dayalı farklılıklarına ilişkin bulgular.

Evli çiftlerin evlilik uyumunun çocuğunun olup olmadığına dayalı farklılıklarını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t testi uygulanmıştır.

Tablo 13. *Örneklem Grubunun Evlilik Uyumunun Çocuğunun Olup-Olmadığı Değişkenine Dayalı Farklılıklarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları*

	Çocuk Var mı?	N	X	Ss.	t	p	Anlamlı Fak
ÇUÖ	Var	190	101.05	22.68	-3.113	.002	Yok>var
	Yok	96	109.38	18.49			

Tablo 13'te görüldüğü gibi çocuğun olup-olmaması değişkenine göre yapılan bağımsız gruplar t testi analizi sonucunda evli çiftlerin evlilik uyumu açısından aralarında anlamlı bir farklılaşmaya rastlanılmıştır ($t_{(286)} = -3.113$, $p < .05$). Bu bağlamda çocuğu olmayan bireylerin evlilik uyumunun çocuğu olanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu söylenebilir.

Şekil 7. Örneklem grubunun çocuk sahibi olup olmamaya göre evlilik uyum düzeyi.

Örneklem grubunun evlilik uyumunun çalışma durumuna dayalı farklılıklarına ilişkin bulgular.

Evli çiftlerin evlilik uyumunun çalışma durumuna dayalı farklılıklarını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t testi uygulanmıştır.

Tablo 14. *Örneklem Grubunun Evlilik Uyumunun Çalışma Durumuna Dayalı Farklılıklarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları*

	Çalışma Durumu	N	X	Ss.	t	p
ÇUÖ	Çalışıyor	244	104.35	21.89	.902	.368
	Çalışmıyor	36	100.86	20.28		

Tablo 14'te görüldüğü gibi çalışma durumu değişkenine göre yapılan bağımsız gruplar t testi analizi sonucunda evli çiftlerin evlilik uyumu açısından anlamlı bir farklılaşma olmadığı bulunmuştur ($t_{(280)} = .902$, $p > .05$).

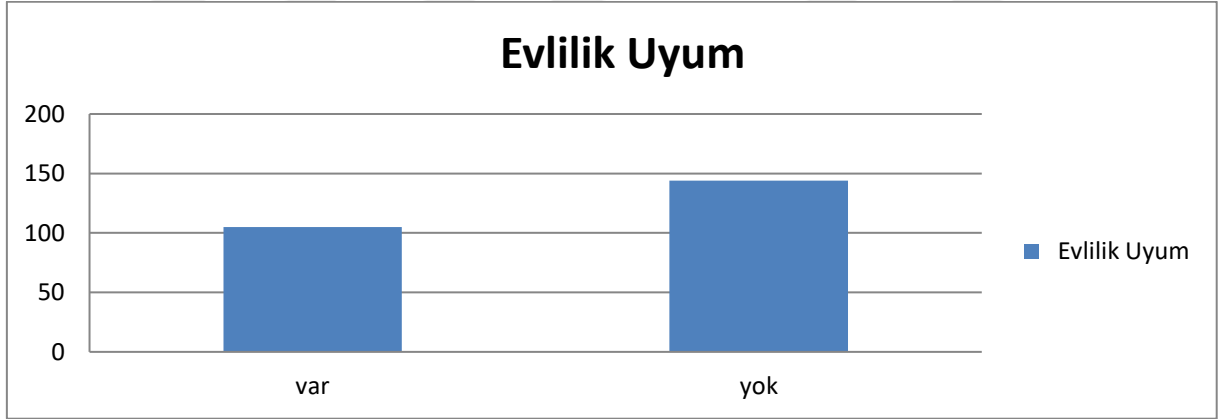
Örneklem grubunun evlilik uyumunun fiziksel veya psikolojik bir rahatsızlık durumuna dayalı farklılıklarına ilişkin bulgular.

Evli çiftlerin evlilik uyumunun fiziksel veya psikolojik bir rahatsızlığa dayalı olarak nasıl farklılık gösterdiklerini belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

Tablo 15. Örneklem Grubunun Evlilik Uyumunun Fiziksel veya Psikolojik Bir Rahatsızlık Durumuna Dayalı Farklılıklarına İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Fiziksel veya Psikolojik Bir Rahatsızlık Var Mı?	N	Sıra ort.	Sd	X ²	p	Anlamlı Fark
ÇÜÖ	var	19	104.92	1	4.10	.043	Yok>var
	yok	263	144.14				

Tablo 15 incelendiğinde yapılan analiz sonucunda evlilik uyumunun fiziksel veya psikolojik bir rahatsızlık olup-olmama değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir (Ki kare $(n=282)=4.10$, $p=.043$). Bu farklılaşmanın fiziksel veya psikolojik bir rahatsızlığı olmayanlar lehine olduğu görülmektedir. Bir diğer ifadeyle fiziksel veya psikolojik bir rahatsızlığı olmayan bireylerin evlilik uyumlarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Şekil 8. Örneklem grubunun fiziksel veya psikolojik bir rahatsızlık var mı durumuna göre evlilik uyum düzeyi.

Örneklem grubunun evlilik uyumunun son bir yıl içinde karşılaşılan olumsuz olay durumuna dayalı farklılıklarına ilişkin bulgular.

Evli çiftlerin evlilik uyumunun son bir yıl içinde karşılaşılan olumsuz olay durumuna dayalı farklılıklarını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t testi uygulanmıştır.

Tablo 16. *Örneklem Grubunun Evlilik Uyumunun Son Bir Yıl İçinde Karşılaşılan Olumsuz Olay Durumuna Dayalı Farklılıklarına İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları*

	Son Bir yıl İçinde Yaşanan Olumsuz Olay	N	X	Ss.	t	p	Anlamlı Fark
ÇUÖ	Var	86	96.20	22.50	-4.106	.000	Yok>var
	Yok	199	107.35	20.36			

Tablo 16 incelendiğinde yapılan bağımsız gruplar t testi analizi sonucunda evli çiftlerin son bir yıl içinde karşılaşılan olumsuz olay durumu değişkenine göre evlilik uyumu ($t_{(285)} = -4.106$, $p < .05$) açısından aralarında anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Bu bağlamda son bir yıl içinde olumsuz olay yaşayan çiftlerin evlilik uyumlarının daha düşük olduğu söylenebilir.

Tablo 17. *Örneklem Grubunun Son Bir Yıl İçinde Karşılaştıkları Olumsuz Olaylar*

Bir Yıl İçinde Karşılaştıkları Olumsuz Olaylar	f
Maddiyat	1
Hastalık	5
Ölüm	1
Diğer (aldatma,3.kişiler, kıskançlık vb.)	4

Tablo 17 incelendiğinde bireylerin son bir yıl içinde yaşadığı olumsuz olaylar içinde hastalık faktörünü diğer(aldatma,3.kişiler, kıskançlık vb.), maddiyat ve hastalık faktörü takip etmektedir.

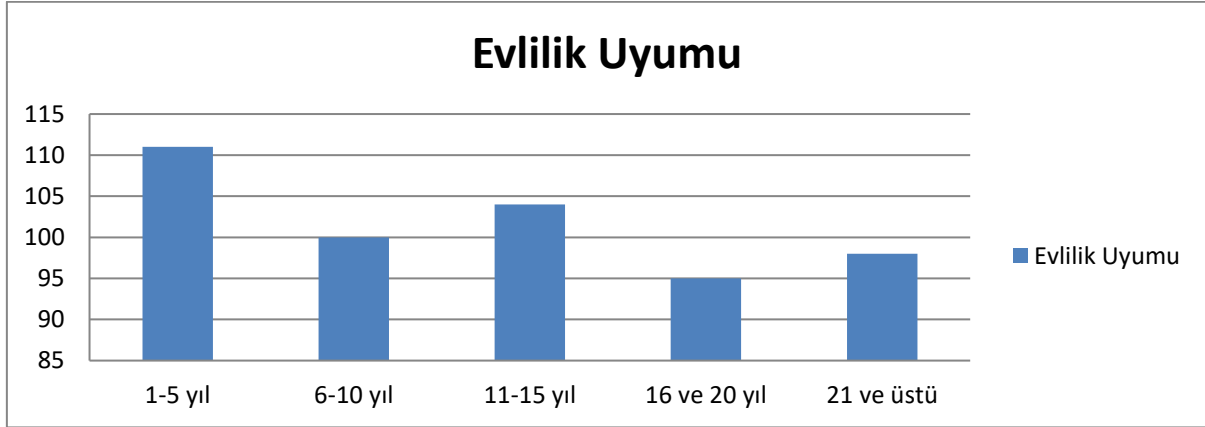
Örneklem grubunun evlilik uyumunun evlilik süresine dayalı farklılıklarına ilişkin bulgular.

Evli çiftlerin evlilik uyumunun evlilik süresine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Tablo 18. *Örneklem Grubunun Evlilik Uyumunun Evlilik Süresine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Tek yönlü Varyans Analizi(ANOVA) Sonucu*

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Evlilik Süresi	Gruplararası	7872.21	4	1968.05	4.347	.002	1-5 yıl>6-10 yıl
	Gruplarıçi	124504.07	275	452.74			

Tablo 18’de görüldüğü üzere örneklem grubunun evlilik sürelerine göre evlilik uyum düzeylerinde farklılaşma olup olmadığını saptamak amacıyla yapılan tek tönü varyans analizi sonucunda evlilik uyum düzeyinde evlilik süresine göre anlamlı derecede farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($F_{(4,275)}=4.34$ $p<.05$). Bu bağlamda farklılaşmanın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için Post Hoc Dunnet testi yapılmıştır. Post HocDunnet testine göre 1-5 yıllık evlilerin evlilik uyumu 6-10 yıllık evlilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

*Grafikte y eksenini evlilik uyum düzeyi puan ortalamalarını göstermektedir.

Şekil 9. Örneklem grubunun evlilik süresine göre evlilik uyum düzeyi.

Örneklem grubunun evlilik uyumunun eşlerin aile yapılarının benzerliklerine dayalı farklılıklarına ilişkin bulgular.

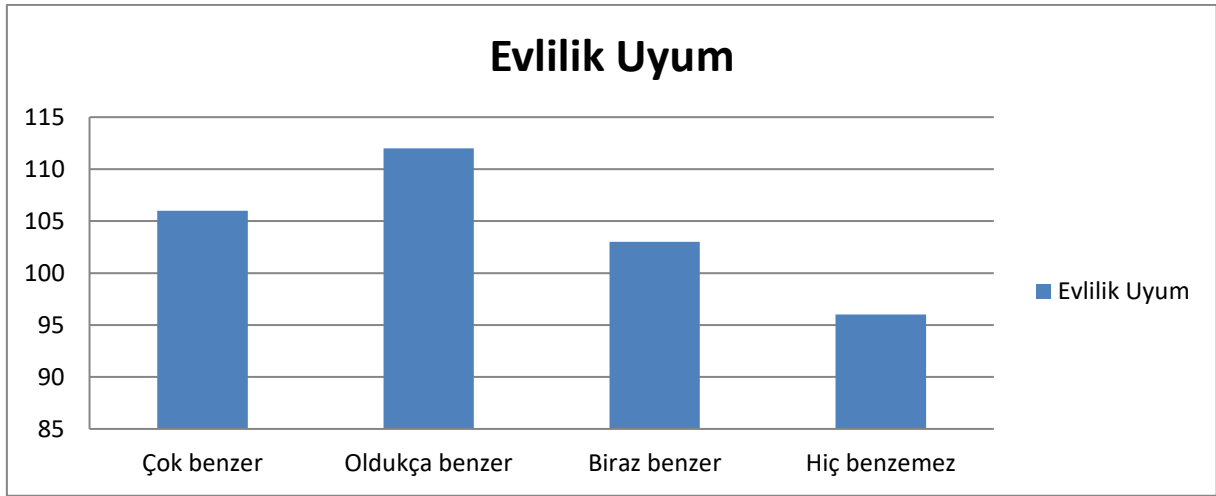
Evli çiftlerin evlilik uyumunun eşlerin aile yapılarının benzerliklerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Tablo 19. Örneklem Grubunun Evlilik Uyumunun Eşlerin Aile Yapılarının Benzerliklerine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Tek yönlü Varyans Analizi(ANOVA) Sonucu

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Eşlerin Aile Yapılarının Benzerliği	Gruplararası	9811.31	3	3270.43	7.438	.000	Oldukça benzer>Biraz benzer,Hiç benzemez
	Gruplarıçi	123548.5	281	439.67			

Tablo 19’da görüldüğü üzere örneklem grubunun eşlerin aile yapılarının benzerliklerine göre evlilik uyum düzeylerinde farklılaşma olup olmadığını saptamak amacıyla yapılan tek tönü varyans analizi sonucunda evlilik uyum düzeyinde anlamlı derecede farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($F_{(3,281)}=7.43$ $p<.05$). Bu bağlamda farklılaşmanın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için Post Hoc Dunnet testi

yapılmıştır. Post HocDunnet testine göre eşlerin aileleri oldukça benzer diyenlerin evlilik uyumu biraz benzer ya da hiç benzemez diyenlere göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Şekil 10. Örneklem grubunun eşlerin aile yapılarının benzerliklerine göre evlilik uyum düzeyi.

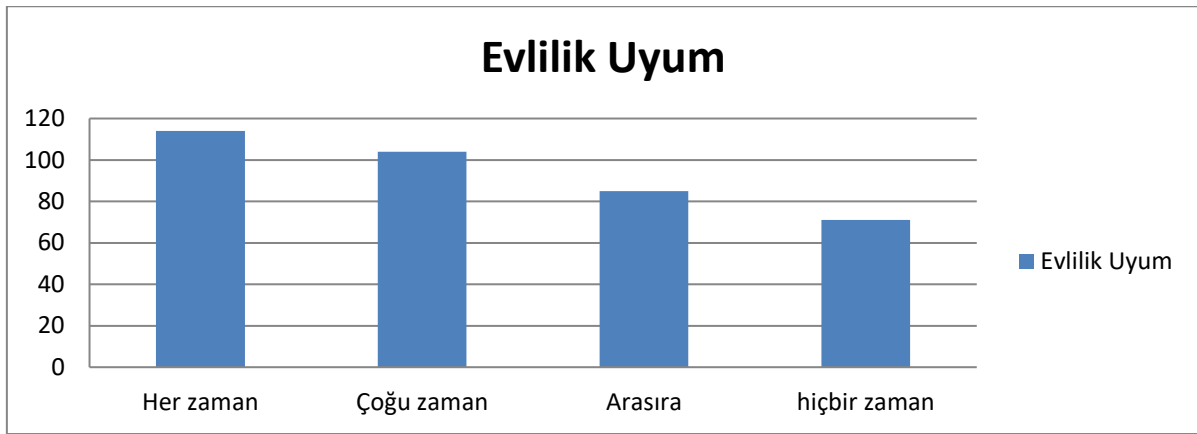
Örneklem grubunun evlilik uyum düzeyi ve hafta sonu eş ile geçirme değişkeni arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik bulgular.

Evli çiftlerin evlilik uyumunun hafta sonunu eş ile geçirme değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Tablo 20. Örneklem Grubunun Evlilik Uyumunun Hafta Sonu Eş İle Geçirme Değişkenine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Tek yönlü Varyans Analizi(ANOVA) Sonucu

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Haftasonunu eş ile geçirme	Gruplararası	32945.542	3	10981.84	30.581	.000	Her zaman>Çoğu zaman, Arasıra, Hiçbir zaman
	Gruplarıçi	101267.5	282	359.10			

Tablo 20’de görüldüğü üzere örneklem grubunun hafta sonunu eş ile geçirme değişkenine göre evlilik uyum düzeylerinde farklılaşma olup olmadığını saptamak amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda evlilik uyum düzeyinde anlamlı derecede farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($F_{(3,282)}=30.581$ $p<.05$). Bu bağlamda farklılaşmanın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için PostHoc Dunnet testi yapılmıştır. Post HocDunnet testine göre her zaman hafta sonunu eşi ile birlikte geçirenlerin evlilik uyumları diğerlerine göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Şekil 11. Örneklem grubunun eşlerin hafta sonunu eş ile geçirme değişkenine göre evlilik uyum düzeyi.

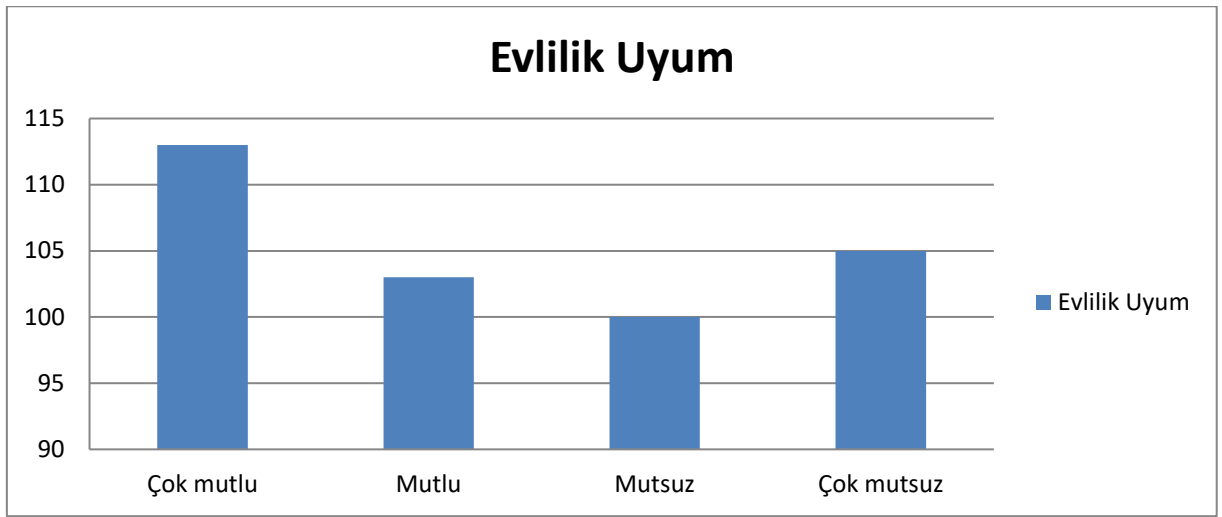
Örneklem grubunun evlilik uyumunun ebeveynlerinin evliliklerine yönelik algıları değişkenine ilişkin farklılıklarına ilişkin bulgular.

Evlü çiftlerin evlilik uyumunun ebeveynlerinin evliliklerine yönelik algıları değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır.

Tablo 21. Örneklem Grubunun Evlilik Uyumunun Ebeveynlerinin Evliliklerine Yönelik Algılarının Değerlendirmesi Değişkenine Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Tek yönlü Varyans Analizi(ANOVA) Sonucu

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Ebeveynlerin Evliliklerinin Değerlendirilmesi	Gruplararası	4032.63	3	1344.211	2.919	.035	Çok mutlu> Mutlu, Mutsuz
	Gruplarıçi	129401.6	281	460.504			

Tablo 21’de görüldüğü üzere örneklem grubunun ebeveynlerinin evliliklerine yönelik algıları değişkenine göre evlilik uyum düzeylerinde farklılaşma olup olmadığını saptamak amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda evlilik uyum düzeyinde anlamlı derecedefarklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($F_{(3,281)}=2.919$, $p<.05$). Bu bağlamda farklılaşmanın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için Post Hoc Dunnet testi yapılmıştır. Post Hoc dunnet testine ebeveynlerinin evliliklerini çok mutlu olarak algılayanların ebeveynlerinin evliliklerini mutlu ve çok mutsuz olarak algılayanlara göre evlilik uyumları anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Şekil 12. Örneklem grubunun ebeveynlerinin evliliklerini değerlendirme değişkenine göre evlilik uyum düzeyi.

Yapısal Modelin Test Edilmesi

Yapısal eşitlik modellemesi gerçekleştirilirken ölçüm modeli ve yapısal model ayrı ayrı test edilmektedir. İlk aşamada ölçüm modeli geliştirildikten ve kabul edilebilir uyum değerleri sağlandıktan sonra ikinci aşama yapısal eşitlik modeli test edilmektedir. Doğrulayıcı ölçme modeline ilişkin olarak elde edilen model uyum indeksleri Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22. Ölçüm Modeline İlişkin Uyum İndeksleri

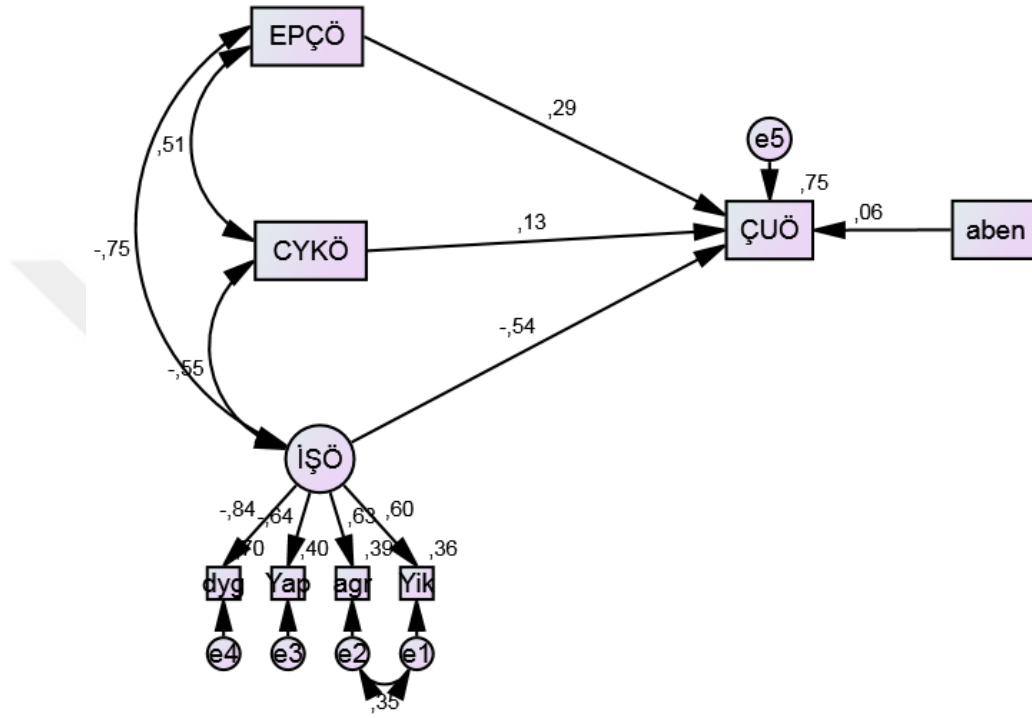
X ² /sd	TLI	CFI	GFI	SRMR	RMSEA
2.132	.97	.99	.98	.06	.063

Tablo 22’de verilen uyum indeks değerleri incelendiğinde doğrulayıcı ölçme modelinin onaylandığı ve ölçüm modelinin iyi uyum verdiği belirlenmiştir. Doğrulayıcı ölçme aracının iyi uyum vermesinden hareketle yapısal eşitlik modeli tanımlanarak araştırma problemleri araştırılmıştır.

Araştırma doğrultusunda ilk olarak yapısal modelin uyum indeksleri ve modelin elde edilen verilerle ne kadar uyum gösterdiği incelenmiştir. Modelin uygunluk düzeyi incelenirken alan yazında belirtilen ve sıklıkla araştırmalarda kullanılan uyum indeksleri değerlendirilmiştir. Değerlendirilmesi gereken uyum indekslerinden birisi x²/sd değeridir. x²/sd oranının küçük örneklerde 3 ve altı, büyük örneklerde 5 ve altı olması modelin iyi uyum gösterdiği şeklinde yorumlanmaktadır (Hu & Bentler, 1999; Tabachnick & Fidell, 2007). Sadece ki-kare değerine bakarak modelin iyiliğine ilişkin gerçekçi bir değerlendirme yapılamayacağı için birçok yeni uyum iyiliği istatistiği geliştirilmiştir. Bir modelin kabul edilebilmesi için RMSEA değerinin .08 veya altında olması gerekmektedir. Bununla birlikte

GFI, CFI ve TLI uyum indeksleri için .90 yeterli bir uyum, .95 ve üzeri için iyi bir uyum olarak değerlendirilmektedir (Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2014; Şimşek, 2007). Tablo 23 incelendiğinde ileri sürülen yapısal modelin elde edilen verilerle kabul edilebilir düzeyde uyum gösterdiği anlaşılmaktadır ($\chi^2 = 45.004$, $sd = 16$, $\chi^2/sd(16) = 2.813$, $RMSEA = .08$ (LO = .03, HI = .08), $SRMR = .06$, $CFI = .97$, $GFI = .99$, $TLI = .95$).

Araştırmada test edilen yapısal model Şekil 13'te gösterilmiştir.

EPÇÖ: Evlilikte Problem Çözme; ÇUÖ: Çift Uyumu; İŞÖ: İletişim Şekilleri, Yık.: Yıkıcı İletişim Örüntüsü; Agr.: Saldırgan iletişim Örüntüsü; Yap.:Yapıcı İletişim Örüntüsü; Dyg.: Duygusal-Mantıksal İletişim Örüntüsü; CYKÖ:Cinsel Yaşam Kalitesi, Aben: Eşlerin Aile Yapılarının Benzerliği

Şekil 13. Yapısal modele ilişkin path diyagramı.

Tablo 23. Yapısal Modele İlişkin Uyum İndeksleri

Uyum Ölçüsü	Değer	Ölçüt*
$\chi^2/sd(16)$	2.813	< 3
RMSEA	.08	<.05(Mükemmel Uyum)
CFI	.97	>.90
GFI	.99	>.90
TLI	.95	>.90

(*) Kline, 2011; Tabachnick ve Fidell, 2007

Buna göre test edilen yapısal modelde istatistiksel açıdan anlamsız olan herhangi bir yol bulunmamaktadır. Yapısal modele ilişkin standartlaştırılmış ve standartlaştırılmamış regresyon katsayıları ve t değerleri parametre tahminleri Tablo 24’te sunulmuştur.

Tablo 24. *Yapısal Modele İlişkin Parametre Tahminleri*

Yol	Standartlaştırılmamış Regresyon Katsayıları	Standartlaştırılmış Regresyon Katsayıları	t-değeri
ÇUÖ←EPÇÖ	.79	.29	4.68***
ÇUÖ←CYKÖ	.10	.13	2.96
ÇUÖ←ABEN	1.63	.06	1.99
ÇUÖ←İŞÖ	-1.20	-.54	-6.23***
Yap←İŞÖ	-.84	-.64	-8.57***
Dyg← İŞÖ	-.77	-.84	-10.16***
Yık← İŞÖ	1.00*	.60	–
Agr←İŞÖ	.74	.63	10.56***

* Bu değerler tahmin amaçlı 1’e eşitlenmiştir. **p< .05, ***p< .001; EPÇÖ: Evlilikte Problem Çözme; ÇUÖ: Çift Uyum; İŞÖ: İletişim Şekilleri, Yık.: Yıkıcı İletişim Örüntüsü; Agr.: Saldırgan iletişim Örüntüsü;Yap.:Yapıcı İletişim Örüntüsü; Dyg.: Duygusal-Mantıksal İletişim Örüntüsü; CYKÖ:Cinsel Yaşam Kalitesi, Aben: Eşlerin Aile Yapılarının Benzerliği

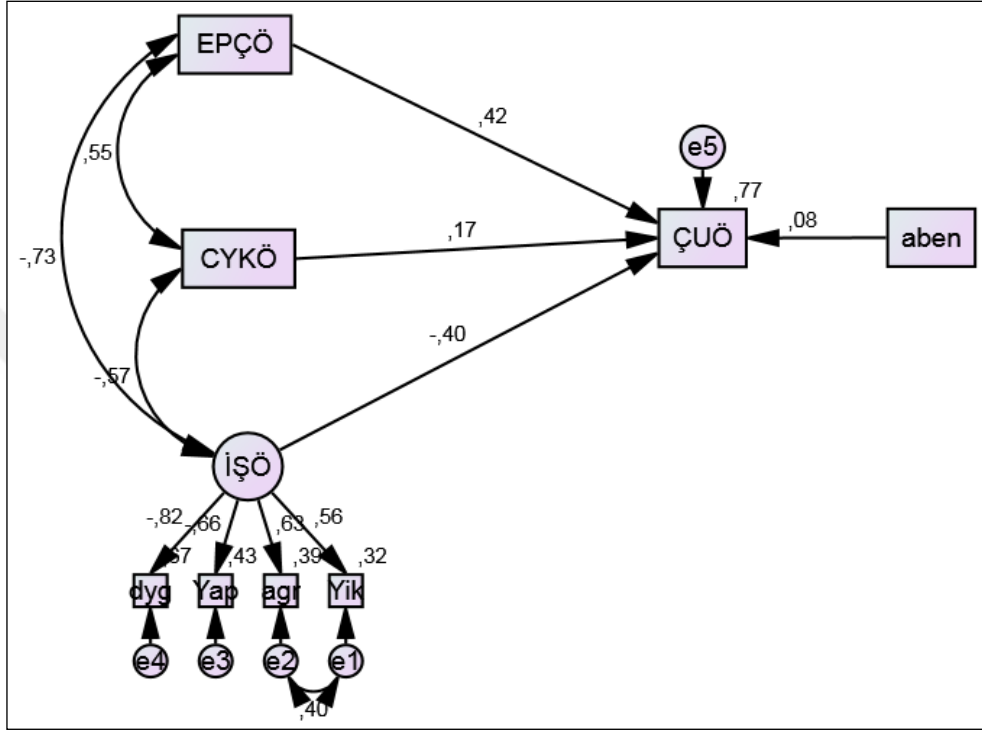
Toplam ve doğrudan etkiler.

Araştırma doğrultusunda yapılan analiz sonucunda toplam ve doğrudan etkiler incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda evlilikte problem çözme becerisinin ($\beta = .29$, $p < .05$) evlilik uyumunu doğrudan pozitif yönde etkilerken, iletişim şekillerinin ($\beta = -.54$, $p < .05$) evlilik uyumunu doğrudan negatif yönde etkilediği görülmektedir. Modelde evlilikte problem çözme becerilerinin evlilik uyumu üzerindeki toplam etkisi $d = .29$, iletişim şekillerinin evlilik uyumu üzerindeki toplam etkisi $d = -.54$ olarak bulunmuştur. Ayrıca cinsel yaşam kalitesi ($\beta = .13$, $p = .003$) ve eşlerin aile yapılarının benzerliklerinin ($\beta = .06$, $p = .046$) evlilik uyumu üzerinde doğrudan pozitif yönde etkisi olduğu görülmekle birlikte bu etkinin düşük düzeyde olduğu söylenebilir. Kline’a göre .10’dan küçük değerler düşük etkilere, .30’larda olan değerler orta düzeyde etkilere, .50 ve üzeri olan değerler yüksek düzeyde etkilere işaret etmektedir. Elde edilen etki büyüklüğü incelendiğinde iletişim şekillerinin ve problem çözme becerilerinin evlilik uyumu üzerinde orta düzeyde etkisinin olduğu söylenebilir. Ayrıca iletişim şekillerinin, problem çözme becerilerinin, cinsel yaşam kalitesinin ve eşlerin aile benzerliklerinin evlilik uyumundaki değişimin %75’ini açıkladığı görülmektedir ($R^2 = .74$).

Cinsiyete Göre Yapısal Modelin Test Edilmesi

Kadınların evlilik uyumlarını etkileyen unsurların yapısal model ile test edilmesi.

Tablo 25 incelendiğinde ileri sürülen yapısal modelin elde edilen verilerle iyi düzeyde uyum gösterdiği anlaşılmaktadır ($\chi^2= 63.410$, $sd= 32$, $\chi^2/sd(32)= 1.982$, $RMSEA= .06$ (LO= .04, HI= .08), $SRMR=.08$, $CFI= .97$, $GFI= .89$, $TLI= .95$).

EPÇÖ: Evlilikte Problem Çözme; ÇÜÖ: Çift Uyumu; İŞÖ: İletişim Şekilleri, Yık.: Yıkıcı İletişim Örüntüsü; Agr.: Saldırgan İletişim Örüntüsü; Yap.:Yapıcı İletişim Örüntüsü; Dyg.: Duygusal-Mantıksal İletişim Örüntüsü; CYKÖ:Cinsel Yaşam Kalitesi, Aben: Eşlerin Aile Yapılarının Benzerliği

Şekil 14. Yapısal modele ilişkin path diyagramı.

Tablo 25. Yapısal modele İlişkin Uyum İndeksleri

Uyum Ölçüsü	Değer	Ölçüt*
$\chi^2/sd(32)$	1.982	< 3
RMSEA	.06	< .05 (Mükemmel Uyum)
CFI	.97	>.90
GFI	.89	>.90
TLI	.95	>.90

(*) Kline, 2011; Tabachnick ve Fidell, 2007

Buna göre test edilen yapısal modelde istatistiksel açıdan anlamsız olan her hangi bir yol bulunmamaktadır. Yapısal modele ilişkin standartlaştırılmış ve standartlaştırılmamış regresyon katsayıları ve t değerleri parametre tahminleri Tablo 26’da sunulmuştur.

Tablo 26. *Yapısal Modele İlişkin Parametre Tahminleri*

Yol	Standartlaştırılmamış Regresyon Katsayıları	Standartlaştırılmış Regresyon Katsayıları	t-değeri
ÇUÖ←EPÇÖ	1.14	.42	5.43***
ÇUÖ←CYKÖ	.16	.17	3.01
ÇUÖ←ABEN	2.14	.08	1.93
ÇUÖ←İŞÖ	-.96	-.40	-3.79***
Yap←İŞÖ	-.92	-.66	-5.73***
dyg←İŞÖ	-.76	-.82	-6.42***
Yık← İŞÖ	1.00	.56	–
Agr←İŞÖ	.82	.63	7.25***

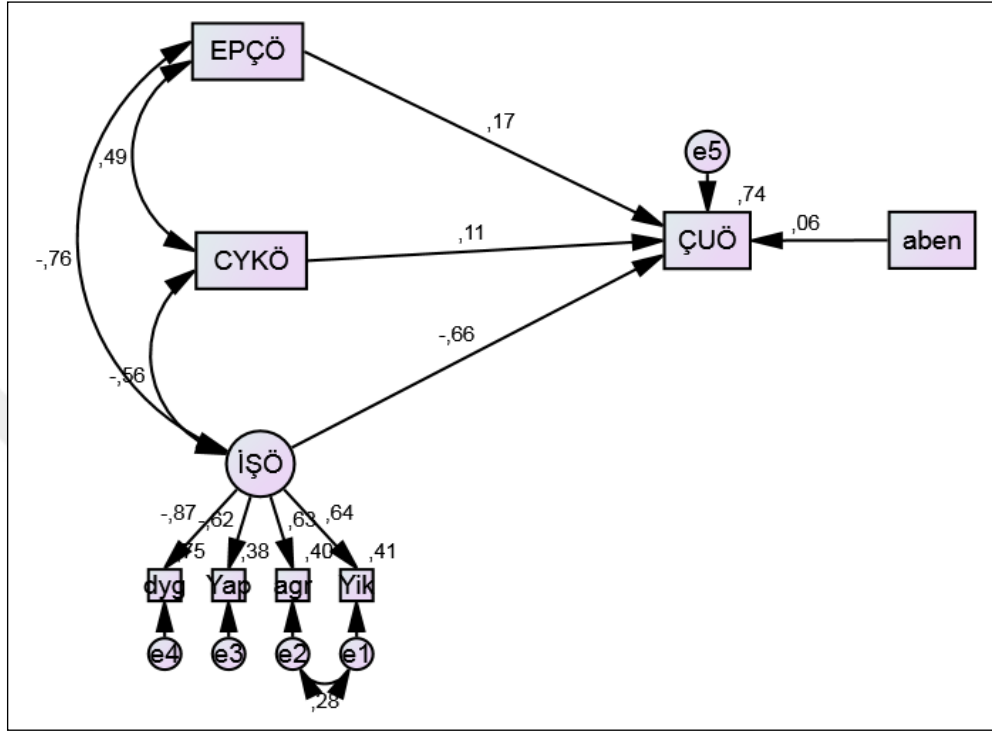
* Bu değerler tahmin amaçlı 1’e eşitlenmiştir. **p< .05, ***p< .001; EPÇÖ: Evlilikte Problem Çözme; ÇUÖ: Çift Uyum; İŞÖ: İletişim Şekilleri, Yık.: Yıkıcı İletişim Örüntüsü; Agr.: Saldırgan iletişim Örüntüsü;Yap.:Yapıcı İletişim Örüntüsü; Dyg.: Duygusal-Mantıksal İletişim Örüntüsü; CYKÖ:Cinsel Yaşam Kalitesi, Aben: Eşlerin Aile Yapılarının Benzerliği

Toplam ve doğrudan etkiler.

Araştırma doğrultusunda yapılan analiz sonucunda toplam ve doğrudan etkiler incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda evlilikte problem çözme becerisinin ($\beta = .42$, $p < .05$) evlilik uyumunu doğrudan pozitif yönde etkilerken, iletişim şekillerinin ($\beta = -.40$, $p < .05$) evlilik uyumunu doğrudan negatif yönde etkilediği görülmektedir. Modelde evlilikte problem çözme becerilerinin evlilik uyumu üzerindeki toplam etkisi $d = .42$ iletişim şekillerinin evlilik uyumu üzerindeki toplam etkisi $d = -.40$ olarak bulunmuştur. Ayrıca cinsel yaşam kalitesi ($\beta = .17$, $p = .003$) ve eşlerin aile yapılarının benzerliklerinin ($\beta = .08$, $p = .053$) evlilik uyumu üzerinedoğrudan pozitif yönde etkisi olduğu görülmekle birlikte bu etkinin oldukça düşük düzeyde olduğu söylenebilir. Kline’a göre.10’dan küçük değerler düşük etkilere, .30’larda olan değerler orta düzeyde etkilere, .50 ve üzeri olan değerler yüksek düzeyde etkilere işaret etmektedir. Elde edilen etki büyüklüğü incelendiğinde iletişim şekillerinin ve problem çözme becerilerinin evlilik uyumu üzerinde orta düzeyde etkisinin olduğu söylenebilir. Ayrıca iletişim şekillerinin, problem çözme becerilerinin, cinsel yaşam kalitesinin ve eşlerin aile benzerliklerinin evlilik uyumundaki değişimin %77’ini açıkladığı görülmektedir ($R^2 = .77$).

Erkeklerin evlilik uyumlarını etkileyen unsurların yapısal model ile test edilmesi.

Tablo 27 incelendiğinde ileri sürülen yapısal modelin elde edilen verilerle iyi düzeyde uyum gösterdiği anlaşılmaktadır ($\chi^2= 63.410$, $sd= 32$, $\chi^2/sd(32)= 1.982$, $RMSEA= .06$ ($LO=.04$, $HI=.08$), $SRMR=.08$, $CFI= .97$, $GFI= .89$, $TLI= .95$).

EPÇÖ: Evlilikte Problem Çözme; ÇÜÖ: Çift Uyum; İŞÖ: İletişim Şekilleri, Yık.: Yıkıcı İletişim Örüntüsü; Agr.: Saldırgan iletişim Örüntüsü; Yap.: Yapıcı İletişim Örüntüsü; Dyg.: Duygusal-Mantıksal İletişim Örüntüsü; CYKÖ: Cinsel Yaşam Kalitesi, Aben: Eşlerin Aile Yapılarının Benzerliği

Şekil 15. Yapısal modele ilişkin path diyagramı.

Tablo 27. Yapısal Modele İlişkin Uyum İndeksleri

Uyum Ölçüsü	Değer	Ölçüt*
$\chi^2/sd(32)$	1.982	< 3
RMSEA	.06	< .05 (Mükemmel Uyum)
CFI	.97	>.90
GFI	.89	>.90
TLI	.95	>.90

(*) Kline, 2011; Tabachnick ve Fidell, 2007

Buna göre test edilen yapısal modelde istatistiksel açıdan anlamsız olan her hangi bir yol bulunmamaktadır. Yapısal modele ilişkin standartlaştırılmış ve standartlaştırılmamış regresyon katsayıları ve t değerleri parametre tahminleri Tablo 28’de sunulmuştur.

Tablo 28. Yapısal Modele ilişkin Parametre Tahminleri

Yol	Standartlaştırılmamış Regresyon Katsayıları	Standartlaştırılmış Regresyon Katsayıları	t-değeri
ÇUÖ←EPÇÖ	.44	.17	1.78
ÇUÖ←CYKÖ	.09	.11	1.65
ÇUÖ←ABEN	1.42	.06	1.21
ÇUÖ←İŞÖ	-1.39	-.66	-5.01***
Yap←İŞÖ	-.79	-.62	-6.33***
Dyg←İŞÖ	-.81	-.86	-8.09***
Yık←İŞÖ	1.00	.64	—
Agr←İŞÖ	.69	.63	7.62***

* Bu değerler tahmin amaçlı 1'e eşitlenmiştir. **p< .05, ***p< .001; EPÇÖ: Evlilikte Problem Çözme; ÇUÖ: Çift Uyumu; İŞÖ: İletişim Şekilleri, Yık.: Yıkıcı İletişim Örüntüsü; Agr.: Saldırgan iletişim Örüntüsü;Yap.:Yapıcı İletişim Örüntüsü; Dyg.: Duygusal-Mantıksal İletişim Örüntüsü; CYKÖ:Cinsel Yaşam Kalitesi, Aben: Eşlerin Aile Yapılarının Benzerliği

Toplam ve doğrudan etkiler.

Araştırma doğrultusunda yapılan analiz sonucunda toplam ve doğrudan etkiler incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda iletişim şekillerinin ($\beta = -.66$, $p < .05$) evlilik uyumunu doğrudan negatif yönde etkilediği görülmektedir. Modelde iletişim şekillerinin evlilik uyumu üzerindeki toplam etkisi $d = -.66$ olarak bulunmuştur. Ayrıca evlilikte problem çözme becerileri ($\beta = .17$, $p = .074$) cinsel yaşam kalitesi ($\beta = .11$, $p = .099$) ve eşlerin aile yapılarının benzerliklerinin ($\beta = .06$, $p = .22$) evlilik uyumu üzerinde doğrudan pozitif yönde etkisi olduğu görülmekle birlikte bu etkinin oldukça düşük düzeyde olduğu söylenebilir. Kline'a göre .10'dan küçük değerler düşük etkilere, .30'larda olan değerler orta düzeyde etkilere, .50 ve üzeri olan değerler yüksek düzeyde etkilere işaret etmektedir. Elde edilen etki büyüklüğü incelendiğinde iletişim şekillerinin evlilik uyumu üzerinde orta düzeyde etkisinin olduğu söylenebilir. Ayrıca iletişim şekillerinin, problem çözme becerilerinin, cinsel yaşam kalitesinin ve eşlerin aile benzerliklerinin evlilik uyumundaki değişimin %74'ini açıkladığı görülmektedir ($R^2 = .74$).

Frekans Dağılımının Değerlendirilmesi

Örneklem grubunun eşlerin maddi açıdan farklı gelire sahip olmasının evliliğe etkisine ilişkin görüşleri.

Karı-koca arasındaki maddi açıdan farklılığın sorun olmayacağını belirtenlerle birlikte kadınların daha fazla kazanmasının evlilik için sorun teşkil edebileceğini ifade edenler olmuştur. Ayrıca az sayıda kişi maddi açıdan farklılığın sorun olabileceğini belirtirken eşlerin maddi açıdan birbirine denk olmasının daha iyi olabileceğini ifade edenler de olmuştur. Katılımcıların maddi açıdan farklılığa yönelik görüşleri Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 29. *Katılımcıların Eşlerin Maddi Açıdan Farklı Gelire Sahip Olmasının Evliliğe Etkisine İlişkin Görüşleri*

Maddi Açıdan Farklı Gelire Sahip Olma	f
Evlilik için sorun oluşturmaz.	5
Kadınların fazla kazanması sorun oluşturabilir.	5
Evlilik için sorun oluşturur.	3
Gelirin denk olması daha iyi olur.	2

Katılımcıların bazılarının eşlerin maddi açıdan farklı gelire sahip olmasına ilişkin görüşleri aşağıdaki gibi betimlenmektedir.

“Birbirine denk olması evliliği fazla etkilemese bile kadının fazla alması sorun yaratabilir” (E2).

“Evli çiftlerde erkeğin maddi durumunun daha iyi olması gerektiğine inanıyorum” (E3).

“Evliliği olumlu ya da olumsuz etkileyebilecek bir durum değil, örneğin eşim maaşımın yarısı kadar kazanıyor ve bu hiç bir zaman sorun olmadı” (K5).

“Eşler bir olabildiklerinde maddiyat önemsiz olur. Böyle bir farkın olup-olmaması sorun oluşturmaz” (E6).

“Eşlerin birbirine olan sevgisi olduktan sonra maddi konular tabiki çok uçurum şeklinde fark yoksa sıkıntı olmaz” (K8).

Örneklem grubunun eşlerin ve eşlerin ailelerinin kültürel açıdan farklı olmasının evliliğe etkisine ilişkin görüşleri.

Katılımcıların çoğu eşlerin ve eşlerin ailelerinin kültürel açıdan farklı olmasının evlilik için sorun olabileceğini belirtmiştir. Buna karşın az sayıda katılımcı bu durumun evlilik için

sorun olmayacağını belirtmiştir. İki katılımcı ise bu durumun sorun olmasının birey ile ilgili olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların eşlerin ve eşlerin ailelerinin kültürel açıdan farklı olmasına yönelik görüşleri Tablo 30’da verilmiştir.

Tablo 30. *Katılımcıların Eşlerin ve Eşlerin Ailelerinin Kültürel Açıdan Farklı Olmasının Evliliğe Etkisine İlişkin Görüşleri*

Eşlerin ve Eşlerin Ailelerinin Kültürel Açıdan Farklı Olması	f
Evliliği olumsuz etkiler.	10
Evliliği olumsuz etkilemez.	4
Kişiyeye bağılı bir durumdur.	2

Katılımcıların bazılarının eşlerin ve eşlerin ailelerinin kültürel açıdan farklı olmasına ilişkin görüşleri aşağıdaki gibi betimlenmektedir.

“Benzer olmaması ciddi olarak sıkıntıya sebep oluyor. Özellikle de evlendikten sonra. Çünkü aileler(özellikle eşimin ailesi) beklentilere giriyor. Özellikle örf ve adetlerden vazgeçmeyen kapalı bir toplumda adetler kanunlardan bile üstün gibi. Ayak uydurmaya çalışıyorum ama çok zor. Kişiden kişiye değişir ama bence benzer olmalı ya da eş adayı bazı şeylere katlanmalı çünkü eşler mutluluğu yakalasalar bile ailelerde de huzur sağlanmadı mı olmuyor. Hep bir yerden sıkıntı çıkıyor” (K4).

“Bence önemli bir konu kültürel farklılıklar ilişkileri yıpratır. Bu problem olacak bir sorun olsada bir tarafın ya da her iki tarafın fedakârlık yapıp bazı şeylere göz yumması gerek” (K6).

“Kültürel açıdan eşlerin denk olması evliliği olumlu etkiler” (E1).

“Çok etkileyeceğini sanmıyorum. Sonuçta ortak değerlerimiz bizi buluşturacağından kültürel farklılık zenginliğe dönüşür. Eşim kürt ben Türküm çok da mutlu ve huzurluyuz”(E7).

“Bence evlilik sadece iki kişi arasında gerçekleşmiyor. Ailelerde yeni bir kültüre, adetlere adapte olmaya çalışıyor. Zaten her ailenin meyvesi değil mi? Ayna durumunu göğüsleyen karı kocanın anlaşabiliyor olması ailelerinde anlaşabileceğini gösterir. Bu durum tam tersi için de geçerlidir”(K8).

Yapılan görüşmeler dışında anket formunda “eşlerin veya eşlerin ailelerinin farklı kültürlerle sahip olması evlilik için sorun oluşturur mu?” şeklinde sorulan soruya verilen cevaplara ilişkin bilgiler Tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31. *Katılımcıların Eşlerin ve Eşlerin Ailelerinin Kültürel Açından Farklı Olmasının Evliliğe Etkisine İlişkin Bulgular*

“Eşlerin veya eşlerin ailelerinin farklı kültürlerle sahip olması evlilik için sorun oluşturur mu?”	f	%
Evlilik için sorun oluştur	188	.66
Evlilik için sorun oluşturmaz.	97	.34

Yapılan değerlendirme sonucunda katılımcıların çoğunluğunun kültürel farklılıkları evlilik için sorun olarak gördükleri söylenebilir.

Örneklem grubunun eşlerin dini inançlar ve uygulamalar açısından birbirinden farklı olmasının evliliğe etkisine ilişkin görüşleri.

Katılımcıların çoğu eşlerin dini inançlar ve uygulamalar açısından farklı olmasının evlilik için sorun olabileceğini belirtmişlerdir. Bununla birlikte katılımcılardan iki kişi bu farklılığın evlilik için sorun olmayacağını belirtirken bir kişi bu durumun bireyin kendisiyle ilgili olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcıların eşlerin dini inanç ve uygulamalar açısından birbirinden farklı olmasına yönelik görüşleri Tablo 32’de verilmiştir.

Tablo 32. *Katılımcıların Eşlerin ve Eşlerin Dini İnançlar ve Uygulamalar Açından Farklı Olmasının Evliliğe Etkisine İlişkin Bulgular*

Eşlerin Dini İnançlar ve Uygulamalar Açısından Birbirinden Farklı Olması	f
Evlilik için sorun oluştur	13
Evlilik için sorun oluşturmaz.	2
Kişiyeye bağlıdır.	1

Katılımcıların bazılarının eşlerin dini inançlar ve uygulamalar açısından farklı olmasına ilişkin görüşleri aşağıdaki gibi betimlenmektedir.

“Benim için dini inançların birbirlerine yakın olması çok önemlidir. Hayat felsefemi buna göre yönlendiririm. Eşimin de benim gibi düşünmesi (inanç yönünden) mutluluğumuzu artırıyor”(K3).

“Kesinlikler yakın olmalı yoksa problemler çıkar” (K6).

“En önemlisi bu. Benzer olmalı hatta aynı olmalı” (E4).

“Evliliği çok fazla etkilemez”(E2).

“Kişilerin birbirlerinin ne kadar tölere edebildikleri ile doğru orantılı olarak sorun artar ve azalır. Kabul etmek yerine sürekli eleştiri yapılması sorunu büyütür”(E6).

Yapılan görüşmelere ek olarak anket formunda “eşlerin dini inançlar ve uygulamalar açısından birbirinden farklı olması evlilik için sorun oluşturur mu?” ve "dini uygulamalar sizin için ne kadar önemlidir? şeklinde sorulan soruya verilen cevaplara ilişkin bilgiler Tablo 33'te verilmiştir.

Tablo 33. *Katılımcıların Eşlerin Dini İnançlar ve Uygulamalar Açısından Birbirinden Farklı Olmasının Evliliğe Etkisine İlişkin Bulgular*

“Eşlerin Dini İnançlar ve Uygulamalar Açısından Birbirinden Farklı Olması Evlilik İçin Sorun Oluşturur Mu?”	f	%
Evlilik için sorun oluşturur.	180	62.9
Evlilik için sorun oluşturmaz.	106	37.1

Yapılan değerlendirme sonucunda katılımcıların çoğunluğunun dini inançlar ve uygulamalar açısından farklılığı evlilik için sorun olarak gördükleri söylenebilir.

Tablo 34. *Katılımcıların Dini Uygulamalar Sizin İçin Ne Kadar Önemlidir Sorusuna Yönelik Cevaplarına İlişkin Bulgular*

“Dini Uygulamalar Sizin İçin Ne Kadar Önemlidir?”	f	%
Çok önemli	150	52.8
Orta düzeyde önemli	92	32.4
Çok az önemli	14	4.9
Hiç önemli değil	28	9.9

Yapılan araştırma sonucunda katılımcıların çoğunluğu dini uygulamaların evlilik için önemli olduğunu ifade etmişlerdir.

Örneklem grubunun evlilik sürecinde ne gibi problemlerle karşılaştığınız sorusuna ilişkin görüşleri.

Katılımcıların çoğu evlilik sürecinde ailevi sorunlarla karşılaştıklarını belirtmekle birlikte kültürel farklılıklar ve maddiyat gibi sorunlarla karşılaştıklarını da belirtmişlerdir. Katılımcıların evlilik sürecinde ne gibi problemlerle karşılaştıklarına yönelik görüşleri Tablo 35'te verilmiştir.

Tablo 35. *Katılımcıların Evlilik Sürecinde Ne Gibi Problemlerle Karşılaştığına İlişkin Bulgular*

<i>Katılımcılar Evlilik Sürecinde Ne Gibi Problemlerle Karşılaşmaktadırlar</i>	<i>f</i>
Ailelerden kaynaklı problemler	6
Kültürel farklılıklar	2
Maddiyat	2

Katılımcıların bazılarının evlilik sürecinde ne gibi problemlerle karşılaştıklarına ilişkin görüşleri aşağıdaki gibi betimlenmektedir.

"Benim en büyük problemin eşimin ailesi ile oldu. Görümcelerimizin haksız ithamlarına maruz kaldımç Kayınvalidemin kızlarını savunması, eşimin üstüne bu kadar gelmeleri hem eşimi hem de beni çok üzdü..."(K4).

"Ailevi problemlerle karşılaştım. Belentilerim hep boş, karşılıksız kaldı, üzüldüm. Artık gözardı etmeye, takmamaya başladım. Takmadıkça, karşı taraf daha çok üstüne düşmeye başladı" (K2).

"Ailelerden kaynaklanan problemlerle karşılaşıldı diyalogu en aza indirmesüresiyle sorun en aza indirilmiştir" (K1).

"İlk olarak kültürel farklılıklar, fiziki uzaklık ve kariyer durumundaki farklılıktan dolayı karşı tarafın evliliğe onay vermesi zor oldu. Ancak kendimizi daha yakından tanıtmaya ve evlilikte ısrar etme ile problem çözüme kavuştu (E5)."

"Parasal konular. Havuz sistemine geçmeye uzun süre alışamadım ve kabul etmedim. Ama zaman gösterdi ki evlilikte attığın taş aynı yere gitmeli (K8).

"Maddi zorluklar. Çok çalışıp az konuşarak (E8).

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın amaçları doğrultusunda istatistiksel işlemler gerçekleştirilmiş ve gerçekleştirilen istatistiksel çözümlere ilişkin bulgular ilgili alan yazısı dikkate alınarak tartışılmıştır. Ayrıca bu araştırma da evlilik uyumunun problem çözme becerileri, iletişim becerileri, cinsel yaşam ve eşlerin aile yapılarının benzerliği açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Kuramsal çıkarımlar doğrultusunda problem çözme becerileri, iletişim becerileri, cinsel yaşam ve eşlerin aile yapılarının benzerliğinin evlilik uyumu üzerinde etkisi olduğuna ilişkin varsayım doğrultusunda yapısal bir model geliştirilmiştir. Bu modelin cinsiyet açısından farklılık gösterebileceği düşünülerek çalışma bu doğrultuda sonuçlandırılmıştır.

Problem çözme becerileri, iletişim becerileri, cinsel yaşam kalitesi ve eşlerin aile yapılarının benzerliklerinin evlilik uyumu üzerindeki etkisi araştırıldığında iletişim becerilerinin evlilik uyumunu birinci sırada yordadığı; problem çözme becerilerinin ise ikinci sırada yordadığı görülmektedir. Cinsiyet değişkeni göz önüne alındığında ise kadınların evlilik uyumunu birinci sırada iletişim becerilerinin, ikinci sırada ise evlilikte problem çözme becerilerinin yordadığı görülmektedir. Erkeklerin evlilik uyumunu ise iletişim becerilerinin birinci sırada ve önemli derecede yordadığı görülmektedir. Bununla birlikte cinsel yaşam kalitesi ve eşlerin aile yapılarının benzerliklerinin evlilik uyumunu düşük düzeyde yordadığı görülmektedir. Bu bağlamda iletişim becerilerinin evlilik uyumunu yordamada önemli etkenlerden birisi olduğu söylenebilir.

Evlilik uyumunun çeşitli değişkenler açısından incelenmesi.

Evlilik uyumunun sosyo ekonomik düzeye dayalı farklılıklarına ilişkin bulgular.

Araştırma sonucunda geliri giderden çok olan bireylerin evlilik uyumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan çeşitli araştırmalar sonucunda benzer bulgulara ulaşılmıştır (Özaydınlık, 2014; Şener & Terzioğlu, 2008; Yıldırım, 1993) Bu durum düşük sosyo ekonomik düzeye sahip bireylerin eğitimlerinin düşük olması, daha düşük gelirli mesleğe sahip olmaları, temel ihtiyaçlarını zamanında karşılayamamaları ile ilişkili olabilir (Yıldırım, 1993). Bu durum maddi olanaklar ile temel ihtiyaçların karşılanması, ekonomik olarak bağımsız olan bireylerin geçim derdi yaşamadıkları için kendilerine özel zaman

ayırabilmeleri ile açıklanabilir (Özaydınlık, 2014). Ayrıca geliri düşük olan bireylerin evlilik sürecinde çeşitli maddi problemlerle karşılaşabilmeleri, geçimini sağlayabilmek için ek gelir getiren işte çalışmak istemeleri ve bu nedenle aileye ayrılacak olan zamanın azalması, eğitim düzeylerinin düşük olması, eşlerin maddiyat açısından stresli olmaları ve en küçük problemi büyütebilmeleri ile ilişkilendirilebilir.

Evlilik uyumunun çocuğunun olup olmadığına dayalı farklılıklarına ilişkin bulgular.

Çocuk sahibi olma ve evlilik uyumu ilişkisini incelemek üzere yürütülen analizlerin sonuçları çocuk sahibi olmayan katılımcıların evlilik uyumu puanlarının ortalamalarının çocuk sahibi olan katılımcıların evlilik uyumu puanlarının ortalamalarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Yapılan çeşitli araştırmalar sonucunda benzer bulgulara ulaşılmıştır (Çetinkaya Kodan & Gençdoğan, 2014; Denli, 2016; Fidanoğlu, 2006; Hoşgör, 2013; Yeşiltepe & Çelik, 2014). Araştırma sonucundan farklı olarak çocuk sahibi olmanın evlilik uyumunu etkilemediği (Abalı, 2017; Demiray, 2006; Nalbant, 2017; Güçlü-Ergin, 2008; Tutarel-Kışlak & Çabukça, 2002) ya da evlilik uyumunu artırdığı (Hasta, 1996) bulgusuna ulaşan çeşitli araştırmalar olmasına rağmen araştırma bulguları genellikle çocuk sahibi olmanın evliliği olumsuz yönde etkilediği şeklindedir. Çeşitli araştırmacılar bu durumu çocuk ile birlikte aile içi rollerinin yeniden düzenlenmesi, eş rolüne ebeveynlik rolünün eklenmesi ile birlikte ev içi sorumlulukların artması, çocuğun gereksinimleri için harcanan zaman ve çabanın artmasıyla birlikte eşlerin birbirlerine ayırdıkları zamanın azalması, ev masraflarının artması, eşlerin uyku düzenlerinin bozulması, sosyal ve cinsel yaşamlarının kısıtlanması, kadınların sorumluluklarının daha da artması, erkeklerin bu sorumluluğu paylaşmada yetersiz olması vb. gibi nedenlerle açıklamışlardır (Demiray, 2006; Denli, 2016).

Ailedeki dayanışmayı artıran etkenlerden birisi olan çocuk aynı zamanda evlilikte büyük sorun kaynağı da olabilmektedir. Çocuğun doğumu ile birlikte eşlerin birbirlerine ayırdıkları zaman azalmakta, zamanın çoğunu evde geçirme zorunluluğu olması ve sosyal etkinliklere katılımı kısıtlamakta ve evdeki yaşantı sıradanlaşmakta ve sıkıcı olmaya başlamaktadır. Bu durumun sonucu olarak evlilikteki dayanışmanın sürdürülmesi tehlikeye girmektedir (Bilen, 2009). Araştırma sonucunda alan yazısı ile ilişkili olarak çocuğun doğumu ile evlilik uyumunun azaldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu durum doğumla birlikte çocuğun bakımıyla ilgili annenin eşinden beklediği anlayış ve hoşgörünün yetersiz olmasıyla birlikte annenin yaşadığı stresin artması ve bu stresi eşine yansıtması ile açıklanabilir. Ayrıca her ne kadar çocuğun bakımıyla ilgili olarak koca yardım ediyor olsa da bu yardımın annenin

beklentisinin altında kalması ve annenin stresini azaltacak düzeyde olmaması ile ilişkilendirilebilir.

Evlilik uyumunun çalışma durumuna dayalı farklılıklarına ilişkin bulgular.

Araştırma sonucunda çalışma durumu değişkeni ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. Yapılan çeşitli araştırmalar sonucunda benzer bulgulara ulaşılmıştır (Akpınar, 2016; Demiray, 2006; Karduz, 2009; Kaya, 2017; Kocadere, 1995;Özaydınlık, 2014). Hem kadın hem de erkekler eşler için çalışma ya da çalışmama durumunun evlilik uyumu üzerinde çok az etkisi olduğu bulunmuştur (akt., Akpınar, 2016). Bu durum eşlerin çalışıp çalışmamalarından çok birbirlerini anlayıp gerekli desteği birbirlerine gösterip hayatlarını kolaylaştırmanın evlilik uyumunda daha önemli olması ile ilişkili olabilir (Özaydınlık, 2014). Her ne kadar maddi gelir arttıkça çiftlerin evlilik uyumları artsa da ailede en az bir kişinin çalışıyor olması evlilikteki uyumsuzluğu azaltmaktadır. Bu araştırma da çalışma durumuna göre bir farklılaşma olmaması çalışmayan kesimin çoğunlukla kadınlardan oluşması ve toplumsal roller gereği kadının çalışmamasının evlilik için fazla sorun oluşturmaması ile açıklanabilir. Ayrıca toplumsal roller gereği erkeğin düzenli bir işte çalışıyor olması evlilikteki maddi problemlerden kaynaklı uyumsuzlukların oluşmasını engelleyebilmektedir (Dedeoğlu, 2009). Araştırma doğrultusunda çalışma durumu ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir farklılaşmanın olmaması kadın ve erkeğin birlikte çalıştığı aileler de eşler arasında hoşgörünün daha fazla olması ve ev içi rollerde birlikte görev almaları ile açıklanabilir.

Evlilik uyumunun fiziksel veya psikolojik bir rahatsızlık durumuna ve son bir yıl içinde karşılaşılan olumsuz olay durumuna dayalı farklılıklarına ilişkin bulgular.

Araştırma sonucunda fiziksel veya psikolojik rahatsızlığı olan bireylerin evlilik uyumları daha düşük bulunmuştur. Yapılan çeşitli araştırmalar sonucunda fiziksel(Çoban, Nehir, Demirci & Başaran, 2008; Whisman, Davila & Goodman, 2011) ve psikolojik rahatsızlıklar ile evlilik yaşantısı arasında anlamlı ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Chakrabarti, Kulhara & Verma, 1993; Eriki, 2017; Hafner & Spence, 1988; Hawkins & Booth, 2005;Yeşiltepe & Çelik, 2014). Evlilik işleyişini etkileyen faktörlerden birisinin de ruhsal ve fiziksel durumlar olduğu ifade edilmektedir (Yıldırım & Korkut, 2015). Bu bağlamda sağlıklı olma ile evliliğin sağlıklı işlemesi arasında yakın bir ilişki vardır (Kiecolt-Glaser & Newton, 2011). Fiziksel veya psikolojik durum ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki olması bireyin daha olumlu duygulara sahip olması, daha özgüvenli olması ve yaşamın değerli olduğuna yönelik algısıyla birlikte genel bir iyilik haline ve dolayısıyla psikolojik uyumunun iyi olması ile açıklanabilir (Yüksel, 2013).

Araştırma sonucunda son bir yıl içinde olumsuz olay yaşayan bireylerin evlilik uyumları daha düşük bulunmuştur. Eşlerin Bloom, Asher, White ve birçok araştırmacı tarafından evlilik ilişkisinde yaşanan olumsuzluğun çiftlerin ya da diğer aile bireylerini fiziksel ve ruhsal olarak olumsuz yönde etkileyebileceği bulunmuştur (akt., Kışlak, 1997). Zaman zaman karşılaşılan ayrılık, bir yakının ölümü, maddi sıkıntılar, kronik hastalıklar vb. gibi olumsuzluklar stres yaratabilir ve insanın yaşamını yönlendirebilir. Artan stres düzeyi de yaşamdan alınan zevki azaltabilir ve ilişkilerde bir takım sorunların ortaya çıkmasına sebep olabilir (<https://burem.boun.edu.tr/node/50>). Bu nedenle karşılaşılan bir takım olumsuzluklar sonucu artan stresin evliliği olumsuz yönde etkilemesi kaçınılmaz olmaktadır. Bu araştırma sonucunda beklenen şekilde son bir yıl içinde olumsuz olay yaşayan çiftlerin evlilik uyumlarının düşük olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda sağlıklı bireyin sağlıklı evlilik sağlıklı aile ve sağlıklı toplumun temeli olduğu söylenebilir.

Evlilik uyumunun evlilik süresine dayalı farklılıklarına ilişkin bulgular.

Araştırma sonucunda evlilik süresi ile evlilik uyumları arasında anlamlı farklılaşma 1-5 yıllık evli olan çiftler lehine anlamlı bulunmuştur. Benzer şekilde yapılan çeşitli araştırmalar sonucunda evlilik süreleri “0-5 yıl” olan bireylerin evlilik uyumları anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur (Demir, 2016; Fidanoğlu, 2017; Güren, 2017; Şener, 2002; Şener & Terzioğlu, 2008; Özaydınlık, 2014; Uşaklı, 2010; Yıldız, 2012). Demiray (2006) tarafından yapılan çalışma sonucunda evlilik uyumunun ilk 10 yıldan sonra azaldığı görülmüştür. Evliliğin ilk beş yılından itibaren çiftlerin evlilik uyumlarının azalması ailelerin çocuk sahibi olmasıyla birlikte ekonomik ve psiko-sosyal sorumlulukların artması, çiftlerin birbirlerine ayırdıkları sürenin azalması ve evliliğin artık monotonlaşması ile açıklanabilir (Şener & Terzioğlu, 2008). Evlilik süresi arttıkça evlilik uyumlarının azalması bireylerin birbirlerine olan sevgi gösterme davranışlarında azalma olması ile ilişkilendirilebilir (Demir, 2016). Evliliğin ilk yıllarından sonra evlilik uyumunun azalması çocuğun doğumu ile birlikte kadınların sorumluluklarının artması ve erkeklerin bu sorumlulukları paylaşmada yetersiz olması ve her iki tarafın ailelerinin de daha fazla müdahalede bulunması, özellikle kayınvalidelerin fazla müdahalede bulunması, yaşam koşullarının zorlaşması ve maddi sıkıntıların artması ile ilişkilendirilebilir (Yıldız, 2012). Kısaca evliliğin ilk yıllarında çiftlerin evlilik uyumlarının yüksek olması evliliğin ilk yıllarında eşlerin birbirlerine olan sevgi ve ilgisinin fazla olması, evliliğe yönelik sorumlulukların henüz başlangıcında olmaları, zamanın çoğunu birlikte geçirmeleri ile açıklanabilirken evlilik süresi arttıkça evlilik uyumunun azalması ailenin büyümesiyle birlikte sevgi ve ilginin ailenin diğer fertleri ile paylaşılması, eşle paylaşılan zamanın azalması ve sorumlulukların artması ile açıklanabilir.

Evlilik uyum düzeyi ve hafta sonu eş ile geçirme değişkeni arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik bulgular.

Araştırma sonucunda her zaman hafta sonunu eş ile birlikte geçirenlerin evlilik uyumları diğerlerine göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. İyi ve kötü evliliklerde bireylerin eşleri ile boş zamanlarını ne kadar sıklıkla birlikte geçirdiklerinin araştırıldığı çalışma sonucunda evliliğin değerlendirilmesi ile hangi sıklıkla birlikte vakit geçirildiği arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur (Kocadere, 1995). Benzer şekilde Orthner ve Mancini (1986) tarafından yapılan çalışma sonucunda boş zaman etkinlikleri ile aile bağları arasında pozitif yönde ilişki olduğu bulunmuştur. Boş zamanlarda gerçekleştirilen etkileşim ile evlilikteki etkileşim arasında anlamlı bir ilişki vardır (Orthner, 1976). Holman ve Epperson (1984) boş zaman etkinliklerinin hem evlilikten etkilendiği hem de evliliği etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Özellikle boş zaman aktiviteleri ile evlilik tatmini arasında pozitif yönde ilişki söz konusudur (Heather, Johnson, Zabriskie & Brian, 2006). Eşlerin boş zamanlarını ya da haftasonlarını birlikte geçirmeleri eşler arasındaki iletişimi güçlendirmesi, eşlerin birbirlerini daha iyi anlaması ve baş başa kalacak zamanlarının kaliteli geçirilmesi ile açıklanabilir.

Bir diğer ifadeyle eşlerin ailedeki sorumluluk ve görevleri paylaşmaları ile birlikte önemli olan görevlerin ötesine geçerek eşlerin birbirleri ya da aileleri için bir şeyler yapabilmeleridir. Bu çaba evlilik sürecindeki ilişkiyi kuvvetlendirir (Bilen, 2009). Bu bağlamda evlilik uyumunu artırma açısından eşlerin birlikte vakit geçirebilecekleri ortak eğlence alanlarının oluşturulmasının önemli olduğu söylenebilir.

Evlilik uyumunun ebeveynlerinin evliliklerine yönelik alguları değişkenine ilişkin farklılıklarına ilişkin bulgular.

Araştırma sonucunda ebeveynlerinin evliliklerini çok mutlu olarak algılayanların ebeveynlerinin evliliklerini mutlu ve çok mutsuz olarak algılayanlara göre evlilik uyumları anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Muench ve Landrum (1994) araştırma sonucunda ebeveynlerinin evliliğini mutsuz olarak algılayan kızların evliliğe yönelik olumsuz tutumlara sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır (Akt.,Gazioğlu, 2006). Ebeveynler ve çocuklar arasındaki iletişim evlilik uyumunu etkilemektedir (Karadağ, 2015). Ebeveynlerin karşılaştıkları sorunları nasıl çözümledikleri doğrudan ve dolaylı olarak ailenin diğer fertlerini de etkilemektedir ve sergilenen tutum bireylerin benzer davranışları sergilemelerine neden olmaktadır (Camadan, Karataş & Bozali, 2017). Ayrıca sağlıklı bir evlilik kendisine saygısı

ve güveni olan çocukları yetiştirir (Bilen, 2009). Dolayısıyla bu durum bireylerin evlilik yaşamı da dâhil olmak üzere hayatı boyunca diğer bireylerle olan ilişkilerini de etkileyecektir.

Çocukların evlilikle ilgili sağlam bir felsefe oluşturabilmeleri anne-babalarının birbirleriyle kurdukları yakın, anlayışlı ve tutarlı ilişki ile ilgilidir. Mutsuz evlilikler gelecekteki mutsuz evliliklere zemin hazırlamaktadır (Bilen, 2009). Bir diğer ifadeyle mutlu bireyler için mutlu ailelere ihtiyacımız vardır (Salman, 2016). Uyumsuz bir ailede yetişen bireyler evlilikle ilgili daha fazla olumsuz duygu ve yargılara sahip olabilmekte ve uyumsuz evliliklerin zincirleme şekilde kuşaklar yoluyla sürüp gitmesine neden olabilmektedir (Bilen, 2009).

Yapısal eşitlik modellemesinin incelenmesi.

Problem çözme becerilerinin evlilik uyumu üzerindeki etkisinin incelenmesi.

Araştırma sonucuna göre problem çözme becerileri evlilik uyumundaki değişimin %29'unu açıklamaktadır. Model üzerindeki doğrudan etkisi incelendiğinde problem çözme becerilerinin evlilik uyumu üzerinde pozitif yönde etkisi olduğu bulunmuştur. Bu bağlamda problem çözme becerilerinin evlilik uyumu açısından önemli bir değişken olduğu söylenebilir. Bir diğer ifadeyle problem çözme becerilerindeki artış çiftlerin evlilik uyumlarını da artırabilmektedir. Problem çözme becerisi evlilik sürecinde geliştirilebilen ve evliliği geliştiren önemli becerilerden birisidir. Hemen hemen her evlilikte yaşanan sorunları problem becerisine sahip bireyler rahatlıkla çözebilmekteyken problemi çözmekten kaçınan bireyler için sorunlar zamanla daha da karmaşık hale gelebilmektedir. Bu nedenle etkili problem çözme becerisi aile içi fonksiyonların devamı için önemlidir (Epsteins, 1993).

Evlilik sürecinde karşılaşılan sorunlar karşısında etkin problem çözme becerilerine sahip olan bireylerin sorunlarla daha kolay mücadele edebildiği ve problemi kalıcı olmaktan kurtarıp çözülebilir hale getirdiği görülmektedir. Sorunların sağlıklı ve kalıcı bir şekilde çözümlenebilmesi için eşlerin duygusal, maddi ve manevi yönden birbirlerini desteklemeleri önemlidir. Eşler birbirlerini sosyal, duygusal, maddi ve manevi yönden desteklemeyi öğrenebilirlerse, karşılaşılan soruna bir anlam yükleyebilirlerse ve problemin çözülmesine ilişkin meydan okumayı başarabilirlerse evlilikte problem çözme becerilerini geliştirebilirler (Turan, 2015). Bu bağlamda karşılaşılan sorunların kalıcı bir şekilde çözülebilmesi için problem çözme becerilerinin doğru bir şekilde kullanılabilmesi önemlidir. Eşlerin evlilik sürecinde karşılaşılan sorunların üstesinden gelebilmesi, sorunları çözebilmesi için gerekli davranışları göstermesi, evlilik ilişkisinin istikrarlı bir şekilde devam edebilmesi için önemlidir (Akça, Koca & Yüksel, 2017). Mutlu çiftlerin problem çözme davranışlarının

mutsuz çiftlere göre daha yüksek olduğu ve mutsuz çiftlerin çok fazla tartışmaları ve etkili iletişim becerilerini kullanamadıkları belirtilmektedir (Wright & Fichten, 1983). Yapılan birtakım araştırmalar sonucunda problem çözme becerilerinin evlilik uyumunu yordadığı sonucuna ulaşılmıştır (Johnson vd., 2005). Bu bağlamda evliliğin devamlılığı konusunda ele alınması gereken en önemli etmenlerden birisi problem çözme becerilerinin olduğu söylenebilir (Taylan, 1990). Evlilikte mutluluk çiftlerin ilişki kurma becerisi ile ilişkilendirilmekte ve bu bağlamda da problem çözme becerilerinin önemli iletişim kurma becerilerinden olduğu düşünülmektedir (Rusbult vd., 1996). Problem çözme sürecindeki olumsuz yaklaşımlar evliliği sonlandırabilmektedir (Eriştiren, İncesu, Yetin & Alpay, 2001). Bir diğer ifadeyle problem çözme sürecinde başarısız olan çiftlerin evliliğin ilerleyen yıllarında karşılaşılan zorluklar açısından risk grubunda yer almaktadır (Pasch & Bradbury, 1998).

Evlilik uyumunu etkileyen birçok faktör arasında problem çözme becerilerinin evlilik uyumları üzerinde belirleyici bir etkisi olduğu düşünülmektedir (Demir, 2016). Yapılan çeşitli araştırmalar sonucunda evlilik içi sorunlarda problem çözme becerilerinin etkin şekilde kullanılmasının evlilik uyumunu artırdığı sonucuna ulaşılmıştır (Ebenuwa-Okoh, 2008; İlketenci, 2004; Hacı, 2011; Malkoç, 2001; Marchand, 2004; Özen, 2006; Sardoğan & Karahan, 2005). Ayrıca Güven (2005) tarafından yapılan çalışma sonucunda evlilikte problem çözme becerilerinin evlilik doyumunu birinci sırada yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Batık ve Kalkan (2017) yaptıkları çalışma sonucunda evlilik doyumunu etkileyen faktörleri önem sırasına göre sıraladığında birinci sırada “evlilikte sorun çözme” etmeninin etkili olduğu görülmektedir. Güven ve Sevim (2016) tarafından yapılan çalışmada evlilikte problem çözme puanlarının bu çalışma bulguları doğrultusunda evlilik doyumunun önemli bir yordayıcısı olduğu görülmüştür. Problem çözme değişkeninin varyansa katkısının %29 olduğu olduğu bulunmuştur. Bu çalışma kapsamında elde edilen bulgular yukarıda ifade edilen çıkarımları destekler niteliktedir.

Problem çözme becerilerinin evlilik uyumu üzerindeki etkisinin cinsiyet açısından incelenmesi.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre evlilikte problem çözme becerilerinin evlilik uyumundaki değişimin %29'unu açıkladığı görülmektedir. Cinsiyet değişkeni dikkate alındığında ise evlilikte problem çözme becerilerinin kadınların evlilik uyumlarındaki değişimin % 40'ını açıkladığı; erkeklerin evlilik uyumlarındaki değişimin ise %17'sini açıkladığı görülmektedir. Model üzerindeki doğrudan etkiler incelendiğinde evlilikte problem çözme becerilerinin evlilik uyumu üzerindeki pozitif yönde etkisi olduğu sonucuna

ulaşmıştır. Bu bulgu kadın bireylerin evlilik uyumlarını açıklamada problem çözme becerilerinin orta düzeyde etkili olduğu, erkek bireylerin evlilik uyumlarını açıklamada ise oldukça düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

Evlilikte problem çözme ilgili çalışmaların odaklandığı konulardan birisi ise problem çözme becerileri açısından kadın ve erkekler arasındaki farklardır (Ülker,2011). Rusbult vd.,(1996) tarafından yapılan çalışmada kadınların erkeklere göre daha yapıcı problem çözme becerileri kullandıkları bulunmuştur. Yıldız (2005) tarafından yapılan araştırma sonucunda benzer şekilde kadınların problem çözme becerilerinin erkeklerden daha iyi olduğu görülmüştür. Taştan (1996), cinsiyet açısından eşler arasında iletişimde farklılıklar olduğunu ve kadınların karşılaşılan sorunlar karşısında daha olumlu iletişim kurduklarını bulmuştur. Kadınların karşılaştıkları problemler karşısında daha yapıcı bir şekilde problem çözme davranışı gösterdiği ve problemi çözene kadar daha sabırlı ve ısrarcı oldukları görülmüştür (Ergin & Dağ, 2013). Bu çalışma kapsamında elde edilen bulgular yukarıda ifade edilen çıkarımları destekler niteliktedir. Ancak bazı çalışmalarda erkeklerin problem çözme becerilerinin kadınlara oranla daha olumlu bir şekilde algıladıkları (Altunçekiç, Yaman ve Koray, 2005; Gümüş, 2015), bazı çalışmalarda ise cinsiyetin algılanan problem çözme becerilerine ilişkin bir fark yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Başar, 2011; Başol, 2014; Batıgün & Şahin, 2003; Çam, 1997; Küçük, 2013;Nazlı, 2013; Vatan & Dağ, 2009). Çalışmalardaki bulguların farklılık göstermesinin nedeni ölçümlerde farklı ölçeklerin kullanılmış olması ile ilgili olabilir (Ergin & Dağ, 2013).

Belanger, Sabourin ve El-Baalbaki (2012) tarafından 72 çift üzerinde yapılan araştırma da baş etme biçimleri, problem çözme davranışları ve evlilik ilişkisi arasındaki ilişkisi araştırılmıştır. Araştırma sonucunda özellikle kadınlarda bütün baş etme biçimleri ile evlilik doyumları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur.

Problem çözme becerilerinin evlilik uyumunu yordayan değişkenlerin kadın ve erkekler için farklılık göstermesi cinsiyet rolleri ile ilgili olabilir. Türk toplumunda duygular ve ifadelerin kadınlara özgü, kadınsı bir yaklaşım olarak düşünülmesi ile ilişkilendirilebilir. Türk kültüründe erkeklerin cinsiyet rolleri gereği ve bu rollerin sınırlarının katı ve geçirgen olmaması nedeniyle duygularının düşüncelerine yardımcı olabileceği fırsatları değerlendiremiyor olabilirler. Ayrıca bu sonuç Türk kültüründe geçerli olan cinsiyet rolleri bağlamında kadınların erkeklere oranla duygularını anlama ve manipüle etme konusunda daha fazla tecrübe elde etmeleri ile de ilişkili olabilir (İşmen, 2001).

Evlilikte iletişim becerilerinin evlilik uyumu üzerindeki etkisinin incelenmesi.

Araştırma sonucuna göre iletişim şekillerinin evlilik uyumundaki değişimin %54'ünü açıklamaktadır. Model üzerindeki doğrudan etkisi incelendiğinde iletişim şekillerinin evlilik uyumu üzerinde orta düzeyde negatif yönde etkisi olduğu bulunmuştur. Negatif yönde etki olmasının nedeni ölçekten alınan düşük puanın bireyin iletişim şekillerinin iyi olduğunu ifade etmesi ile ilgilidir. Bu bağlamda iletişim şekillerinin evlilik uyumu açısından en önemli değişkenlerden birisi olduğu söylenebilir. Bir diğer ifadeyle iletişim şekillerinin iyi olması çiftlerin evlilik uyumlarını da artırabilmektedir.

Sosyal bir varlık olan insanda ilişki kurma isteği evrenseldir. Bu ilişkiler zamanla değişir, gelişir, farklılaşır ve sonra ererler. İnsanın temel gereksinimlerinden biri olan ilişki kurma iletişim aracılığıyla sağlanır. Sağlıklı ilişki yaşayan iletişim kuran bireyler yaşamlarında daha mutlu ve sağlıklıdırlar (Kaypakoğlu, 2010). Yaşamının farklı dönemlerinde çeşitli sorunlarla karşılaşan bireyler iletişim kurmaktan kaçarak sorunu farklı şekilde çözmeye çalışırsa bu durum problemleri davranışın devam etmesine neden olabilir. İki insan arasında bir sorun varsa bu durumun geciktirilmeden ele alınması önemlidir. Kişilerarası iletişim yetersizliği eşlerin kendi aralarında iletişim sorunları yaşamalarına sebep olabilmekte ve hem evliliklerinde hem de çocukları üzerinde olumsuz etkiler oluşturabilmektedir (Önder, 2003). Avcı (2013) tarafından yapılan araştırma sonucunda romantik ilişkilerde yaşanan problemler incelendiğinde en fazla problem yaşanan alanın iletişim olduğu bulunmuştur. Romantik ilişkinin devamı olan evlilikte uyumun sağlanmasının öncelikle sağlıklı iletişimi gerektirdiği söylenebilir. Bu bağlamda yetersiz iletişim eşler arasındaki sorunların doğru şekilde algılanmaması ile sonuçlanmaktadır (Özgüven, 2000; Üncü, 2007). Evlilik ilişkisinin devamlılığı ve kalitesi açısından çiftlerin sergilemiş oldukları iletişim becerilerinin önemli olduğu söylenebilir (Duran, 2010; Özen, 2006). Çiftlerin uyumsuzluk yaşamlarının nedenleri arasında çatışma çözme davranışları ile birlikte yapıcı iletişim becerileri kullanmaları da önemlidir (Ersanlı & Kalkan, 2008). Bu nedenle evliliğin uyumlu olabilmesi için eşlerin iletişim ve insan ilişkileri açısından yeterli düzeyde olması önemlidir (Sardoğan & Karahan, 2005). Eşler arasında kurulan sağlıklı iletişim eşler arasında iş birliğini artırmaktadır (Tarhan, 2010b). Koerner ve Fitzpatrick (2002) tarafından yapılan çalışmada çiftlerin evlilik uyumları, evlilik doyumları ve sözel olmayan iletişim becerileri arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırma sonucunda evlilik uyumu ile sözel olmayan iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hacı (2011) tarafından yapılan çalışmada evlilik uyumunun en iyi yordayıcısı olarak aile içi etkileşim değişkeninin olduğu ve etkili olmayan aile içi iletişim ile evlilik uyumu arasında negatif yönde bir ilişki

olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ebebuwa-Okoh (2008) tarafından yapılan çalışmada araştırma bulgularına paralel olarak evli bireylerin etkili iletişiminin evlilik uyumunun anlamlı yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma kapsamında elde edilen bulgular yukarıda ifade edilen çıkarımları destekler niteliktedir.

Çiftler ilişkilerini dengeli bir şekilde sürdürdükleri sürece evlilikleri uzun ömürlü ve uyumlu olur. Bu nedenle eşlerin birbirleriyle kolayca konuşabildikleri ve birbirlerini etkin bir şekilde dinledikleri etkili iletişim kurma süreci önemlidir (Bilen, 2009).

Evlilikte iletişim becerilerinin evlilik uyumu üzerindeki etkisinin cinsiyet açısından incelenmesi.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre evlilikte problem çözme becerilerinin evlilik uyumundaki değişimin %54'ünü açıkladığı görülmektedir. Cinsiyet değişkeni dikkate alındığında ise iletişim becerilerinin kadınların evlilik uyumlarındaki değişimin % 40'ını açıkladığı; erkeklerin evlilik uyumlarındaki değişimin ise %66'sını açıkladığı görülmektedir. Model üzerindeki doğrudan etkiler incelendiğinde iletişim becerilerinin evlilik uyumu üzerinde negatif yönde etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu kadın ve erkek bireylerin evlilik uyumlarını açıklamada iletişim becerilerinin orta düzeyde etkili olduğunu göstermektedir.

Yapılan çeşitli araştırmalar sonucunda iletişim becerileri ile cinsiyet faktörü arasında anlamlı bir farklılığın olduğu bulunmuştur. Araştırma sonucunda kadınların iletişim becerilerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Black,2000; Çetinkaya, 2011; Çuhadar, Özgür, Akgün & Gündüz, 2014; Durukan & Maden, 2010; Şeker, 2010; Görür, 2001;Korkut, 2005;Nacar & Tümkaya, 2011; Özerbaş, Bulut, Usta, 2007). Ayrıca iletişim becerilerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşan çalışmalar da mevcuttur (Bingöl & Demir, 2011; Çiftçi & Taşkaya, 2010; Elkatmış, 2015; Gülbahçe, 2010;Özşaker, 2013; Saracoğlu, Yenice & Karasakaloğlu, 2009;Tunçeli, 2013;Ulukan, 2012). Yapılan araştırmalar sonucunda iletişim becerileri ile cinsiyet arasında farklılaşma olabileceği görülmüştür. Bu çalışma düzeyinde de iletişim şekillerinin evlilik uyumunu yordama düzeyi cinsiyet değişkenine göre farklılaşmıştır. Kadın ve erkek arasındaki iletişim farklılıkları daha çok sosyal stereotiplerle bağlantılıdır. Kadınlar konuşma alanında erkeklere göre daha akıcı ve daha yeteneklidir (Kaypakoğlu, 2010). Bir diğer ifadeyle kadın ve erkeklerin iletişim şekilleri birbirinden farklıdır. Kadınlar bir problem ile karşılaştıklarında daha çok konu ile ilgili olarak duygularını paylaşmayı tercih ederken erkekler daha çok kendi zihinsel sığınaklarına çekilmeyi tercih ederler. Bu durumda evlilikte karşılaşılan problemlerin çözülmesini geciktirebilmektedir. Bu nedenle evliliğin sürekliliği ve uyumluluğu açısından

sorunların paylaşımı ve karşı tarafın dinlenilmesi önemlidir (Tarhan, 2010b). Bununla birlikte erkeklerin evlilik uyumunu belirlemede en önemli öncüllerden birisi olarak iletişim şekilleri karşımıza çıkmaktadır.

Gerek kadın gerek ise erkekler üzerinde araştırılan modelde evlilik uyumunun en önemli yordayıcısı olarak iletişim şekillerinin olduğu görülmektedir. Bu bağlamda evlilik uyumsuzluğunun birçok nedeni olsa da çiftlerin yetersiz iletişimlerinin sorunların kökünü oluşturduğu söylenebilir (Yılmaz, 2015).

Cinsel yaşam kalitesinin evlilik uyumu üzerindeki etkisinin incelenmesi.

Araştırma sonucuna göre cinsel yaşam kalitesinin evlilik uyumundaki değişimin %13'ünü açıkladığı görülmektedir. Model üzerindeki doğrudan etkisi incelendiğinde cinsel yaşam kalitesinin evlilik uyumu üzerinde düşük düzeyde pozitif yönde etkisi olduğu bulunmuştur. Bu bağlamda cinsel yaşam kalitesinden ziyade problem çözme becerileri ve iletişim becerilerinin evlilik uyumunun anlamlı yordayıcısı olduğu söylenebilir.

Evlilik ilişkisi için eşlerin birbirlerine olan yakınlığı ve sağlıklı cinsel yaşam kritik bir önem taşımaktadır. Sağlıklı bir cinsel yaşam eşlerin birbirlerine olan yakınlıklarını etkilemektedir. Bu bağlama cinsellik etmeninin bireylerin evliliklerinden aldıkları mutluluk ve doyum açısından önemli konulardan birisi olduğu söylenebilir (Canel, 2012). Huston ve Vangelisti (1991) tarafından yapılan çalışmada evlilikte mutlu olma ile cinsellik etmeni arasında ilişki bulunmuş olmasına rağmen evlilikte mutlu olmanın daha karmaşık bir yapıya sahip olduğu bulunmuştur. Evlilikte ilişkinin önemli bir kısmını oluşturan cinsel alan birbirleriyle etkileşimleri açısından da incelenmeye değer önemli konulardan birisidir (Gülsün, Ak & Bozkurt, 2009). Bir diğer ifadeyle cinsel yaşamı evlilik yaşamından ayrı düşünmek mümkün değildir. Bu nedenle cinsel yaşamda karşılaşılan herhangi bir sorun başta evlilik yaşamı olmak üzere diğer alanları da etkileyecektir (İncesu, 2006).

Morokof ve Gilliland (1993) tarafından yapılan çalışmada kadın ve erkeklerin cinsel doyumları ile evlilik uyumları arasındaki korelasyon değeri 0.41 olarak bulunmuş ve aralarında güçlü bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Akt., Vural, 2007). Cupach ve Comstock (1990) evli bireyler üzerinde yaptıkları araştırma sonucunda cinsel doyumun cinsel iletişim memnuniyeti ile evlilik uyumu arasında aracı rol oynadığı sonucuna ulaşmışlardır. Sakmar (2010) tarafından yapılan çalışmada yüksek seviyede yapıcı iletişim şekli, cinsel doyum ve düşük seviyede iletişim şeklinin ayrı ayrı yüksek ilişki doyumunu yordadığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca Guo ve Huang (2010) Çinli aileler üzerinde yaptıkları araştırma sonucunda cinsel doyumun evlilik ilişkisi üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu

bulmuşlardır. Litzinger ve Gordon (2005) tarafından yapılan araştırma sonucunda yapıcı iletişim becerileri iyi olan çiftlerin cinsel doyumun evlilik uyumuna etkisinin önemli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde bu çalışmada da cinsel doyumun evlilik uyumunu yormamada anlamlı bir değişken olmadığı bulunmuştur. Bu bağlamda problem çözme becerileri ve iletişim şekillerinin evlilik uyumunu cinsel yaşam değişkenine göre daha anlamlı düzeyde yordadığı söylenebilir.

Cinsel yaşam kalitesinin evlilik uyumu üzerindeki etkisinin cinsiyet açısından incelenmesi.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre cinsel yaşam kalitesinin evlilik uyumundaki değişimin %13'ünü açıkladığı görülmektedir. Cinsiyet değişkeni dikkate alındığında ise cinsel yaşam kalitesinin kadınların evlilik uyumlarındaki değişimin % 17'sini açıkladığı; erkeklerin evlilik uyumlarındaki değişimin ise %11'ini açıkladığı görülmektedir. Model üzerindeki doğrudan etkiler incelendiğinde cinsel yaşam kalitesinin evlilik uyumu üzerindeki etkisipozitif yönde oldukça düşük düzeyde olduğu bulunmuştur.

Sprecher (2002) tarafından yapılan çalışma sonucunda hem kadın hem de erkekler açısından cinsel doyum ve ilişkinin kalitesi arasında güçlü bir ilişki bulunmuştur. Benzer şekilde Guo ve Huang (2010) cinsel doyumun evlilik doyumunu üzerindeki etkilerinin cinsiyet faktörüne göre değiştiğini bulmuşlardır. Bu bağlamda cinsel doyum açısından cinsiyet faktörünün önemli olduğu söylenebilir (Uzel, 2015). Velten ve Margraf (2017) tarafından yapılan çalışma sonucunda kadınların cinsel doyumlarının erkeklerin cinsel doyum düzeyinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma sonucunda da cinsel yaşam kalitesinin evlilik uyumunu yordamada cinsiyet faktörüne göre değiştiği görülmektedir.

Eşlerin aile yapılarının benzerliğinin evlilik uyumu üzerindeki etkisinin incelenmesi.

Araştırma sonucuna göre eşlerin aile yapılarının benzerliği evlilik uyumundaki değişimin %6'sını açıkladığı görülmektedir. Model üzerindeki doğrudan etkisi incelendiğinde eşlerin aile yapılarının benzerliğinin evlilik uyumu üzerinde düşük düzeyde pozitif yönde etkisi olduğu bulunmuştur. Cinsiyet değişkeni dikkate alındığında ise eşlerin aile yapılarının benzerliği kadınların evlilik uyumlarındaki değişimin % 8'sini açıkladığı; erkeklerin evlilik uyumlarındaki değişimin ise %6'sını açıkladığı görülmektedir. Ayrıca örneklem grubunun Eşlerin aile yapılarının benzerliklerine göre evlilik uyum düzeylerinde farklılık olup olmadığını saptamak amacıyla yapılan tek tönü varyans analizi sonucunda evlilik uyum düzeyinde anlamlı derecede farklılık olduğu ve bu farklılığın eşlerin aileleri oldukça benzer

diyenlerin evlilik uyumu biraz benzer ya da hiç benzemez diyenlere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Bireyler eş seçiminde benzerliklere önem vermektedir çünkü benzerlikler eşler arasında problemlerin minimize edilmesi açısından önemlidir (Valentine & Li, 2012). Creamer ve Campbell (1988) bireylerin kendilerini algılamaları ve eşleri tarafından algılanma biçimleri arasındaki uyumsuzluğun evlilik uyumunda önemli gösterge olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda benzerlik ile evlilik uyumu arasında olumlu ilişki olduğu bulunmuştur. Kocadere (1995) tarafından yapılan çalışmada bireylerin evliliklerini iyi ve kötü olarak değerlendirmede eşlerin aile yapılarının benzerliklerinin önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bir diğer ifadeyle eşlerin aile yapılarının benzer sosyokültürel özellikler göstermesi aile mutluluğu açısından önemlidir. Eşler arasındaki benzerlik ve farklılıklar ile kendi aileleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar ile ilişkilidir. İfadelerden anlaşıldığı üzere eşlerin ve ailelerin benzerliği evliliği olumlu yönde etkilerken farklılıklar olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Yılmazçoban, 2011). Kız ve erkeklere “benzerliklerin mutlu bir evliliğe neden olur mu?” sorusuna ilişkin aldıkları cevaplar doğrultusunda grubun tamamının anlamlı bir biçimde benzerliğin mutluluğu getireceğini ifade etmişlerdir (Efe, 2013). Uyumlu bir evlilik açısından eşlerin birbirlerine benzerliklerinin etkili olduğu, benzerliklerin evlilik yaşamını kolaylaştıracağı, farklılıkların ise zorlaştıracacağı düşünülmektedir (Kasapoğlu, 2007). Aydın ve Demir (2017) tarafından yapılan çalışmada bireyler için eş seçiminde benzerliklerin önemli olduğu, benzerliğin aileler, kültürler, eğitim, hayat görüşü ve inanç gibi alanlarda önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum kendi kendini doğrulama ile ilişkilendirilebilir. Bir başkasının tutum ve değerleri bizimkisiyle örtüştüğünde kendi tutum ve değerlerimizin desteklendiğini hissederiz. Aynı zamanda benzerlik durumu benzer şeylerden hoşlanan ve benzer tutumlara sahip biriyle bir şeyler yapmaktan hoşlanacağımız anlamını yansıtmaktadır (Santrock, 2012). Bu çalışma kapsamında elde edilen bulgular yukarıda ifade edilen çıkarımları destekler nitelikte olmasına rağmen problem çözme becerileri ve iletişim şekillerinin evlilik uyumunu eşlerin aile yapılarının benzerliği değişkenine göre daha anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir.

Evlilikte uyum kriterlerine yönelik yelpazenin mümkün olduğu kadar geniş tutulması önemlidir. Ekonomik benzerliklerden tutun sosyal ve kültürel seviyeye varıncaya kadar denklik evlilik uyumu açısından önemlidir. Bu bağlamda evlilik yaşamında ortak noktalar ne kadar fazla ise çatışma o kadar az ve uyum o kadar fazladır (Tarhan, 2010a).

Frekans analizi sonuçlarının incelenmesi.

Eşlerin maddi açıdan farklı gelire sahip olmasının evliliğe etkisine ilişkin görüşleri.

Araştırma bulgularına göre katılımcıların çoğunluğunun çiftlerin maddi açıdan farklı olması özellikle kadınların erkeklerden daha fazla kazanmasının evliliği olumsuz yönde etkileyebileceği düşünüldüğü görülmektedir. Özellikle kadınların erkeklerden daha fazla kazanmasının evlilik için bir sorun olarak görülmesinin nedeni bireylere atfedilen toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkili olabilir. Ataerkil toplumlarda kamusal alan içinde erkeğin tanımlanması erkeğin kazanç sağlayan ve karar veren konumunda olmasını sağlamakta bu durum da erkeğin çalışma yaşamındaki önemini kazanç sağlayan birey olarak ev sınırları içerisinde de korumasını sağlamaktadır (Temel, Yakın & Misci, 2006). Bu nedenle kadının kazancının ancak erkeği ve evini destekleyecek nitelikte olması gerektiği düşünülmektedir (Akt., Temel, Yakın & Misci, 2006). Ayrıca kadının çalışması kocanın yararına olmasına rağmen kadının ekonomik olarak özgür olmasından kaynaklanan rahatsızlık ve bu konuyu kompleks haline getirerek gereksiz tartışmalara girilmesi ile de ilişkilendirilebilir (Eşkinat, 2013).

Kadının kendisinden daha yüksek sosyo ekonomik düzeyde birisiyle yaptığı evliliğin sosyo ekonomik düzeyi kendisinden daha düşük olan birisiyle yaptığı evliliğe göre daha başarılı olduğu görülmektedir. Kadının kendisinden daha az kazanan birisiyle evlenmesi erkekte özgürlüğünü yitirme duygusunun oluşmasına ve erkeğin mutluluğunu engelleyen suçluluk, huzursuzluk ve üzüntü duygularının ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir. Bununla birlikte kadının kocasının parasını ile geçinmeyi kabul ettiği evliliklerde romantik dönemin birmesi ile çeşitli sorunların ortaya çıktığı görülmektedir. Bu bağlamda farklı sosyo ekonomik düzeydeki bireylerin evliliklerinin çok fazla başarılı olmadığı söylenebilir (Bilen, 2009). Kadınların erkeklerden daha fazla kazanmasının evliliği olumsuz etkilediğine yönelik düşüncenin, 2007 yılında gerçekleştirilen Türkiye’de kadına yönelik şiddet araştırma sonucunda elde edilen aile gelirin katkısı erkekten çok olan kadınların şiddet görme olasılığını iki kat arttığı gösteren bulgu ile paralelik gösterdiği görülmektedir (Karal & Aydemir, 2012).

Eşlerin ve eşlerin ailelerinin kültürel açıdan farklı olmasının evliliğe etkisine ilişkin görüşleri.

Araştırma bulgularına göre çiftlerin ailelerinin kültürel açıdan farklı olmasının evliliği olumsuz yönde etkilediği düşünülmektedir. Aile ve ailenin ait olduğu toplumun kültürü arasında çift yönlü dinamik bir ilişki söz konusudur. Bireylerin benlik yapılarının şekillenmesinde ve bireylerin davranışları, tutumları, tercihleri, yönelimlerinde ait oldukları

toplumun kültürel yapısı önemlidir. Eş seçme süreci ile içinde yaşanılan toplumun kültürü arasında bir ilişki söz konusudur. Bu bağlamda kültürün evlilik sürecinde etkisinin daha da arttığı söylenebilir (Başay, 2015). Kültürel benzerlikler üzerine evlilik öncesi ve evlilik sürecine ilişkin yapılan çeşitli araştırmalar mevcuttur. Pınar (2008) tarafından üniversite öğrencilerinin evliliğe bakış açısının incelendiği araştırma sonucunda öğrencilerin eşleri ile aynı kültürde olmayı %47,1 oranında önemsedikleri gözlemlenmiştir. Efe (2013) tarafından yapılan çalışma sonucunda kız ve erkekler öğrenciler açısından öncelik sıraları farklı olsa da ailelerin kültürel olarak benzer olması eş seçiminde tercih edilen etmenlerden birisi olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Bugay ve Tezer (2008) tarafından yapılan çalışma sonucunda öğrencilerin eşlerinde aradıkları özellikler arasında benzer aile yapısının tercih edildiği görülmektedir. Aynı şekilde Başay (2015) tarafından yapılan çalışma sonucunda da erkeklerin “kültürel benzerlik” özelliğini 16.sırada, kadınların ise “kültürel benzerlik” özelliğini 11. Sırada yer verdiği görülmektedir. Bu bağlamda özellikle kadınların “kültürel benzerlik ve sosyokültürel seviyelerin denkliği” özelliklerine erkeklerden daha fazla önem verdikleri söylenebilir. Bu durum Türk toplumunda evliliğin sadece iki birey arasında değil her iki tarafın akrabaları, eş ve dostlarının da eşlik ettiği bir birliktelik olduğu düşünülmektedir. Böylece eşler arasında kültürel farklılıkların evlilikte çatışmalara yol açabileceği düşünülmektedir (Efe, 2013). Hala güçlü bir etkisi olan geleneksel aile yapısı evlilik sürecinde olan kadın ve erkeklerin toplumun ortak kültürel yapısından etkilenmelerine ve bunun sonucu olarak evlilik sürecini yönlendiren bir takım tutum ve davranışlar sergilemesine sebep olabilmektedir. Bu bağlamda evlilik adayının geleneksel kültürel ve zihniyet yapısının evlilik sürecinde önemli bir unsuru olduğu söylenebilir. Evlilik uyumu açısından eşlerin benzer psikososyal özellikler göstermesi ile birlikte benzer sosyo-kültürel özelliklere sahip olması önemlidir (Yılmazçoban, 2011).

Farklı kültürlerden gelen bireylerin evliliklerinin uyumlu olmasında önemli olan kıstas evlenecek kişilerin ait oldukları kültürel yapısının benzerlik ve farklılık dereceleridir. Eğer bu iki kültür arasında farklılıklar benzerliklerden çoksa evliliğin mutluluk getirme olasılığı oldukça düşüktür. Bu durum toplumsal gelenek, örf ve adetlerin bireylerin davranışlarını belirlemesi ile ilişkilendirilebilir (Bilen, 2009).

Eşlerin dini inançlar ve uygulamalar açısından birbirinden farklı olmasının evliliğe etkisine ilişkin görüşleri.

Araştırma bulgularına göre çiftlerin dini inançlar ve uygulamalar açısından farklı olmasının evliliği olumsuz yönde etkilediği düşünülmektedir. Bireylerin evliliklerinde etnik kimliklerden çok dini inanç faktörleri belirleyicidir (Duman & Alacahan, 2011). Bir ilişkinin

istikrarı üzerinde eşlerin dindarlığından etkilenen evliliğe yönelik tutumları etkilidir (Kraft & Neimann, 2009). Dini farklılıklar aile içi çatışmalara sebep olabilir (Lehrer, 2008). Mullins (2016) tarafından yaşlı çiftler üzerinde yapılan araştırma sonucunda dini çatışmaların evlilik istikrarı olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Benzer şekilde Lambert ve Dollahite (2006) çiftler üzerinde yaptıkları çalışma sonucunda dindarlığın evlilik çatışmasını etkilediğini bu nedenle dini inanç ve uygulamalar dikkate alınarak evlilik çatışması ile mücadelede edilebileceğini ifade etmişlerdir. Dini etkinliklere katılım ve dindarlık düzeyi arttıkça çiftlerin evlilik uyumları da artmaktadır (Allgood, Harris, Skogrand & Lee, 2009; Brown, Orbuch & Bauermeister, 2008). Vaaler, Ellison ve Powers (2009) dini ayinlere katılımın farklı olması evliliği olumsuz yönde etkileyebilmekte ve ailede kopuş ile sonalanabilmektedir. Dini törenlere katılımdaki farklılıklar ailedeki dayanışma ve birlikteliği olumsuz yönde etkileyebilir (Çatak, 2009). Bu durum dini inanç ve pratiklerin aile içi geçimsizliklerin önlenmesi, problemlerin çözülmesi ve arabuluculuk yapılabileceği güvenli bir liman olarak düşünülmesi ile ilgili olabilir (Lambert & Dollahite, 2006).

Bir diğer ifadeyle çiftlerin bağlı buldukları dinler arasındaki farklılıklar ve benzerliklerin oranı çiftlerin uyumlarını etkilemektedir. Çiftlerin bağlı buldukları dinler arasındaki farklılıklar çok fazla ise bu çiftin mutlu bir evliliğe sahip olma olasılığı oldukça düşüktür. Bunun nedeni dini inanç ve uygulamaları farklı olan kişilerin tutumları, seçimleri, yeme, içme ve eğlenme alışkanlıkları, okudukları eserler, haftasonu etkinlikleri farklılaşacak ve bu kadar çok farklılıklar üzerine kurulan evlilik yaşamı da kaçınılmaz olarak beraberinde uyumsuzluğu getirecektir (Bilen, 2009).

Evlilik sürecinde ne gibi problemlerle karşılaştığınız sorusuna ilişkin görüşleri.

Araştırma bulgularına göre çiftlerin evlilik sürecinde karşılaştıkları problemlerin başında eşlerin aileleri gelmektedir, bu sırayı kültürel farklılıklar ve maddiyat izlemektedir. Aileleri boşanma sürecine götüren faktörler cinsiyet faktörüne göre değişse de kadınlar için ekonomik olarak geçimi sağlayamama %42,6; erkekler için aileden kaynaklı sorunların öne çıktığı, %24,5 ile eşin ailesinin aile içi ilişkilere karışması, %24 ile eşlerin ailelerine karşı saygısız davranmanın boşanma nedenleri arasında olduğu belirlenmiştir (TUİK, 2017). Her ne kadar aile anne-baba ve çocuk olmak üzere çekirdek aile olarak tarif edilsede çiftlerin ailelerinin de çekirdek aile ile birlikte düşünülmesi gerekir. Evlilik bağı kurulduktan sonra eşlerin aileleri ile olan ilişkileri daha da önem kazanmaktadır (Oruç & Kurt, 2009). Yapılan çeşitli araştırmalarda eşin ailesiyle yaşanan sorunların evliliği olumsuz etkilediği görülmektedir (Uçan, 2007). Benzer şekilde Sağlam ve Aylaz (2017) kadınların ve erkeklerin boşanma nedenlerinin başında eşinin kendi ailesinin etkisinde kalmasının olduğunu

bulmuşlardır. Kadınların boşanma nedenleri arasında gösterilen sebeplerden birisinin diğer bireylerden kaynaklanan problemlerin olduğu (Oruç & Kurt, 2009) ve bazen maddi problemlerin de evliliği olumsuz etkilediği bulgusuna ulaşılmıştır (Aybey, 2015). Sağlam ve Aylaz (2017) tarafından yapılan çalışma sonucunda kadınların boşanma nedenleri arasında maddiyatın en son sırada; erkeklerin açısından ise maddiyatın daha yukarı sıralarda olduğu görülmektedir. Oruç ve Kurt (2009) tarafından yapılan çalışmada kadının boşanma isteği ile ilgili sorular arasında ileri sürülen problemlerden birisinin eşler arası kültürel farklılıklar olduğu ifade edilmiştir.

Araştırma sonucunda eşler arası dini, kültürel gibi farklılıklar evliliğe ilk adımda çok fazla önemsenmese bile evliliğin ilerleyen yıllarında büyük bir probleme dönüşebildiği gözlemlenmiştir. Bu bağlamda evlilik sürecinde eşlerin ailelerinin, maddiyetin ve kültürel faktörlerin önemli olduğu söylenebilir.

Evliliklerde en fazla sorun yaşanan alanın eşlerin ailelerinin bireylerin evliliklerine müdahale etmesi ile ortaya çıktığı görülmektedir. Bu nedenle eşlerden talep gelmedikçe büyüklerin evliliklere müdahale etmemesi ve bireylerin evliliklerinde karşılaştıkları sorunlarını kendilerinin çözmelerine fırsat verilmesi uyumlu bir evlilik açısından önemlidir (Tarhan, 2010a; Tarhan, 2010b). Bu bağlamda evlilikte karşılaşılan problemlere yönelik bireylerin sorumluluk alması hem iletişim becerilerinin hem de özgüvenlerinin artmasını sağlayacaktır. Böylece bireyler karşılaştıkları problemleri çözüme kavuşturdukça problemlerden kaçınmak yerine onlarla yüzleşebileceğini görecektir ve böylece bireylerin evlilik uyumunun artacağı söylenebilir.

Öneri

Bu araştırma evli çiftlerin evlilikte problem çözme becerileri, iletişim becerileri, cinsel yaşam kalitesi ve eşlerin aile yapılarının benzerliğinin evlilik uyumlarını yordama gücünün belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Ayrıca evlilik uyumu ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiş ve 16 bireyle yapılan görüşmeler frekans analizi aracılığıyla sunulmuştur. Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlara yönelik ve evlilik uyumu modelinin daha kapsamlı olarak değerlendirilebilmesine yönelik çeşitli öneriler sunulmuştur.

Araştırmanın sonucunda evlilik uyumu ile sosyo ekonomik düzey, çocuk sahibi olma, fiziksel veya psikolojik rahatsızlık, son bir yıl içinde olumsuz bir olay yaşama, evlilik süresi, haftasonunu eş ile geçirme, eşlerin aile yapılarının benzerlikleri ve ebeveynlerinin evliliklerinin değerlendirilmesi değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Alan yazısı incelemesi sonucunda evlilik uyumunun çeşitli değişkenler ile incelendiği birçok araştırma görülmektedir, bununla birlikte problem çözme becerileri, iletişim becerileri, cinsel yaşam kalitesi ve eşlerin aile yapılarının benzerliklerinin evlilik uyumunu ne kadar yordadığına ilişkin araştırmaya rastlanamamıştır. Bu bağlamda araştırmanın evlilik uyumu alan yazısına önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1. Araştırma örnekleme çoğunlukla çalışan kesimden oluşmaktadır. Bu nedenle farklı eğitim düzeyinde ve çalışmayan kadınlar üzerinde yapılan araştırmalar bulguların genellenebilirliğini artıracaktır.
2. Evlilik uyumu modeline yönelik test edilen model var olan değişkenlerle birlikte “ilişkiye ilişkin inançlar”, “eşlerin kişilerarası ilişki kurma tarzları”, “eş desteği” gibi değişkenlerle daha nitelikli hale getirilebilir.
3. Evlilik uyumuna ilişkin modelin çeşitli değişkenlerle (anne-baba tutumu, kişilik ve mizaç özellikleri, toplumsal cinsiyet rolleri, çatışma çözme becerileri vb) etkileşimleri farklı çalışma grupları (kanser hastaları, klinik vakalar, tek ebeveynli aileler, engelli çocuk sahibi olma, ikinci evliliği yapanlar vb.) üzerinde çalışılmasının evlilik uyumu modelinin kavramsal yapısına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
4. Çiftlerin ölçekte evlilik ilişkisine yönelik mahremiyet içeren sorulara objektif ve samimi yanıt vermekte zorlandıkları düşünülmektedir. Bu nedenle cinsel işlev bozukluğu yaşayan bireyler üzerinde yapılan çalışma sonucunda elde edilecek bulguların araştırma sonuçlarının genellenebilirliği açısından önemli olduğu düşünülmektedir.
5. Araştırma sonucunda evlilik uyumunu yordayan değişkenlerden birisinin evlilikte problem çözme becerileri ve iletişim şekilleri olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla evlilik öncesi ve sonrasında evlilik uyumunu artırma açısından bireylerin problem çözme becerileri geliştirecek ve eşlerin birbirleri ile daha sağlıklı iletişim kurmalarını sağlayacak eğitim ve seminerlerin verilmesi önemlidir.
6. Eşlerin aile yapılarının benzerlikleri kişisel bilgi formunda tek bir soruya göre kategorik olarak değerlendirilmiştir. Bu nedenle bundan sonraki çalışmalar da “aile iklim ölçeği” vb. ölçekler kullanılarak nicel veriler analize katılarak evlilik uyum modeli test edilebilir.
7. Evlilik süresi arttıkça evlilik uyumunun azalmasını önlemek için eşlerin birlikte kaliteli vakit geçirebilecekleri etkinliklerin düzenlenmesi önerilebilir.
8. Çocuğun doğumuyla birlikte evlilik uyumunun azalması nedeniyle eşlerin çocuk bakımıyla ilgili olarak desteklenmesi, eşlerin birlikte geçirdiklerin kaliteli zamanın

artırılması ve ev içi rollerinin paylaşılması açısından eşlere verilen destek hizmetleri önemlidir.

9. Evlilik, evlilik uyumu ve iletişim etmenleri kültürden kültüre farklılık gösterebilmektedir. Bu nedenle kültürler arasındaki farklılıkları ortaya koyabilmek amacıyla farklı ülkelerle karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir.
10. Sağlıklı ve uyumlu bir evlilik açısından geliştirilen programların etkinliğinin ortaya konulması açısından yapılacak deneysel çalışmaların alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Abalı, C. (2017). *Çocukluk çağı travmalarının evlilik uyumu ve yaşam kalitesi üzerindeki etkisi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 485507)
- Abbott, D. A., & Brody, G. H. (1985). The relation of child age, gender, and number of children to the marital adjustment of wives. *Journal of Marriage and the Family*, 47(1), 77-84.
- Acat M.B. (2012). *Aile içi uyumlu iletişim*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, AÖF Yayını.
- Akar, H. (2005). *Psikiyatrik yardım talebi olanlar ile yardım talebi olmayan ve boşanma aşamasında olan çiftlerde; çift uyumu ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin karşılaştırılması*.(Uzmanlık tezi),<https://docplayer.biz.tr/671461-Psikiyatrik-yardim-talebi-olanlar-ile-yardim-talebi-olmayan-ve-bosanma-asamasinda-olan-ciftlerde-cift-uyumu.html> adresinden edinilmiştir.
- Akpınar, B. (2016). *Evli çiftlerin evlilik uyumu ile toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Doktora Tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 462498)
- Allgood, S. M. , Harris, S., Skogrand, L., & Lee, T. R. (2009). Marital commitment and religiosity in a religiously homogenous population. *Marriage and Family Review*, 45(1), 52-67.
- Altunçekiç, A., Yaman, S., & Koray, Ö. (2005). Öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeyleri ve problem çözme becerileri üzerine bir araştırma (kastamonu ili örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 93-162.
- Anar B. (2011). *Evli ve çalışan yetişkinlikerin toplumsal cinsiyet rolleri ile evlilik doyumu ve iş doyumu ilişkisinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 300316)
- Atam, A. (2009). *Serebral palsili çocuğu olan ve olmayan annelerin evlilik yaşantılarında algıladıkları doyum ve evliliklerinde problem çözme becerilerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 250440)
- Atçeken, E. (2014). *İlişkilerdeki yüklemelerin, bağlanmanın, eş benzerliğinin ve problem çözme becerilerinin eş desteğini yordaması*.(Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 383636)
- Avcı, H. Ö. (2013). *Evliliğe hazırlık programının çift ilişkileri ve ilişki istikrarı üzerindeki etkisi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 363212)
- Aybey, S. (2015). Aile ve dini rehberlik bürolarına gelen sorular ışığında kadınların boşanma nedenleri (Ege Bölgesi Örneği). *Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4, 104-126.
- Aydın, G. S. & Demir, A. (2017). Lisansüstü öğrencilerinin eş seçimini etkileyen ve sınırlandıran görüş ve inançları. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(2), 627-652.
- Baran, M. (2013). *Kadınlara verilen iletişim çatışmaları eğitiminin evlilik doyumu üzerine etkisi*. (Doktora tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 384484)

- Başar, G. (2011). *Hemşirelerde ve hemşirelik öğrencilerinde problem çözme ve iletişim becerilerinin değerlendirilmesi*. (Yüksek lisans tezi),Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 288998)
- Basat, Ç. (2004). *An exploration of marital satisfaction, locus of control, and self-esteem as predictors of sexual satisfaction*. (Master's thesis),<https://etd.lib.metu.edu.tr/upload/12605468/index.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Başay, A. C. (2015). *Üniversite öğrencilerinin benlik yapısı ve eş seçme kriterleri*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 393126)
- Başol, E. (2014). *Yoğun bakım ünitelerinde çalışan hemşirelerin otonomi kişilik özellikleri ve problem çözme becerilerinin belirlenmesi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 364997)
- Batıgün, A. D. & Şahin, N. H. (2003). Öfke, dürtüsellik ve problem çözme becerilerindeki yetersizlik gençlik intiharlarının habercisi olabilir mi?. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18(51), 37-52.
- Batık, M. V. & Kalkan, M. (2017). Evlilikte algılanan sorun çözme becerileri ve evlilik doyumu. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(5), 2630-2646.
- Belanger C., Sabourin S., & El-Baalbaki G. (2012). Behavioral correlates of coping strategies in close relationships. *Europe's Journal of Psychology*, 8(3), 449–460.
- Bingöl, G. & Demir, A. (2011). Amasya sağlık yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri. *Göztepe Tıp Dergisi*, 26(4), 152-159.
- Black, K. A. (2000). Gender differences in adolescents' behavior during conflict resolution tasks with best friends. *Adolescence*, 35(139), 499-512.
- Bradbury, T. N., Fincham, F. D., & Beach, S. R. (2000). Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A decade in review. *Journal of Marriage and Family*, 62(4), 964-980.
- Bradbury, T.N.,& Karney, B.R. (2004). Understanding and altering the longitudinal course of marriage. *Journal of Marriage and Family*, 66(4), 862-879.
- Brown, E., Orbuch, T. L., & Bauermeister, J. A. (2008). Religiosity and marital stability among black American and white American couples. *Family Relations*, 57(2), 186.
- Buck, R., & VanLear, C. A. (2002). Verbal and nonverbal communication: Distinguishing symbolic, spontaneous, and pseudo-spontaneous nonverbal behavior. *Journal of Communication*, 52(3), 522-541.
- Budak, S. (2001). *Psikoloji sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Bugay, A. & Tezer, E. (2008). Üniversite öğrencilerinin evlenecekleri eşlerde aradıkları özellikler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 36-40.
- Burleson, B., & Denton, W. (1997). The Relationship between Communication Skill and Marital Satisfaction: Some Moderating Effects. *Journal of Marriage and Family*, 59(4), 884-902.
- Camadan, F., Karataş, Z. & Bozali, S. (2017). Aile içinde yaşanan anlaşmazlıklar: ebeveynlerin ve çocukların görüşleri. *Electronic Journal of Social Sciences*, 16(64), 1510-1530.
- Canel, A. N. (2012). *Evlilik ve aile hayatı*. Ankara: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.

- Canel A.N., Işılak, H. & Erdoğan, A. (2012). *Evlilikte iletişim ve yaşam becerileri*. İstanbul: Nakış Ofset.
- Chakrabarti, S., Kulhara P. & Verma S.K. (1993). The pattern of burden in families of neurotic patients. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 28(4),172-177.
- Civan, A. (2011). *Eşlerin duygu dışavurum tarzları ile algılanan evlilik kalitesinin ilişkisi ve duygusal farkındalığın rolü*.(Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 296421)
- Cohan, C. L., & Bradbury, T. N. (1997). Negative life events, marital interaction, and the longitudinal course of newlywed marriage. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73(1), 114-128.
- Creamer, M., & Campbell, I. M. (1988). The role of interpersonal perception in dyadic adjustment. *Journal of Clinical Psychology*, 44(3), 424-430.
- Cupach, W. R., & Comstock, J. (1990). Satisfaction with sexual communication in marriage: Links to sexual satisfaction and dyadic adjustment. *Journal of Social and Personal Relationships*, 7(2), 179-186.
- Curun, F. (2006). *Yüklemeler, İletişim Çatışmaları, cinsiyet ve cinsiyet rolü yönelimi ile evlilik doyumunu arasındaki ilişki*. (Doktora tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 191465)
- Cüceloğlu, D. (2011). *İletişim donanımları* (12. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çakırlar, A. (2012). *Polislerde evlilik uyumunu etkileyen bazı değişkenlerin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 328096)
- Çalapkulu, Ç. (2015). *Kişilerarası iletişim sürecinde romantik eşlerde iletişim ötesi iletişim aktörlerin kullanımı: Anadolu üniversitesi iletişim bilimleri fakültesi öğrencileri örneği*. (Doktora tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 385589)
- Çam S. (1997). *İletişim becerileri eğitimi programının öğretmen adaylarının ego durumlarına ve problem çözme becerisi algılarına etkisi*.(Doktora tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 364997)
- Çatak, B. D. (2015). Mezhep farklılıklarının evli çiftlerin ilişkileri üzerindeki etkileri: berlin-istanbul örneği. *Mediterranean Journal of Humanities*, 2, 179-201.
- Çelik, E. (2012). *Evli Bireylerin cinsel özgüven düzeyleri ile cinsel öz-yeterlik, evlilik yaşam doyumunu ve cinsel utangaçlıklarının incelenmesi*. (Doktora tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 327560)
- Çelik M. (2006). Evlilik doyum ölçeği geliştirme çalışması. (Doktora tezi), <https://www.ulusaltezmerkezi.net/evlilik-doyum-olcegi-gelistirme-calismasi/> adresinden edinilmiştir.
- Çetinkaya Kodan, S. & Gençdoğan, B. (2014). The relationship between marital quality, attitudes towards gender roles and life satisfaction among the married individuals. *Psychology, Society, & Education*, 6(2), 94-112.
- Çetinkaya, Z. (2011). Türkçe öğretmen adaylarının iletişim becerilerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 567-576.
- Çiftçi, S. & Taşkaya, S. M. (2010, Mayıs). *Sınıf öğretmeni adaylarının öz yeterlik ve iletişim becerileri arasındaki ilişki*. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda sunulan sözlü bildiri, Elazığ.

- Çoban, A., Nehir, S., Demirci, H., Özbaşaran, F. & İnceboz, Ü. (2008). Klimakterik dönemdeki evli kadınların eş uyumları ve menopoza ilişkin tutumlarının menopozal yakınmalar üzerine etkisi. *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 22(6), 343-349.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. & Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: Spss ve lisrel uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çuhadar, C., Özgür, H., Akgün, F. & Gündüz, Ş. (2014). Öğretmen adaylarının iletişim becerileri ve iletişimci biçimleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 295-311.
- Dedeoğlu, S. (2009). Eşitlik mi ayrımcılık mı? Türkiye’de sosyal devlet, cinsiyet eşitliği politikaları ve kadın istihdamı. *Çalışma ve Toplum*, 2(21), 41-54.
- Demiray, Ö. (2006). *Evlilikte uyumun demografik özelliklere göre incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No. 206670)
- Demir, D. (2016). *Evlilik uyumu ile bağlanma stilleri ve kişilerarası problem çözme davranışı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No. 447666)
- Denli, Ö.S. (2016). *Evli çiftlerde eşler arasında algılanan kişilik benzerliğinin evlilik uyumu ve evlilik doyumuyla ilişkisinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No. 428341)
- Doğan, E. (2014). *Women’s general marital adjustment and relationship style for marital adjustment in relation to dyadic trust and depression*. (Master Thesis), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No. 370813)
- Doğan, H. (2010). *Evli bireylerin sosyotropik-otonomik kişilik özellikleriyle evliliklerinde çatışma yaşama durumları arasındaki ilişki*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No. 294454)
- Dökmen Ü. (2008). *İletişim çatışmaları ve empati*(49. Baskı). İstanbul: Remzi Yayıncılık.
- Dökmen, Ü. (2015). *Sanatta ve günlük yaşamda iletişim çatışmaları ve empati* (53. Baskı). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Dökmen, Z. Y. & Tokgöz, Ö. (2002). *Cinsiyet, eğitim, cinsiyet rolü ile evlilik doyumu, eşle algılanan benzerlik arasındaki ilişkiler*. XII. Ulusal Psikoloji Kongresinde Basılan Bildiri, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Duman, B. & Alacahan, O. (2011). Etniklik ve sosyal kaynaşma ilişkisi: Adana örneği. *CÜ İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(1), 223-245.
- Duman, M. (2012). *Mizaç ve karakter özelliklerinin evlilik uyumu ve cinsiyet açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No. 313162)
- Duran, Ş. (2010). *Evlilik öncesi ilişki geliştirme programının romantik ilişkiler yaşayan üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ve çatışma iletişim tarzları üzerine etkisinin incelenmesi*.(Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No. 265124)
- Durukan, E. & Maden, S. (2010). Türkçe öğretmenlerinin iletişim becerileri üzerine bir araştırma. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 59-74.
- Ebenuwa-Okoh, E. E. (2008). Personality variables as correlates of marital adjustment among married persons in Delta State of Nigeria. *Educational Research and Review*, 3(8), 275-279.

- Efe, E. (2013). *Üniversite öğrencilerinin eş seçme eğilimleri*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 339090)
- Elkatmış, M. (2015). Yazılı ve sözlü anlatım ile etkili iletişim derslerinin sınıf öğretmeni adaylarının iletişim becerilerine etkisinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 14(4), 1341-1351.
- Epstein, N., Bishop, B., Rych, D., Miller, C., and Keitner, G. (1993). The mcmaster model view of healthy family functioning. Walsh, F. (Ed.) *Normal Family Processes*. Newyork: The Guilfor Pres.
- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N, & Alpkın, R. L. (2005). Evlilik uyumu. *Düşünen Adam*, 18(1), 39-47.
- Ergin, B. E. & Dağ, İ. (2013). Kişilerarası problem çözme davranışları, yetişkinlerdeki bağlanma yönelimleri ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişkiler. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 14(1), 36 45.
- Ergin, H. (2008). Evlilik okulu projesi. H. Yavuzer (Ed.). *Eşler Arası İletişim Çatışmaları* (s.187-210). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Eriki, Z. B. (2017). *Alkol kullanımının evlilikte çatışma, çatışma çözüm stilleri ve uyum üzerindeki etkisi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 472143)
- Eriştiren, P., İncesu, C., Yetin, N., & Alpay, N. (2001). Cinsel ve evlilik terapilerine başvuran kadınlarda psikiyatrik komorbidite ve evlilik ilişkisi. *Düşünen Adam*, 14 (3), 132-141.
- Ersanlı, S. & Kalkan, M. (2008). *Evlilik ilişkilerini geliştirme kuram ve uygulama*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Erus, S.M. (2013). *Evli bireylerin problem çözme becerilerinin ve ilişkilerde akılcı olmayan inançlarının evlilikte öz yeterliliklerini yordaması*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 372266).
- Eşkinat, R. (2013). Türkiye'de kadına yönelik ekonomik şiddet. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 37, 289-302.
- Fahs, B., & Swank, E.(2011). Social identities as predictors of womens sexual satisfaction and sexuaş activity. *Archives Sexual Behavior*, 40(5), 903-914.
- Feeney, J. A. (1994). Attachment style, communication patterns, and satisfaction across the life cycle of marriage. *Personal Relationships*, 1(4), 333-348.
- Fışiloğlu, H. (1992a). Lisansüstü öğrencilerin evlilik uyumu. *Psikoloji Dergisi*, 7(28), 16-22.
- Fışiloğlu, H. (1992b). Yapısal aile terapisi modeli ve bir vaka. *Türk Psikoloji Dergisi*, 27(7), 10-14
- Şener, A. & Terzioğlu, R. S. (2002). *Ailede eşler arasında uyuma etki eden faktörlerin araştırılması*. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı.
- Fışiloğlu. H. & Demir. A. (2000). Applicability of the dyadic adjustment scale for measurement of marital quality with Turkish couples. *European Journal of Psychological Assessment*. 16(3). 214-218.
- Fichten, C.S., & Wright J. (1983). Problem solving skills in happy and distressed copules. Effects of videotape and verbal feedback. *Journal of clinical Psychology*, 39(3), 340-352.

- Fidanoğlu, O. (2007). *Evlilik uyumu ile eşlerin somatizasyon düzeyleri arasındaki ilişki ve diğer sosyodemografik değişkenler açısından karşılaştırılması*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 203012)
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using ibm spss* (4th ed.). London: Sage Publications.
- Gaunt, R. (2006). Couple similarity and marital satisfaction are similar spouses happier? *Journal of Personality*, 74(5), 1401-1420.
- Gazioğlu, A. (2013). Genç yetişkinlerin evlilik ve aile hayatına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 23(23), 107-123.
- Glenn, N. D. (1998). The course of marital success and failure in five american 10-year marriage cohorts. *Journal of Marriage and Family*, 60(3), 569.
- Goldenberg, H., & Goldenberg, I. (2008). *Family therapy: An overview*. Thomson Brooks/Cole: Belmont, CA.
- Gordon, K. C., Baucom, D. H., Epstein, N., Burnett, C. K., & Rankin, L. A. (1999). The interaction between marital standards and communication patterns: how does it contribute the marital adjustment? *Journal of Marital and Family Therapy*, 25(2), 211-223.
- Gottman, J. M., & Krokoff, L. J. (1989). Marital interaction and satisfaction: A longitudinal view. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 57(1), 47.
- Gökdağ, D. (2002). *Aile psikolojisi ve eğitimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Gökmen, A. (2001). *Evli eşlerin birbirine yönelik kontrolçülük ve bağımlılık algılarının evlilik doyumu üzerindeki etkisi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 100336)
- Görür, D. (2001). *Lise öğrencilerinin iletişim becerilerini değerlendirmelerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 107442)
- Guo, B., & Huang, J. (2005). Marital and sexual satisfaction in Chinese families: Exploring the moderating effects. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 31(1), 21-29.
- Güçlü-Ergin, N. (2008). *Evli ve boşanmış kişilerin evlilik uyumu ve cinsiyetçilik açısından karşılaştırılması*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 218585)
- Gülbahçe, Ö. (2010). K.K. Eğitim fakültesi öğrencilerinin iletişim becerilerinin incelenmesi, *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 12-22.
- Gülsün M, Ak M, & Bozkurt A. (2009). Psikiyatrik açıdan evlilik ve cinsellik. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1(1), 68-79.
- Gümüş, H. (2015). Evli bireylerin sosyal destek düzeyleri ile yaşam doyumları ve problem çözme becerileri arasındaki ilişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 150-162.
- Güren, A.S. (2017). *Evli ve çocuk sahibi çiftlerin evlilik uyumu, evlilik çatışması, yakın ilişki düzeyi ve yalnızlık düzeylerinin çocuk yetiştirme tutumları ile ilişkisi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 469563)
- Gürsoy, Ç. (2004). *Kayıgı ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 147321)

- Güven, N. (2005). *İlişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve evlilikte problem çözme becerilerinin evlilik doyumu ile ilişkisi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 204580)
- Güven, N. & Sevim, S. A. (2016). İlişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve algılanan problem çözme becerilerinin evlilik doyumunu yordama gücü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28), 50-61.
- Hacı, Y. (2011). *Evlilik uyumunun empatik eğilim, algılanan aile içi iletişim ve çatışma çözme stillerine göre yordanması*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 286574)
- Hafner, R.J., & Spence, N.S. (1988). Marriage duration, marital adjustment and psychological symptoms: A cross-sectional study. *Journal of Clinical Psychology*, 44 (3), 309-316.
- Halford, W., Hahlweg, K., & Dunne, M. (1990). The Cross-Cultural Consistency of Marital Communication Associated with Marital Distress. *Journal of Marriage and Family*, 52(2), 487-500.
- Halford, WK., Kelly, A., & Markman, H. L. (1997). The concept of a healthy marriage. *Clinical Handbook of Marriage and Couple Intervention*, 3-12.
- Hamamcı, Z., Buğra, A. & Duran, Ş. (2011). Üniversite öğrencilerinin evlilik yaşantısı ile ilgili bilgi kaynaklarının ve evlilik öncesi eğitim ihtiyaçlarının incelenmesi. *Aile ve Toplum Dergisi*, 26(7), 33-50
- Hasta, D. (1996). *Ev işi paylaşımı ve ev işi paylaşımında hakkaniyet algısı ile evlilik doyumu ilişkisi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 51606)
- Hawkins, Daniel N., & Booth A. (2005), Unhappily ever after: effects of long-term, low-quality marriages on well-being. *Social Forces*, 84(1), 451-471.
- Heffner, K.L., Loving, T.J., Kiecolt-Glaser, J.K., Himawan, L.K., Glaser, R., & Malarkey, W.B. (2006). Older spouses' cortisol responses to marital conflict: Associations with demand/withdraw communication patterns. *Journal of Behavioral Medicine*, 29(4), 317.
- Holman, T. B., & Epperson, A. (1984). Family and leisure: A review of the literature with research recommendations. *Journal of Leisure Research*, 16(4), 277-294.
- Hortaçsu, N. (2012). *İnsan ilişkileri*. Ankara: İmge yayınları.
- Houser Güngör, A. (2009). *Evli bireylerin sahip oldukları iletişim çatışması türü, romantik kıskançlık ve duygusal zeka düzeylerinin evlilik doyumları üzerine etkisi*. (Doktora tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 250099)
- Hovardaoğlu, S. (1996). Sosyal mübadele: Evlilikle ilgili bir değerlendirmelere etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 11(36), 12-24.
- İncesu-CETAD. (2006). Cinsel Yaşam ve Sorunları. Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği. <http://www.cetad.org.tr/CetadData/Books/40/> adresinden edinilmiştir.
- <https://burem.boun.edu.tr/node/50> adresinden edinilmiştir.
- <https://www.kibrisgazetesi.com/yazarlar/uzm-sos-nihal-salman/mutlu-bireyler-mutlu-ailelerde-yetisir/644> adresinden edinilmiştir.
- <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4721.html> adresinden edinilmiştir.

- Huston, T. L., & Vangelisti, A. L. (1991). Socioemotional behavior and satisfaction in marital relationships: A longitudinal study. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(5), 721-733.
- Iverson, A., & Baucom, D. H. (1990). Behavioral marital therapy outcomes: Alternate interpretations of the data. *Behavior Therapy*, 21(1), 129-138.
- Johnson, M. D., Cohan, C. L., Davila, J., Lawrence, E., Rogge, R. D., Karney, B. R., Sullivan, K. T., & Bradbury, T. N. (2005). Problem-solving skills and affective expressions as predictors of change in marital satisfaction. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 73(1), 15-27.
- Kankaya, D. (2015). *Evli bireylerde aldatma eğilimi ve cinsel yaşantılar*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 395101)
- Kansız, M. & Arkar, H. (2011). Mizaç ve karakter özelliklerinin evlilik doyumu üzerine etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12(1), 24-29.
- Karaburç, G.C. (2017). *Evli bireylerin problemleri internet kullanımı, evlilik uyumu, eş tükenmişliği ve temel psikolojik ihtiyaçlarının karşılanma düzeylerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 470252).
- Karadağ, Ş. (2015). *Evlilik uyumu ilişkisinde aile içi iletişimin rolü: Konya örneği*. (Doktora tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 422519)
- Karal, D. & Aydemir, E. (2012). *Türkiye'de kadına yönelik şiddet*. Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu Sosyal Araştırmalar Merkezi, (USAK), Rapor No:12-01
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları
- Kasapoğlu, A. (2007). İslama Göre Evlilikte Eşler Arasında Uyum Sorunu-İnanç ve Ahlâk Uyumu. *Bilimname*, 12(1), 137-161.
- Kaya, N. (2017). *Kırsal ve kentsel alanda yaşayan evli kadınların evlilik uyumu, evlilik doyumu ve ilişkilerde mutluluk düzeylerinin karşılaştırılması ve incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 469555)
- Kaypakoğlu, S. (2010). *Kişilerarası iletişim: Cinsiyet farklılıkları güç ve çatışma*. İstanbul: Derin Yayınları.
- Keller, P.S., Cummings, E.M., & Davies, P.T. (2005). The role of marital discord and parenting in relations between parental problem drinking and child adjustment. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 46(9), 943-951.
- Kışlak, Ş.T. (1997). Evlilik uyumu ile nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 12(40), 55-64.
- Kiecolt-Glaser J.K. & Newton, T.L. (2001). Marriage and health: his and hers. *Psychological Bulletin*, 127(4), 472-503.
- Koca, D.A., & Yüksel, M. Y. (2017). Bir aile eğitim programının evli annelerin evlilik doyumu, evlilikte sorun çözme becerisi ve psikolojik iyi oluşuna etkisi. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 3(1), 1-19.
- Kocadere, M. (1995). *İyi ve kötü evliliklerin özelliklerini belirlemeye yönelik betimsel bir çalışma*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 44542)

- Koçak-Çelik, D. (2003). *9-11 yaş grubundaki çocukların ebeveynlerinin evlilik uyumları ile çocukların benlik kavramı gelişimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 133215).
- Khodabakhsh, A. (2007). Construction and validation of family problem solving scale. *Journal of Applied Science*, 7(24), 3958-3964.
- Koerner, A. F., & Fitzpatrick, M. A. (2002). Nonverbal communication and marital adjustment and satisfaction: the role of decoding relationship relevant and relationship irrelevant affect. *Communication Monographs*, 69(1), 33-51.
- Kraft, K., & Neimann, S. (2009). Impact of educational and religious homogamy on marital stability. *IZA Discussion Paper*, 4491.
- Kudiaki, Ç. (2002). *Cinsel doyum ile evlilik uyumu arasındaki ilişki*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 121871)
- Kurtyılmaz, Y. (2005). *Öğretmen adaylarının saldırganlık düzeyleri ile akademik başarıları, iletişim ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkiler*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 187984)
- Küçük, İ. (2013). *Hastane ortamında yönetici hemşirelerin problem çözme becerilerini etkileyen bazı faktörler*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 348255)
- Kütmeç, C. (2009). Kadınlarda cinsel fonksiyon bozukluğu ve hemşirelik bakımı. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 4(12), 111-136.
- Lambert, N. M., & Dollahite, D. C. (2006). Dindarlık Aile İçi Geçimsizliğin Önlenmesine, Çözülmesine ve Üstesinden Gelinmesine Nasıl Yardımcı Oluyor (Çev. Volkan Tekdemir). *Family Relations*, 55(4), 439-449.
- Larson, J. H., & Holman, T. B. (1994). Premarital predictors of marital quality and stability. *Family Relations*, 43(2), 228-237.
- Litzinger, S., & Coop-Gordon, K. C. (2005). Exploring relationships among communication, sexual satisfaction, and marital satisfaction. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 31(5), 409-424.
- Locke, H. J., & Williamson, R. C. (1958). Marital adjustment: A factor analysis study. *American Sociological Review*, 23(5), 562-569.
- Malkoç, B. (2001). *İletişim şekilleri ile evlilik uyumu arasındaki ilişki*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 105132)
- Marchand, J.F. (2004). Husbands' and wives' marital quality: The role of adult attachment orientations, depressive symptoms, and conflict resolution behaviors. *Attachment and Human Development*, 6(1), 99 – 112.
- McCarthy, B. (1997). Strategies and techniques for revitalizing a nonsexual marriage. *Journal of Sex and Therapy*, 23(3), 231-240.
- Metts, S., & Cupach, W. R. (1990). The influence of relationship beliefs and problem-solving responses on satisfaction in romantic relationships. *Human Communication Research*, 17(1), 170-185.
- Miller, G. E. (2004). Frontier masculinity in the oil industry: The experience of women engineers. *Gender, Work & Organization*, 11(1), 47-73.
- Morokoff, P.J., & Gilliland, R., (1993). Stress, Sexual Functioning and Marital Satisfaction. *Journal of Sexual Research*, 30(1), 43-53.

- Muench, D.M., & Landrum, R.E. (1994). Family dynamics and attitudes toward marriage. *Journal of Psychology*, 128 (4), 425-431.
- Mullins, D. F. (2016). The effects of religion on enduring marriages. *Social Sciences*, 5(2), 1-14.
- Nacar, F. S. & Tmkaya, S. (2011). Sınıf ğretmenlerinin iletişim ve kişilerarası problem özme becerilerinin incelenmesi. *Elementary Education Online*, 10(2), 493-511.
- Nazik, E. & Eryılmaz, G. (2011). Kadında disparoni ve hemşirelik yaklaşımı. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 4(1), 212-215.
- Nazlı, S. (2009). *Aile danışmanlığı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Nazlı, S.(2013). *Hemşirelerde duygusal zeka ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi: "Konya İli rneği"*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 347720)
- Norton, R. (1983). Measuring marital quality: A critical look at the dependent variable. *Journal of Marriage and the Family*, 45(1), 141-51.
- Orthner, D. K. (1976). Patterns of leisure and marital interaction. *Journal of Leisure Research*, 8(2), 98-111.
- Orthner, D. K., & Mancini, J. A. (1990). Leisure impacts on family interaction and cohesion. *Journal of Leisure Research*, 22(2), 125-137.
- Oruç, E. S. & Kurt, A. Erzurum ve Bursa Mftlklerine 2005-2008 Yıllarında Gelen Sorular Işığında Kadınların Boşanma Talebinin Nedenleri. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 18(2), 299-325.
- nder, A. (2003). *Ailede iletişim: konuşarak ve dinleyerek anlaşalım*. İstanbul: Morpa Kültür ve Yayınları.
- Özaydınlık, ř. (2014). *Evlili çiftlerin evlilik uyumu ile kişilik özellikleri ve romantik ilişkilerindeki sosyal ilginin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 372315)
- zen, A. (2006). *Value similarities of wives and husbands and conflict resolution styles of spouses as predictors of marital adjustment*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 205056)
- Özerbaş, M., Bulut, M. & Usta, E. Öğretmen adaylarının algıladıkları iletişim becerisi düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 123-135.
- Özgüven, İ. E. (1997). *Cinsellik ve cinsel yaşam*. Ankara: PDREM Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (2000). *Evlilik ve aile terapisi*. Ankara: PDREM Yayınları.
- zmen-Sata, A. (2010). *Evlilik uyumunun kişilerarası tarz ve öfke açısından araştırılması. İzmir*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 293315)
- Özşaker, M. (2013). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu ğrencilerinin iletişim becerileri ve benlik saygılarının değerlendirilmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports and Science Education(IJTASE)*, 2(3), 29-39.
- Öztürk, C.ř. & Arkar, H. (2014). Evlili çiftlerde evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiler. *www.İlteratrsempozyum.com*, 1(3), 16-24.
- Pasch, L.A., & Bradbury, T.N. (1998). Social support, conflict, and the develeopment of marital dysfunction. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 66 (2), 219-230.

- Pınar, G. (2008). Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin Evliliğe Bakış Açısı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(14), 49-60.
- Polat, D. (2006). *Evli bireylerin evlilik uyumları, aldatma eğilimleri ve çatışma eğilimleri arasındaki ilişkilerin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 186979)
- Robin, A. L. & Foster, S.L. (1989). *Negotiating parent-adolescent conflict: a behavioral – family systems approach*. New York London: The Guilford Press.
- Rogers, S. J. & Deboer, D. D. (2001). Changes in wives' income: Effect on marital happiness, psychological well-being, and the risk of divorce. *Journal of Marriage and Family*, 63(2), 458-472.
- Rusbult, C.E., Johnson, D.J., & Morrow, G.D. (1996). Impact of couple patterns of problem solving on distress and nondistress in dating relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50(4), 744-753.
- Sağlam, M., & Aylaz, R. (2017). Çeşitli değişkenler açısından boşanmış bireylerin özellikleri. *Journal of International Social Research*, 10(51), 584-590.
- Sancaktar, N. (2016). *Yeni evlenen ve uzun süredir evli olan çiftlerin evlilikte problem çözme becerisi düzeylerinin öznel iyi oluş ve evlilik doyumu düzeyleri ile ilişkisinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 432649)
- Santrock, J. W. (2012). *Yaşam Boyu Gelişim*. (G. Yüksel, çev.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Saraçaloğlu, A. S., Yenice, N. & Karasakaloğlu, N. (2009). Öğretmen adaylarının iletişim ve problem çözme becerileri ile okuma ilgi ve alışkanlıkları arasında ilişki. *Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(11), 187-206.
- Sardoğan, M. E. & Karahan, T. F. (2005). Evli bireylere yönelik bir insan ilişkileri beceri eğitimi programının evli bireylerin evlilik uyum düzeylerine etkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38(2), 89-102.
- Sayers, S. L., Baucom, D. H., Sher, T. G., & Weiss, R. L. (1991). Constructive engagement, behavioral marital therapy, and changes in marital satisfaction. *Behavioral Assessment*, 13(1), 25-49.
- Serpen, A. S., & Mackan, A. C. (2017). The effect of problem solving skills and resilience to the marital adjustment in old ages. *The Eurasia Proceedings of Educational and Social Sciences*, 7, 169-174.
- Shek, D. T. (1999). Marital quality and health of Chinese couples: A longitudinal study. *Journal of Gender, Culture and Health*, 4(2), 83-96.
- Snyder, D. K. (1979). Multidimensional assessment of marital satisfaction. *Journal of Marriage and Family*, 41(4), 813-823.
- Sokolski, D. M., & Hendrick, S. S. (1999). Fostering marital satisfaction. *Family Therapy: The Journal of the California Graduate School of Family Psychology*, 26(1), 39-49.
- Soyer, A. (2006). *Evlilik doyumununun erkeksilik, kadınsılık, cinsel fantezi ve mastürbasyon üzerinden yordanması*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 205028)
- Spainer, G. B. (1976). Measuring Dyadic Adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 38(1), 15-28.

- Spanier, G. B. (1979). The measurement of marital quality. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 5(3), 288-300.
- Spanier, G. B., & Lewis, R. A. (1980). Marital quality: A review of the seventies. *Journal of Marriage and the Family*, 42(4), 825-839.
- Sporakowski, M. J., & Hughston, G. A. (1978). Prescriptions for a happy marriage: Adjustments and satisfactions of couples married for 50 or more years. *Family Coordinator*, 27(4), 321-27.
- Sprecher, S., (2002), Sexual Satisfaction in Premarital Relationships: Associations with Satisfaction, Love, Commitment, and Stability. *Journal of Sex Research*, 39(3), 190-196.
- Stanley, S. M., Markman, H.J. & Whitton, S.W. (2002). Communication, conflict and commitment: insights on the foundations of relationship success from a national survey. *Family Process*, 41(4), 659-675.
- Öztürk, C. Ş. & Arkar, H. (2014). Evli çiftlerde evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiler. *Literatür Sempozyum*, 1(3), 16-24.
- Şeker, A. (2000). *Sınıf öğretmenlerinin iletişim becerileri ile sınıf atmosferi arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 97435)
- Şeker, H., & Gençdoğan, B. (2006). *Psikolojide ve eğitimde ölçme aracı geliştirme*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Şendil, G., & Korkut, Y. (2008). Evli çiftlerdeki çift uyumu ve evlilik çatışmasının demografik özellikler açısından incelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 28, 15-34.
- Şener, A. (2002). *Ailede eşler arası uyuma etki eden faktörlerin araştırılması*. (Doktora tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 118325).
- Şener, A. & Terzioğlu, G. (2008). Bazı sosyo-ekonomik ve demografik değişkenler ile iletişimin eşler arası uyuma etkisinin araştırılması. *Aile ve Toplum Dergisi*, 4(13),7-20.
- Şentürk, G. E. (2006). *Ortaöğretim kurumlarına devam eden öğrenciler ile bu kurumda çalışan öğretmenler ve yöneticilerin cinsellikle ilgili yanlış inanışla bilgi ve inanışlarının belirlenmesi ve bir uygulama*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 191623)
- Şentürk, S. (2013). *Evli bireylerde evlilik uyumu ile ilişkili değişkenlerin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 344755)
- Tabachnick. B. G., & Fidell. L. S. (2007). *Using multivariate statistics* (5th ed.). New York: Pearson.
- Tarhan, N. (2010a). *Aile okulu*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Tarhan, N. (2010b). *Son sığınak aile*. İstanbul: Nesil Yayınları.
- Taşköprü, M. (2013). *Evlilik doyumu ile problem çözme becerileri, stresle başa çıkma ve evlilik süresi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 332630)
- Taştan, N. (1996). *Interpersonal communication in a problem solving situation*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 53366).

- Taylan, S. (1990). *Heppner''in problem çözme envanterinin uyarlama, güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları.*(Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 11910).
- Temel, A., Yakın, M., & Misci, S. (2006). Örgütsel cinsiyetlerin örgütsel davranışa yansması. *Yönetim ve Ekonomi*, 13(1), 27-38.
- Tucker, J. M., & Horowitz, J. E. (1981). Assesment of factors in marital adjustment. *Journal of Behavior Assesment*, 3(4), 243-252.
- TUİK, (2017). <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21869>adresinden edinilmiştir.
- Tulum, S. (2014). *Yeni evli bireylerde bağlanma boyutlarının evlilik uyumu üzerindeki etkisi: Çatışma çözüm stillerinin aracı rolü.*(Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 379925).
- Tunçeli, H. İ. (2013). The relationship between candidate teachers' communication skills and their attitudes towards teaching profession (Sakarya University sample). *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3(3), 51-58.
- Tuğut, N. & Gölbaşı, Z. (2010). Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği-Kadın Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Cumhuriyet Medical Journal*, 32(2), 172-180.
- Tutarel-Kışlak, Ş. & Çabukça, F. (2002). Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 2(5), 32-38.
- Tutarel-Kışlak, Ş. (1995). *Cinsiyet, evlilik uyumu, depresyon ile nedensel ve sorumluluk yüklemeleri arası ilişkiler üzerine bir çalışma.* (Doktora tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 14166)
- Uçar, E. (2018). *Psikolojik iyi oluş yordayıcısı olarak dindarlık, evlilik doyumu ve problem çözme.*(Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 504159)
- Uğur, R. (2017). *Heteroseksüel çiftlerin bağlanma romantizm ve eş seçimine yönelik tutumlarının çift uyumu ile ilişkisi.*(Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 459533)
- Ulukan H. (2012) *İletişim becerilerinin takım ve bireysel sporculara olan etkisi.* (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 320277)
- Uzel, A. (2015). *Evlilik ilişkisi içerisinde çiftler arasında cinsel doyumun, evlilik uyumu ve benlik saygısı üzerindeki etkilerinin incelenmesi.* (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 410230)
- Üncü S. (2007). *Duygusal zeka ve evlilik doyumu ilişkisi.* (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 232064)
- Vaaler, M. L., Ellison, C. G., & Powers, D. A. (2009). Religious influences on the risk of marital dissolution. *Journal of Marriage and Family*, 71(4), 917-934.
- Valentine, K. A., & Li, N. P. (2012). Mate selection. *The Encyclopedia of Human Behavior*, 2, 564-570.
- Vatan, S. & Dağ, İ. (2009). Problem çözme, umutsuzluk, çaresizlik ve talihsizlik MMPI-2 ile ölçülen psikopatolojinin yordayıcıları olabilir mi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 10(3), 187-197.

- Velten, J., & Margraf, J. (2017). Satisfaction guaranteed? How individual, partner, and relationship factors impact sexual satisfaction within partnerships. *PLoS ONE*, 12(2), 1-17.
- Whisman, M. A., Davila, J., & Goodman, S. H. (2011). Relationship adjustment, depression, and anxiety during pregnancy and the postpartum period. *Journal of Family Psychology*, 25(3), 375.
- Wilcoxon, S. A., & Hovestadt, A. J. (1985). Perceived similarity in family-of-origin-experiences and dyadic adjustment: A comparison across years of marriage. *Family Therapy*, 12(2), 165-174.
- Winemiller, D. R., & Mitchell, M. E. (1994). Development of a coding system for marital problem solving efficacy. *Behaviour Research and Therapy*, 32(1), 159-164.
- World Association for Sexual Health. Working definitions after WHO technical consultation on sexual health. http://www.worldsexualhealth.org/who_def.asp adresinden edinilmiştir.
- World Health Organization. Sexual health: Working definitions. http://www.who.int/reproductivehealth/gender/sexual_health.htm adresinden edinilmiştir.
- Yalaz, E. (2017). *Yaklaşık 5 yıldır evli olan bireyler ile 5 yıldan fazla bir süredir evli olan bireylerin evlilik uyumları ile cinsel doyumlarının incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 468411)
- Yekenkurnul, D. (2011). *Gebelikte Bulantı Kusma, Evlilik Uyumu Ve Eş ilişkisi Arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 288653)
- Yeşiltepe, S. S., & Çelik, M. (2014). Öğretmenlerin evlilik uyumlarının psikolojik iyi olma ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 13(3), 993-1013.
- Yıldırım, İ. (1993). Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki evli bireylerin uyum düzeyleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(4), 23-28.
- Yıldırım, E., & Korkut, Y. (2015). Hamilelikte Sağlık Durumunun ve Sağlık Davranışının Yordayıcıları Olarak Evlilik Uyumu ve Bağlanma. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 18(2), 39-48.
- Yıldız, S. (2005). *Depresyon ve anksiyete tanısı almış çocuklar ile kontrol grubunun anne-babalarının bağlanma stillerine göre evlilik uyumlarının incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 194256).
- Yıldız, S. A. (2003) *Ebeveynlerin Problem Çözme Becerisini Geliştirmeye Yönelik Deneysel Bir Çalışma*. (Doktora tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 135288)
- Yılmaz, K. (2015). *Evlilik uyumu ve uyumu etkileyen faktörler*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 501321).
- Yılmaz, H., İketenci, R., Yılmaz, A.S. & Mamirova, C. (2018). Evli Bireylerin Problem Çözmede Kullandıkları Yaklaşımlar Ve Evlilik Uyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 446-462.
- Yılmazçoban, M. (2011). Evlilikte çiftleri etkileyen unsurlar ve arkadaşlık ilkeleri. *Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 178-195.

Yüksel, Ö. (2013). *Kadınlarda evlilik uyumu ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişki: stresle baş etme biçimleri ve toplumsal cinsiyet rolü tutumlarının aracı rolleri*. (Yüksek lisans tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 339127)

EKLER

EK-1. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

- 1.Doğum Tarihiniz:..... (lütfen belirtiniz). 2.Çalışma durumunuz: ()Çalışıyor () Çalışmıyor
- 3.Evlendiğiniz yıl:..... 4.Ailenizin algılanan sosyo ekonomik düzeyi:
()Gelir giderden az ()Gelir gidere denk ()Gelir giderden çok
- 5.Çocuğunuz var mı?Evet ()ise kaç tane.....(belirtiniz) ()Hayır
- 6.Fiziksel veya psikolojik bir rahatsızlığınız var mı? () Evet ()Hayır
- 7.Son bir sene içinde aileniz için çok önemli olumsuz bir olay yaşadınız mı? ()Evet ()Hayır
- 8.Cevabınız evet ise belirtiniz: () Maddi sıkıntılar ()Hastalık ()Ölüm ()Diğer.....
- 9.Ebeveynlerinizin evliliğini nasıl değerlendiriyorsunuz?()Çok mutlu () Mutlu () Mutsuz ()Çok mutsuz
- 10.Her şeyi düşündüğünüzde anne-babanızla çocukluğunuzda yaşadığınız ilişkinin sizi tatmin eden, doyurucu bir ilişki olduğunu söyleyebilir misiniz? () Evet ()Hayır
- 11.Sizin için dini uygulamalar/ibadetler ne kadar önemlidir? ()Çok önemli ()Orta düzeyde önemli ()Çok az önemli ()Hiç önemli değil
- 12.Hafta sonlarınızı eşinizle birlikte mi geçirirsiniz?()Her zaman ()Çoğu zaman ()Ara sıra ()Hiç
- 13.Genel olarak eşinizin ailesi ile sizin aileniz birbirine ne kadar benzer? ()Çok benzer ()Oldukça benzer ()Biraz benzer ()Hiç benzemez
- 14.Eşlerin farklı dini inanca sahip olması evlilik için sorun oluşturur mu? () Evet ()Hayır
- 15.Eşlerin farklı kültüre sahip olması evlilik için sorun oluşturur mu? () Evet ()Hayır
- 16.Anne-babanız veya eşinizin anne-babası sizin evinizde mi yaşıyor? () Evet ()Hayır
- 17.Siz anne-babanız ya da eşinizin anne-babasının evinde mi yaşıyorsunuz () Evet ()Hayır
- 18.Sürekli kullandığınız bir madde var mı? ()Yok ()Sigara ()Alkol ()Diğer.....

EK-2.ÇİFT UYUM ÖLÇEĞİ

Örnek Maddeler:

Birçok insanın ilişkilerinde anlaşmazlıklar vardır. Lütfen aşağıda verilen maddelerin her biri için siz ve eşiniz arasındaki anlaşma veya anlaşamama ölçüsünü aşağıda verilen altı düzeyden birini seçerek belirtiniz.

1. Ne sıklıkla boşanmayı, ayrılmayı ya da ilişkinizi bitirmeyi düşünür ya da tartışırsınız?
2. Eşinize güvenir misiniz?
3. Eşinizle ne sıklıkla münakaşa edersiniz?
4. Eşinizi öper misiniz?

Yazışma Adresi: Prof.Dr. Hürol FIŞILOĞLU, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Psikoloji Bölümü, Ankara. e posta: fisil@metu.edu.tr.

EK-3. EVLİLİKTE PROBLEM ÇÖZME ÖLÇEĞİ

Aşağıda evlilikte karşılaştığınız problemler konusunda kendinizi nasıl gördüğünüze dair 9 soru bulunmaktadır. Bu soruların her birinin 1'den 5'e kadar sayılar yer almaktadır. Her cümleyi dikkatlice okuyunuz ve evlilikte karşılaştığınız problemleri çözme becerinizi nasıl algılıyorsunuz buna en uygun seçeneği çarpı işareti koyarak işaretleyiniz.

1. Diğer çiftlere kıyasla, kendi sorun çözme becerinizden ne kadar emin misiniz?

1() 2() 3() 4() 5()

Hiç emin değilim

Çokemin

2. Çözümlerini ilişkinizdeki sorunlarda ne derece etkilidir?

1() 2() 3() 4() 5()

Çok Etkisiz

Çok Etkili

3. Eşinize, bir sorun için bir çözüm önerme konusunda, kendinizi ne kadar rahat hissedersiniz?

1() 2() 3() 4() 5()

Çok rahatsız

Çok rahat

4. İlişkide karar verme sürecine ne kadar mutlusunuz?

1() 2() 3() 4() 5()

Hiç

Çok

5. Evliliğinizde karar verme sürecinden ne kadar mutlusunuz?

1() 2() 3() 4() 5()

Çok mutsuz

Çok mutlu

6. Eşinizle sorunlarını tartışırken, eşiniz sizin duygularınızı ne kadar iyi anlar?

1() 2() 3() 4() 5()

Asla

Her zaman

7. Sorunlara getirilen çözümlerden ne kadar memnunsunuz?

1() 2() 3() 4() 5()

Hiç memnun değil

Çok memnun

8. Eşinizle birlikte sorun çözmeye çalışmak konusunda kendinizi ne kadar rahat hissediyorsunuz?

1() 2() 3() 4() 5()

Çok rahatsız

Çok rahat

9. Bir çift olarak ilişkideki farklılıklar ya da sorunları çözme konusunda kendinizi nasıl değerlendirirsiniz?

1() 2() 3() 4() 5()

Çok etkisiz Çok etkili

EK-4. İLETİŞİM ŞEKİLLERİ ÖLÇEĞİ

1. Her ikimizde sorunu tartışmaktan kaçınıyoruz.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2. Her ikimizde sorunu tartışmaya çalışıyoruz.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
3. Eşim tartışmayı başlatmaya çalışırken, ben tartışmaktan kaçınıyorum.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
4. Ben tartışmayı başlatmaya çalışırken, eşim tartışmaktan kaçınır.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
5. Her ikimiz de birbirimizi suçlar ve eleştiririz.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
6. Her ikimiz de duygularımızı birbirimize ifade ederiz.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
7. Her ikimiz de birbirimizi olumsuz sonuçlarla tehdit ederiz.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
8. Her ikimiz de mümkün olan çözüm ve anlaşma yollarını ararız.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
9. Eşim ısrarla kusur bulup üstelerken ve isteklerde bulunurken, ben karşılık vermem, sessizleşirim veya konuyu daha fazla tartışmayı reddederim.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
10. Ben ısrarla kusur bulup ve üstelerken ve isteklerde bulunurken, eşim karşılık vermez, sessizleşir veya konuyu daha fazla tartışmayı reddeder.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
11. Eşim beni eleştirirken, ben kendimi savunurum.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
12. Ben eşimi eleştirirken, eşim kendini savunur.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
13. Eşim bana bir konuda baskı yaparken, ben buna karşı direnirim.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
14. Ben eşime bir konuda baskı yaparken, eşim buna karşı direnir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
15. Eşim duygularını ifade ederken, ben mantıklı yaklaşır, sebepler gösterir, çözümler ileri sürerim.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
16. Ben duygularımı ifade ederken, eşim mantıklı yaklaşır, sebepler gösterir, çözümler ileri sürer.	1	2	3	4	5	6	7	8	9

17.Eşim tehdit ederken, ben susar ve/veya geri çekilirim	1	2	3	4	5	6	7	8	9
18.Ben tehdit ederken, eşim susar ve/veya geri çekilir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
19. Eşim bana kötü sözler söyler ve/veya hakaretler eder.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
20. Ben eşime kötü sözler söyler ve/veya hakaretler ederim.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
21.Eşim beni iter, bana vurur ve/veya tekme atar.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
22. Ben eşimi iter, ona vuru ve/veya tekme atarım.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
23. Her ikimizde birbirimizin sorunla ilgili düşüncelerini	1	2	3	4	5	6	7	8	9
24.Tartışmadan sonra her ikimiz de kendi köşemize çekiliriz.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
25. Her ikimiz de sorunun çözüldüğünü düşünürüz.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
26. Her ikimiz de tartışmadan sonra pes etmeyiz.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
27. Tartışmadan sonra her ikimiz de birbirimize özellikle iyi davranmaya çalışırız.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
28.Eşim söylediği veya yaptığından suçluluk duyarken, ben kendimi incitilmiş hissederim.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
29. Ben söylediğim veya yaptığımdan suçluluk duyarken, eşim kendini incitilmiş hisseder.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
30. Eşim her şey normale dönmüş gibi davranmaya çalışırken, ben uzak dururum.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
31. Ben her şey normale dönmüş gibi davranmaya çalışırken, eşim uzak durur.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
32. Eşim beni özür dilemek ve/veya bir daha yapmamam için söz vermeye zorlarken, ben buna direnirim.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
33. Ben eşimi özür dilemesi ve/veya bir daha yapmaması için söz vermeye zorlarken, eşim buna direnir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
34. Eşim başkalarından (anne-baba, arkadaş veya çocuklarından) destek arar.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
35. Ben başkalarından (anne-baba, arkadaş veya çocuklarımdan) destek ararım.	1	2	3	4	5	6	7	8	9

EK-5. CİNSEL YAŞAM KALİTESİ ÖLÇEĞİ-ERKEK FORM

Aşağıdaki ifadelerden size en uygun gelen seçeneği işaretleyiniz.	Tamamen katılıyorum	Büyük ölçüde katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Kısmen katılmıyorum	Büyük ölçüde katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
Cinsel yaşantımı düşündüğümde, kendimi cesareti kırılmış hissediyorum.						
Cinsel yaşantımı düşündüğümde, kendimi çökkün hissediyorum.						
Cinsel yaşamımı düşündüğümde, kendimi eksik bir adam gibi düşünüyorum.						
Bir cinsel eş olarak kendime güvenimi kaybettim.						
Cinsel yaşantımı düşündüğümde, gerginlik hissediyorum.						
Cinsel yaşamımı düşündüğümde öfke hissediyorum.						
Cinsel yaşantımın geleceğinden endişe duyuyorum.						
Cinsel yaşantımı düşündüğümde, sıkıntı hissediyorum.						
Cinsel yaşantımı düşündüğümde, suçluluk hissediyorum.						
Cinsel yaşantımı düşündüğümde, cinsel eşimin kendini incinmiş ya da reddedilmiş duyduğundan endişe ediyorum.						
Cinsel yaşantımı düşündüğümde, kendimi bir şey kaybetmiş gibi hissediyorum.						

EK-6. CİNSEL YAŞAM KALİTESİ ÖLÇEĞİ-KADIN FORM

Aşağıdaki ifadelerden size en uygun gelen seçeneği işaretleyiniz.	Tamamen katılıyorum	Büyük ölçüde katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Kısmen katılmıyorum	Büyük ölçüde katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
Cinsel yaşamımı düşündüğümde, hayatımın eğlenceli/zevкли bir parçası olduğunu düşünüyorum.						
Cinsel yaşamımı düşündüğümde, hayal kırıklığı hissediyorum.						
Cinsel yaşamımı düşündüğümde, kendimi üzgün(depresif) hissediyorum.						
Cinsel yaşamımı düşündüğümde, kendimi bir kadın olarak eksik hissediyorum.						
Cinsel yaşamımı düşündüğümde, kendimi iyi hissediyorum.						
Cinsel bir eş olarak kendime güvenimi yitirdim.						
Cinsel yaşamımı düşündüğümde, sıkıntı hissediyorum.						
Cinsel yaşamımı düşündüğümde, kızgınlık hissediyorum.						
Cinsel yaşamı düşündüğümde, eşime yakın olduğumu hissediyorum.						
Cinsel yaşamımın geleceği hakkında endişeleniyorum.						
Cinsel ilişkiden zevk almıyorum.						
Cinsel yaşamımı düşündüğümde, utanıyorum.						
Cinsel konularla ilgili eşimle konuşabileceğimi düşünüyorum.						
Cinsel ilişkiden kaçınıyorum.						
Cinsel yaşamımı düşündüğümde, suçluluk hissediyorum.						

Cinsel yaşamımı düşündüğümde, eşimin rencide olmuş ya da reddedilmiş hissetmesinden endişeleniyorum.						
Cinsel yaşamımı düşündüğümde, bir şeyleri kaybetmiş gibi hissediyorum.						
Cinsel yaşamımı düşündüğümde, cinsel ilişki sıklığından memnunum.						

EK-7. İZİNLER

Re: Ölçek İzni

Kimden : Hürol Fışloğlu <fisil@metu.edu.tr>

14 Ağu 2015 Cum 15:23

Konu : Re: Ölçek İzni

📎 2 ek

Kime : Semanur KODAN ÇETİNKAYA
<semanur.kodan@bozok.edu.tr>

Sayın KODAN ÇETİNKAYA,
Mesajınıza teşekkür ederim. Ankara dışı eğitimlerim nedeni ile mesajlarıma bakmadım. Geciken cevabım için özür dilerim. (Hafataya da bakamayacağım.)
Çalışmalarınızda şimdiden başarılar dilerim. Ekli dosyalardaki bilgilere vereceğiniz cevabı bekleyeceğim.
saygılarımla
On 04.08.2015 12:59, Semanur KODAN ÇETİNKAYA wrote:
> KODAN ÇETİNKAYA

--

Prof. Dr. Hürol Fisiloglu
ODTÜ/Middle East Technical University
Psikoloji Böl./Department of Psychology
06531 Ankara
Türkiye/Turkey

Tel./Phone: +90 312 210 51 15
Fax: +90 312 210 79 75

Bu e-posta virüslere karşı Avast antivirüs yazılımı tarafından kontrol edilmiştir.

<http://www.avast.com>

 DAS kullanım izni.doc
30 KB

 Paylaşmama bilgisi.docx
10 KB

Kimden: "Olga S. Hünler" <olga.hunler@ieu.edu.tr>
Kime: "Semanur KODAN ÇETİNKAYA" <semanur.kodan@bozok.edu.tr>
Gönderilenler: 4 Ağustos Salı 2015 16:27:30
Konu: Re: Ölçekle ilgili bilgi ve izin

Merhabalar;
Tabii ki kullanabilirsiniz. Yüksek lisans tezim YÖK veritabanında yer alıyor.
Çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Olga Hünler
On 04.08.2015 13:33, Semanur KODAN ÇETİNKAYA wrote:

İyi günler hocam, Atatürk Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim dalında doktora öğrencisiyim. Doktora tezimde sizin tezinizle uyarlanmış olduğunuz " Marital Problem Solving Scale (evilikte problem çözme becerileri)" ölçeğini izniniz olursa kullanmak istiyorum. Bu konuda yardımcı olursanız çok memnun olurum. Şimdiden teşekkür ederim, iyi çalışmalar dilerim.

Abraham Lucy <Lucy.Abraham@pfizer.com>

Per 12.11.2015, 08:39

Siz

Hi Semanur, you are welcome to use the SQOL-M – it can be requested free of charge from our website www.PfizerPatientReportedOutcomes.com

The translation would have been conducted by an expert translation company following internationally accepted standards – I believe those details will be sent to you when you request the Turkish version of the scale, but if not, do let me know and I can find out for you.

Good luck with your doctorate.

Kind regards

Lucy

From: semanur kodan [mailto:semanurkodan@hotmail.com]

Sent: 12 November 2015 09:26

To: Abraham, Lucy

Subject:

Dear Dr. Lucy Abraham,

I am a doctoral student at Ataturk University Department of Psychological Guidance and Counseling, Turkey. I need the SQOL-M, which was developed by you and Tara Symdons and Mark F. Morris. I want to get the your **permission** to use the scale for my doctoral dissertation and can you please write me the name of scholar who adapted the scale into Turkish. I can not find it on internet. I will be glad if you can send me the scale also.

I will be glad if you can help me.

Regards,
Semanur Kodan Cetinkaya

RE: Psychometric Validation of a Sexual Quality of Life Questionnaire

AL Abraham, Lucy <Lucy.Abraham@pfizer.com>
Çar 5.09.2018, 04:38
Siz

↶ ↷ → ✓

Absolutely, we'd be happy for you to add to your dissertation. Good luck!

From: semanur kodan [mailto:semanurkodan@hotmail.com]
Sent: 05 September 2018 10:58
To: Abraham, Lucy
Subject: [EXTERNAL] Ynt: Psychometric Validation of a Sexual Quality of Life Questionnaire

Dear Dr. Lucy Abraham,

Thank you so much for your e-mail. I used the Turkish version for my doctoral dissertation. And at the same time, I want to make validation and verification of the Turkish version if you can give me your permission to add to the dissertation that can be helpful for the future works in Turkey.

Again, thank you very much for getting back to me. I know you were in holiday -and it was a little bit urgent for me to contact to you.

Have a nice day.

Best regards,
Semanur Kodan-Cetinkaya

RE: tez

BE Berna Malkoç Emiroğlu <bmemiroglu@tedankara.k12.tr>
Paz 7.10.2018, 22:27
Siz

↶ ↷ → ✓

Semanur Hanım merhaba,
Yüksek lisans tezimde geçerlik ve güvenirlik çalışmasını yaptığım "İletişim Şekilleri Ölçeği"ni doktora tez çalışmanızda kullanabilirsiniz. Başarılar dilerim...

Berna MALKOÇ EMİROĞLU

From: semanur kodan [mailto:semanurkodan@hotmail.com]
Sent: Sunday, October 7, 2018 12:05 PM
To: Berna Malkoç EMİROĞLU
Subject: Ynt: tez

İyi günler Hocam, doktora tezime son halini veriyorum. Ölçeklerle ilgili olarak izin kısımlarını ekliyorum. Sizden izin maili almıştım ancak e-mailde bulamıyorum. Rica etsem "İletişim Şekilleri Ölçeği'nizi" kullanmama ilişkin izin maili tekrar atabilir misiniz?

Tekrar teşekkür eder, iyi çalışmalar dilerim.

[Outlook](#)'tan gönderildi

YNT: Ölçek İzni

nilüfer yıldırım tugut <nlf_yildirim@hotmail.com>
Sal 9.10.2018, 13:47
Siz ↕

Sayın Kodaş,
Çalışmanızda ölçeği kullanmanızda hiç bir sakınca bulunmamaktadır. Tez çalışmanızda başanlar diliyorum.

----- Orjinal mesaj -----

Kimden: semanur kodan <semanurkoda@hotmail.com>
Tarih: 07.10.2018 12:08 (GMT+03:00)
Alıcı: nlf_yildirim@hotmail.com
Konu: Ölçek İzni

İyi günler Hocam,

Ben Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanında doktora yapıyorum. Sizin Türkçeye uyarlanmış olduğunuz "Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği - Kadın Formu" nu doktora tezimde kullanmak istiyorum. Tezimde kullanmama ilişkin izin e-maili atabilir misiniz?
Tekrar teşekkür eder, iyi çalışmalar dilerim.

[Outlook](#)'tan gönderildi

ÖZGEÇMİŞ

1986 yılında Bayburt'ta doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Bayburt'ta tamamladı. 2005 yılında Atatürk Üniversitesi Bayburt Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümünde eğitimine devam etti. 2009 yılında mezun oldu. 2010 yılında Bayburt Üniversitesinde Araştırma Görevlisi olarak çalıştı. 2012 yılında yüksek lisans eğitimini Atatürk Üniversitesinde tamamladı. 2013 yılında Atatürk Üniversitesinde doktora eğitimine başladı. İyi derecede İngilizce bilmektedir. Evli ve bir çocuk annesidir.

